

Socialstyrelsen

Årsrapport

Socialstyrelsens rapport om socialtilsynenes virksomhed

Oktober 2021

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af
Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Indhold udarbejdet af Socialstyrelsen.
Udgivet oktober 2021.

Download eller se rapporten på
www.socialstyrelsen.dk.

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse
af kilde.

Digital isbn: 978-87-94059-64-0

Indhold

Indledning	3
Resumé	4
1. Socialtilsynenes virksomhed	6
1.1 Gennemførte tilsynsbesøg	6
1.2 Godkendelse af nye sociale tilbud og plejefamilier	9
1.3 Iværksatte sanktioner	12
1.4 Whistleblowerordningen	19
1.5 Magtanvendelser på børne- og ungeområdet.....	21
2. Udvikling og godkendelse på plejefamilieområdet	25
2.1 Indførelse af nye plejefamilietyper og nyt godkendelseskoncept.....	25
Fordelingen af plejefamilietyper på tværs af tilsynene	25
2.2 Udvikling inden for plejefamilieområdet	26
Udvikling i antal plejefamilier	26
Godkendelse og ophør	27
Plejefamiliernes alder	29
2.3 Godkendelseskoncept for plejefamilier – mere ensartet godkendelse af plejefamilier	32
Færdigbehandlede ansøgninger om nygodkendelse	33
Sagsbehandlingstid	34
3. Socialtilsynenes økonomi og opgaveportefølje	36
3.1 Tilsynenes økonomi og finansiering	36
Tilsynstakster.....	36
Tilsynenes samlede indtægter	37
Tilkøbsydelse	38
3.2 Personale og kompetencer i socialtilsynene	40
3.3 Tilsynenes opgaveporteføljer	41
Tilsyn med BPA-arbejdsgiverfunktion	42
4. Klager og klagebehandling	44
Bilag 1	46
Links til socialtilsynenes årsrapporter	46
Bilag 2	47
Hovedelementer i lov om socialtilsyn	47

De fem kommunale socialtilsyn.....	48
Socialstyrelsens rolle og udvalgte fokusområder i 2020	48
Udvalgte fokusområder i 2020	49
Socialtilsynet under Covid-19.....	50
Tilsynsbesøg og nye tilsynsfaglige metoder og teknologier.....	51
Undersøgelse af borgernes trivsel under COVID-19	51
Bilag 3.....	53
Bilag 4.....	55

Indledning

Socialstyrelsen udgiver hvert år en årsrapport om socialtilsynenes virksomhed. Denne årsrapport gør status på de fem socialtilsyns virksomhed i 2020. Årsrapporten indeholder endvidere udviklingen i en række nøgletal siden 2017, som viser udviklingen i socialtilsynenes opgave med at godkende og føre tilsyn med sociale tilbud og plejefamilier. Årsrapporten for 2020 har derudover et særligt tematisk fokus på plejefamilieområdet, herunder implementeringen og anvendelsen af godkendelseskonceptet for plejefamilier, samt udviklingen i antallet af plejefamilier.

Datagrundlag og metode

Datagrundlaget for denne årsrapport er socialtilsynenes egne årsrapporter for 2020, socialtilsynenes tidligere årsrapporter og data fra socialtilsynene, som Socialstyrelsen har indsamlet i forbindelse med stikprøver, redegørelser, statistiske analyser og evalueringen af tilsynsreformen. I kapitel 4 indgår dertil data fra Ankestyrelsen om klagesagsbehandling. Det skal bemærkes, at henvisninger til lovgivningen refererer til den gældende lovgivning i 2020.

I forbindelse med udarbejdelsen af den anden evaluering af tilsynsreformen blev der gennemført et valideringsarbejde med inddragelse af socialtilsynene med henblik på at sikre retvisende data til årsrapporten. Derudover tager Socialstyrelsen et mindre metodisk forbehold vedrørende forskellige registrerings- og opgørelsesmetoder mellem socialtilsynene.

Læsevejledning

Årsrapporten er inddelt i fire kapitler.

Kapitel 1 giver et indblik i socialtilsynenes virksomhed i 2020. Kapitlet indeholder blandt andet oplysninger om socialtilsynenes brug af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg, opgørelser over iværksatte sanktioner, antallet af henvendelser om bekymrende forhold (whistleblows) samt antallet af indberetninger af magtanvendelser på børne- og ungeområdet.

Kapitel 2 sætter fokus på socialtilsynets godkendelse af plejefamilier og den generelle udvikling inden for plejefamilieområdet. I kapitlet opgøres plejefamilier fordelt på forskellige plejefamilytyper, samt der fremlægges opgørelser der sammenligner udvalgte nøgletal før og efter, at det nye plejefamiliegodkendelseskoncept trådte i kraft pr. 1. juli 2019.

I kapitel 3 præsenteres socialtilsynenes indtægter, personalesammensætning og opgaveportefølje.

Kapitel 4 præsenterer data fra Ankestyrelsen om deres klagesagsbehandling.

Endelig indeholder bilag 1 links til socialtilsynenes respektive årsrapporter, bilag 2 indeholder en beskrivelse af tilsynsreformen, etableringen af de fem socialtilsyn, Socialstyrelsens rolle og fokus i 2020, samt socialtilsynets virksomhed under Covid-19, bilag 3 indeholder en beskrivelse af kvalitetsmodellen. Afslutningsvis indeholder bilag 4 en række baggrundsfigurer for årsrapporten.

Resumé

De fem socialtilsyn har til opgave at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med alle sociale tilbud og generelt godkendte plejefamilier i Danmark. Ved udgangen af 2020 førte socialtilsynene tilsyn med 1.956 sociale tilbud og 5.733 plejefamilier. På trods af, at socialtilsynet har været underlagt restriktioner og nye vilkår som følge af Covid-19, har alle sociale tilbud og plejefamilier i 2020 modtaget mindst ét tilsynsbesøg, hvilket må anses som meget positivt forholdene taget i betragtning. I 2020 blev der gennemført 12.929 tilsynsbesøg ved driftsorienterede tilsyn og godkendelser, hvoraf 4.542 var på de sociale tilbud, og 8.387 var på plejefamilieområdet.

Stadigt mindre andel uanmeldte tilsynsbesøg og stor variation på tværs af socialtilsynene

Når socialtilsynene tager på tilsynsbesøg, kan de vælge at gøre det enten anmeldt eller uanmeldt. I 2020 var 29 pct. af tilsynsbesøgene på de sociale tilbud uanmeldte, hvilket er et mindre fald sammenlignet med 2019. På plejefamilieområdet var 18 pct. af tilsynsbesøgene i 2020 uanmeldte, hvilket også er et fald sammenlignet med 2019.

Der er stor variation i anvendelsen af uanmeldte besøg på tværs af socialtilsynene. På tilbudsområdet varierer andelen af uanmeldte besøg i 2020 fra 40 pct. i Socialtilsyn Syd til 19 pct. i Socialtilsyn Hovedstaden. På plejefamilieområdet varierer andelen af uanmeldte besøg fra 29 pct. i Socialtilsyn Syd og Øst til 7 pct. i Socialtilsyn Hovedstaden. På denne baggrund kan det således konstateres, at særligt Socialtilsyn Syd aflægger flere og særligt Socialtilsyn Hovedstaden færre uanmeldte tilsynsbesøg end de øvrige tilsyn.

Socialtilsynene har på tværs af alle fem socialtilsyn en fælles ambition om, at alle tilbud og plejefamilier, set over en årrække på tre til fire år, skal modtage både anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg ud fra en risikovurdering. Socialtilsynene oplyser desuden, at de har udviklet et fælles dataoverblik på bl.a. uanmeldte tilsynsbesøg, hvor de kan følge, i hvilket omfang der forekommer en uhensigtsmæssig uensartethed i tilsynspraksis. På baggrund af variationen i andelen af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg set over perioden 2017 til 2020, vurderer Socialstyrelsen imidlertid, at der fortsat er væsentlige variationer på tværs af socialtilsynene. Det indikerer, at der ikke er en ensartet praksis for, i hvilket omfang og ud fra hvilke kriterier, der bliver gennemført uanmeldt tilsyn.

Udvikling i nye godkendelser og stor variation i sagsbehandlingstid

De fem socialtilsyn undersøger og godkender nye sociale tilbud og plejefamilier. I 2020 blev 82 nye sociale tilbud og 362 nye plejefamilier godkendt. Antallet af godkendelser af sociale tilbud har været relativt stabilt siden 2018, hvorimod antallet af godkendte plejefamilier er faldet fra 2019 til 2020, og nu ligger på samme niveau som i 2018.

Der er stor variation i sagsbehandlingstiden på tværs af de fem socialtilsyn for nygodkendelser både i forhold til sociale tilbud og plejefamilier. På tilbudsområdet er sagsbehandlingstiden steget markant i Socialtilsyn Midt og Øst, mens den er faldet i de øvrige tre socialtilsyn. På plejefamilieområdet ses en stigning både i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid og i variationen i sagsbehandlingstid på tværs af de fem socialtilsyn, når man sammenligner socialtilsynenes sagsbehandlingstider for godkendelse af plejefamilier før og efter, at et nyt godkendelseskoncept trådte i kraft medio 2019. Det kan dog aktuelt ikke konkluderes, om dette skyldes godkendelseskonceptet eller andre forhold, eksempelvis restriktioner som følge af Covid-19, ændret ansøgningspraksis, forskellig organisering i socialtilsynene eller varierende opgørelsesmetoder. Det er imidlertid Socialstyrelsen vurdering, at variationen på tværs af socialtilsynene ikke er udtryk for væsentlige faglige forskelle i godkendelsesprocessen. Socialstyrelsen følger udviklingen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i de kommende år.

Stadigt begrænset anvendelse af sanktioner

Socialtilsynene kan iværksætte forskellige former for sanktioner, hvis et socialt tilbud eller en plejefamilie ikke har den fornødne kvalitet. Socialtilsynenes sanktionsmuligheder omfatter godkendelse med vilkår, påbud, skærpet tilsyn og ophør af godkendelse. Socialstyrelsen kan konstatere, at der iværksættes få sanktioner. På tilbudsområdet er antallet af iværksatte påbud faldet i 2020 fra 103 til 82. På plejefamilieområdet er antallet af påbud modsat steget i 2020 fra 35 til 44.

På tværs af socialtilsynene, er der en vis forskel i, hvor ofte sanktioner anvendes. Eksempelvis har Socialtilsyn Nord ikke iværksat påbud eller skærpet tilsyn i 2020, mens Socialtilsyn Øst har iværksat 8 påbud pr. 100 aktive tilbud og Socialtilsyn Syd har iværksat 2 påbud pr. 100 aktive plejefamilie. Det kan være et udtryk for, at porteføljerne i de fem socialtilsyn er forskellige, forskellig praksis eller at der er lokale forhold, der påvirker rammerne for de sociale tilbud og plejefamilier.

Whistleblowerordningen

Alle fem socialtilsyn har etableret en whistleblowerordning, som beboere, pårørende, ansatte og andre kan kontakte ved bekymring over forholdene i et socialt tilbud eller i en plejefamilie. I 2020 modtog de fem socialtilsyn i alt 1.629 henvendelser om bekymrende forhold, hvilket er 4 pct. færre end i 2019. 2020 er det første år, hvor antallet af henvendelser er faldet siden tilsynsreformen trådte i kraft i 2014.

Magtanvendelser på børne- og ungeområdet

Når der på et tilbud eller i en specialiseret plejefamilie foretages en magtanvendelse, skal socialtilsynene modtage en kopi og vurdere, om de giver anledning til tilsynsmæssige overvejelser.¹ I 2020 modtog socialtilsynene 5.267 indberetninger om magtanvendelser på børne- og ungeområdet, hvilket er et fald på 11 procent i forhold til 2019. Det største antal indberetninger om magtanvendelser var på åbne døgninstitutioner efterfulgt af private opholdssteder og sikrede døgninstitutioner. Hovedparten af magtanvendelserne hører under typen "Fysisk magtanvendelse, ved at fastholde og/eller føre, fordi barnet eller den unge var til fare for sig selv eller andre jf. § 9", efterfulgt af typen "Afværgenhjælp, ved at fastholde og/eller føre for at afværge beskadigelsen af ting, jf. lovens § 8", og "Undersøgelse af person og/eller opholdsrum ved bestemte grunde til mistanke, jf. lovens § 16 stk. 1".

Socialtilsynenes økonomi

Socialtilsynenes økonomi finansieres af indtægter fra henholdsvis tilsynstakster, objektiv finansiering fra kommunerne og tilkøbsydelse. I 2020 var socialtilsynenes samlede indtægter på 232,1 mio. kr., heraf 111,2 mio. kr. fra tilsynstakster, 118,3 mio. kr. fra objektiv finansiering og 2,6 mio. kr. fra tilkøbsydelse. Indtægter fra objektiv finansiering og tilsynstakster ser ud til at have fundet et stabilt niveau i alle fem socialtilsyn set over perioden 2017-2020. Indtægter fra tilkøbsydelse har været stigende indtil 2019, hvorefter indtægterne fra tilkøbsydelse er faldet i 2020. I samme periode ses en variation mellem socialtilsynenes indtægter fra tilkøbsydelse.

Klagesager

Ankestyrelsen er klagemyndighed for socialtilsynenes afgørelser. I 2020 modtog Ankestyrelsen i alt 42 nye klagesager vedrørende socialtilsynenes afgørelser og traf heraf afgørelser i 35 sager, hvor 32 blev stadfæstet og tre blev hjemvist. Derudover blev der truffet afgørelse i fem sager om aktindsigt efter offentlighedsloven. I udgangen af 2020 var der 17 verserende sager i Ankestyrelsen.

¹ På voksenområdet trådte lovpligtige indberetningsskemaer til indberetning af magtanvendelser efter servicelovens kapitel 24, 24a og 24b i kraft pr. 1. januar 2020. Det vurderes, at disse data aktuelt ikke har en tilstrækkelig datakvalitet.

1. Socialtilsynenes virksomhed

Dette kapitel omhandler de fem socialtilsyns virksomhed med fokus på gennemførte tilsynsbesøg, godkendelse af nye tilbud og plejefamilier, iværksatte sanktioner, whistleblowerordningen og magtanvendelser.

1.1 Gennemførte tilsynsbesøg

Socialtilsynene skal ifølge lov om socialtilsyn § 7, stk. 3 aflægge tilsynsbesøg på alle omfattede tilbud og plejefamilier mindst en gang om året. På trods af, at socialtilsynet har været underlagt restriktioner og nye vilkår som følge af Covid-19, har alle sociale tilbud og plejefamilier i 2020 modtaget mindst ét tilsynsbesøg, hvilket må anses som meget positivt forholdene taget i betragtning. I alt gennemførte socialtilsynene 12.929 tilsynsbesøg ved driftsorienterede tilsyn og godkendelser. Heraf var 4.542 besøg på tilbudsområdet, mens 8.387 besøg var på plejefamilieområdet, jf. tabel 1.

Tabel 1: Antallet af tilsynsbesøg ved driftsorienteret tilsyn og godkendelser, fordelt på sociale tilbud og plejefamilier, 2020.

	Nord	Midt	Syd*	Øst**	Hovedstaden	I alt
Sociale tilbud	637	955	1.450	741	759	4.542
Plejefamilier	1.420	1.781	2.570	1.492	1.124	8.387

Anm.: *Antal tilsynsbesøg i Socialtilsyn Syd afviger fra antallene opgivet i socialtilsynets egen årsrapport, da Socialstyrelsens årsrapport inkluderer tilsynsbesøg foretaget ved godkendelser.

**Antal tilsynsbesøg i Socialtilsyn Øst inkluderer både virtuelle og fysiske tilsynsbesøg, hvorimod data for de øvrige fire tilsyn kun inkluderer fysiske tilsynsbesøg

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Det skal bemærkes, at tilbud med mange afdelinger samt tilbud med påbud eller skærpet tilsyn typisk får flere tilsynsbesøg i løbet af et år end andre tilbud. Derudover kan der i forbindelse med ét og samme tilsyn aflægges flere tilsynsbesøg, eksempelvis i flere forskellige afdelinger tilknyttet det samme tilbud.

Socialtilsynene er ifølge lov om socialtilsyn § 7, stk. 2, nr. 1 forpligtigede til at aflægge både anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg, som en del af det risikobaserede tilsyn. En fordel ved uanmeldte besøg er, at socialtilsynene kan opnå bedre indblik i dagligdagen og den umiddelbare omgang med plejebørnene og borgerne. En ulempe ved uanmeldte tilsynsbesøg er, at det kan være uhensigtsmæssigt, at henvende sig til beboere på tilbuddene, som har et særligt behov for stabilitet og forudsigelighed, uden forudgående at give tilbuddet lejlighed til at forberede beboerne på dette. Der tages derfor højde for målgruppen i tilrettelæggelsen af et tilsynsbesøg, ligesom socialtilsynene vurderer om et tilsynsbesøg skal være anmeldt eller uanmeldt som en del af en risikobaseret tilgang.

I 2020 var 29 pct. af gennemførte tilsynsbesøg på sociale tilbud uanmeldte, hvilket svarer til 3.212 anmeldte tilsynsbesøg og 1.330 uanmeldte tilsynsbesøg. Der er dermed sket et fald i andelen af uanmeldte tilsynsbesøg sammenlignet med 2019, hvor 32 pct. af tilsynsbesøgene var uanmeldte.

Ved plejefamilierne blev der foretaget 6.848 anmeldte tilsynsbesøg og 1.539 uanmeldte tilsynsbesøg, svarende til at 18 pct. af tilsynsbesøgene i plejefamilier i 2020 var uanmeldte. Dette er ligeledes et fald sammenlignet med 2019, hvor 22 pct. af besøgene var uanmeldte.

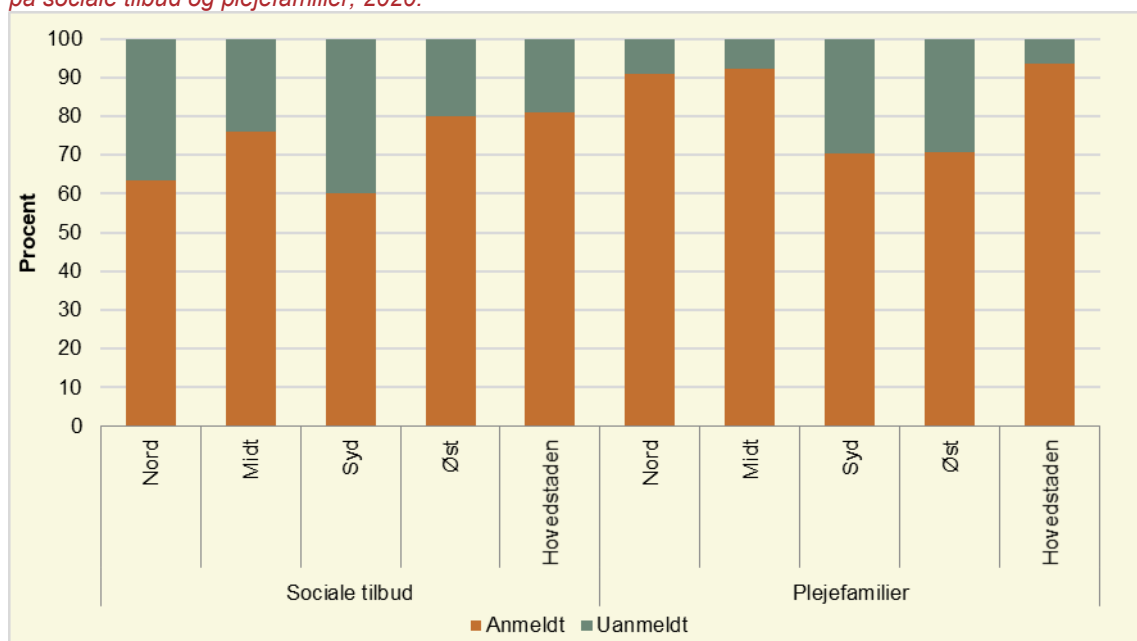
Overordnet, er der således sket et fald i andelen af uanmeldte tilsynsbesøg fra 2019 til 2020 på både de sociale tilbud og i plejefamilierne.

I forbindelse med anden evaluering af tilsynsreformen² fra 2018 vurderede Socialstyrelsen, at der var væsentlige variationer mellem de fem socialtilsyn i fordelingen af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg. I 2020 ses der fortsat stor variation på tværs af socialtilsynene i andelen af uanmeldte tilsynsbesøg. Forskellen observeres både på sociale tilbud og ved plejefamilier.

På tilbudsområdet varierer andelen af uanmeldte tilsynsbesøg fra 19 pct. i Socialtilsyn Hovedstaden til 40 pct. i Socialtilsyn Syd. På plejefamilieområdet har Socialtilsyn Syd og Øst anvendt den højeste andel af uanmeldte tilsynsbesøg med 29 pct., mens Socialtilsyn Hovedstaden har den laveste andel med 7 pct., jf. figur 1.

Socialtilsyn Hovedstaden skriver i deres årsrapport, at deres lavere andel af uanmeldte tilsynsbesøg hænger sammen med Covid-19-situationen og restriktionerne. Forud for et tilsynsbesøg sikrede Socialtilsyn Hovedstaden sig, at der ikke var personer i tilbuddet, der var smittede eller i isolation på grund af mistanke om smitte. Socialtilsyn Hovedstaden sænkede i den forbindelse ambitionsniveauets for uanmeldte tilsynsbesøg for at undgå for mange forgæves besøg, hvilket muligvis kan forklare Socialtilsyn Hovedstadens laveste andel (7 pct.) af uanmeldte tilsynsbesøg.

Figur 1: Andelen af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg ved driftsorienteret tilsyn og godkendelser fordelt på sociale tilbud og plejefamilier, 2020.

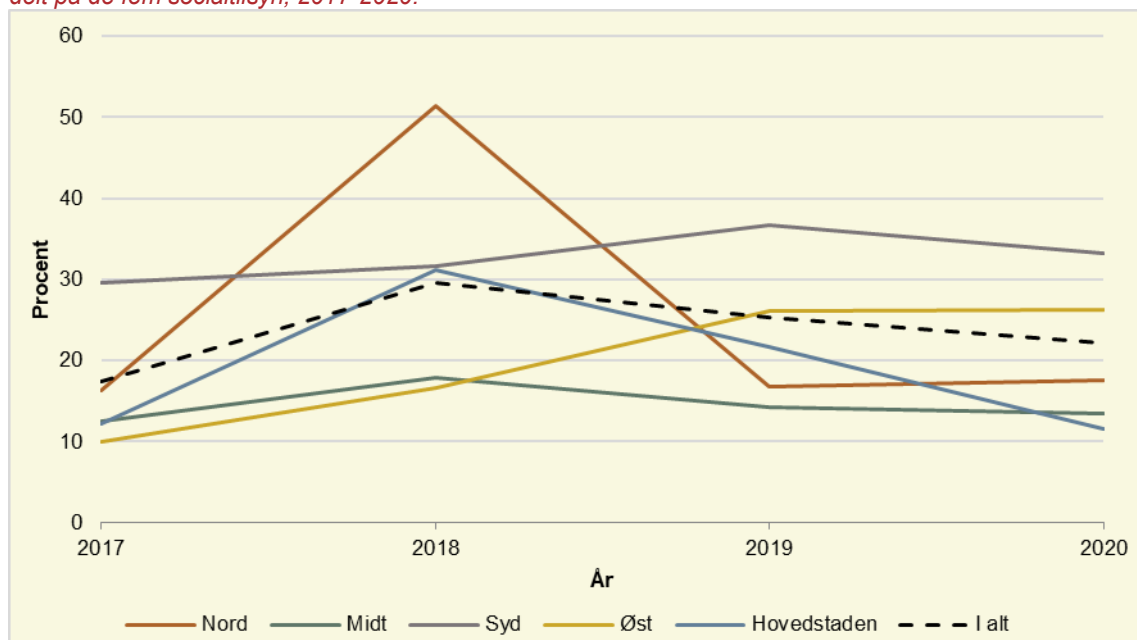
Anm.: Antal tilsynsbesøg i Socialtilsyn Syd afviger fra antallene opgivet i socialtilsynets egen årsrapport, da Socialstyrelsens årsrapport inkluderer tilsynsbesøg foretaget ved godkendelser.
 Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

I udviklingen set over perioden 2017 til 2020, er der ligeledes observeret en variation på tværs af socialtilsynene, jf. figur 2. Socialtilsyn Syd har gennem hele perioden – med undtagelse af 2018 – det højeste niveau af uanmeldte tilsynsbesøg i forhold til anmeldte tilsynsbesøg. I 2018 var der en kraftig stigning i Socialtilsyn Nord, der dermed havde den største andel af uanmeldte tilsynsbesøg. I 2019 og 2020 har Socialtilsyn Nord imidlertid anvendt en mindre andel af uanmeldte tilsynsbesøg, og ligger omtrent på niveau med Socialtilsyn Midt og Socialtilsyn Hovedstaden. I Socialtilsyn Hovedstaden har der i de seneste to år været en nedgang i andelen af uanmeldte

² Den anden evaluering af tilsynsreformen kan findes på Socialstyrelsens hjemmeside: <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/evaluering-af-tilsynsreformen>

tilsynsbesøg, hvorimod Socialtilsyn Øst har haft en stigning i andelen af uanmeldte tilsynsbesøg i perioden 2017 til 2020.

Figur 2: Udviklingen i andelen af uanmeldte tilsynsbesøg ved driftsorienterede tilsyn og godkendelser fordelt på de fem socialtilsyn, 2017-2020.

Anm.: Antal tilsynsbesøg i Socialtilsyn Syd afviger fra antallene opgivet i socialtilsynets egen årsrapport, da Socialstyrelsens årsrapport inkluderer tilsynsbesøg foretaget ved godkendelser.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

På baggrund af ovenstående er det Socialstyrelsens vurdering, at der fortsat er væsentlige variationer i socialtilsynenes brug af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg – både på tilbuds- og plejefamilieområdet. Særligt Socialtilsyn Syd har en praksis med at aflægge flere uanmeldte tilsynsbesøg end de øvrige tilsyn³. Socialtilsynene oplyser, at de er enige om, at alle tilbud og plejefamilier, set over en årrække på 3-4 år, skal modtage både anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg ud fra en risikovurdering. Set over en fireårig periode, fra 2017 til 2020, er det dog imidlertid fortsat Socialstyrelsens vurdering, at denne målsætning ikke kan observeres ud fra de væsentlige variationer, som er i andelen af uanmeldte tilsynsbesøg mellem socialtilsynene. Udviklingen af socialtilsynenes brug af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg i perioden, peger således i retningen af, at der ikke er en ensartet praksis for, i hvilket omfang og ud fra hvilke kriterier, et uanmeldt tilsyn bliver gennemført.

Brugen af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg er et centralt værktøj i det risikobaserede tilsyn, hvorfor det fortsat er Socialstyrelsens vurdering, at der ligeledes er indikationer på uensartet praksis i det risikobaserede tilsyn. Formålet med det risikobaserede tilsyn er, at differentiere tilsynsindsatsen og målrette en intensiv indsats mod de tilbud, hvor der formodes at være problemer med kvaliteten. Det er op til socialtilsynene, at vurdere eksempelvis, hvilke oplysninger, der skal indhentes, hvornår og hvor mange tilsynsbesøg, der skal aflægges, hvordan tilsynene metodisk skal tilrettelægges og om disse skal være anmeldte eller uanmeldte.⁴

Det er derfor Socialstyrelsens vurdering, at socialtilsynene ikke har en fælles forståelse og operationalisering af de centrale begreber i det risikobaserede tilsyn, hvilket muligvis kan afspejle sig

³ Socialstyrelsen pegede i årsrapporten 2019 på, at den store variation i socialtilsynenes brug af uanmeldt tilsyn kunne indikere, at der på tværs af de fem socialtilsyn endnu ikke var en ensartet praksis for, i hvilket omfang og ud fra hvilke kriterier der blev gennemført uanmeldt tilsyn.

⁴ Vidensgrundlag vedrørende det risikobaserede tilsyn kan findes i Håndbog for socialtilsyn: <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omraeder/socialtilsyn/redskaber-for-tilsynsforende>

i den forskelligartede brug af uanmeldte tilsynsbesøg. Socialstyrelsen har på den baggrund igangsat et arbejde med en faglig vejledning om det risikobaserede tilsyn, som forventes at udkomme i 2022.

1.2 Godkendelse af nye sociale tilbud og plejefamilier

Socialtilsynene har ansvaret for at behandle ansøgninger om godkendelse fra nye sociale tilbud og plejefamilier. På baggrund af temaerne i kvalitetsmodellen, skal tilsynene vurdere, hvorvidt det er sandsynligt, at det ansøgende sociale tilbud eller plejefamilien kan levere den fornødne kvalitet.

Godkendelser af sociale tilbud og plejefamilier

I 2020 blev der godkendt 82 nye sociale tilbud og 362 nye plejefamilier, jf. tabel 2.

I 2020 godkendte de enkelte socialtilsyn mellem 9 og 23 sociale tilbud. Socialtilsyn Syd godkendte færrest nye tilbud, mens Socialtilsyn Midt godkendte flest nye tilbud. Socialtilsyn Midt peger i deres årsrapport på, at de har oplevet en stigning i antallet af nygodkendte sociale tilbud, hvilket blandt andet skyldes væsentlige organisatoriske ændringer i Region Midtjylland, der har medført, at flere tilbud skulle nygodkendes.

På plejefamilieområdet er der større variation i antallet af godkendte ansøgninger i socialtilsynene. Antallet af godkendte plejefamilier svinger fra 43 nye plejefamilier i Socialtilsyn Nord til 132 godkendelser i Socialtilsyn Syd, jf. tabel 2.

Tabel 2: Antallet af godkendelser fordelt på de fem socialtilsyn, 2020.

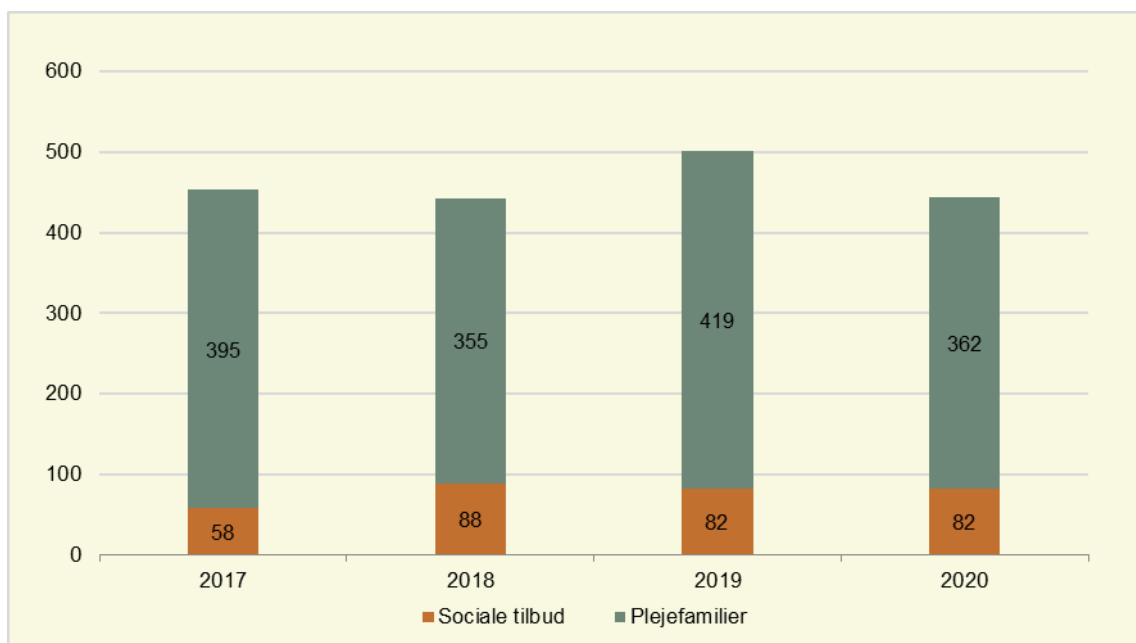
	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
<i>Sociale tilbud</i>	10	23	9	19	21	82
<i>Plejefamilier</i>	43	93	132	47	47	362

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Det samlede antal godkendelser i 2020 er faldet til samme niveau som i 2018. Det dækker over et fald i antallet af godkendte plejefamilier fra 2019 til 2020, jf. figur 3, mens antallet af nygodkendte sociale tilbud har været relativt stabilt siden 2018.

På plejefamilieområdet er der tidligere observeret en nedgang i antallet af godkendte plejefamilier. Denne tendens blev imidlertid afbrudt i 2019 med en stigning på godt 18 pct. sammenlignet med det forhenværende år. I 2020 er tendensen tilbage på samme spor fra tidligere år med et fald på omtrent 13 pct. af nye godkendte plejefamilier sammenlignet med 2019. Faldet er sket i Socialtilsyn Nord og Hovedstaden, mens Socialtilsyn Midt, Syd og Øst har godkendt henholdsvis nogenlunde samme antal nye plejefamilier eller lidt flere i 2020. Se afsnit 2.2 for nærmere uddybning om udviklingen af antal plejefamilier.

Figur 3: Antallet af godkendelser, 2017-2020.

Anm.: For 2017 er der ved uoverensstemmelse mellem tal fra evalueringen og socialtilsynenes årsrapporter, som er udgivet efter evalueringen, foretaget supplerende validering af tallene hos socialtilsynene.
Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Sagsbehandlingstider for godkendelse

Socialtilsynene oplyser i deres årsrapporter deres gennemsnitlige sagsbehandlingstider i forbindelse med godkendelse af nye sociale tilbud og plejefamilier. I henhold til almindelig forvaltnings-skik regnes sagsbehandlingstiden fra det tidspunkt ansøgningen modtages fra et tilbud eller en plejefamilie til afgørelse fra socialtilsynet om, hvorvidt det pågældende tilbud eller plejefamilie kan godkendes. Herunder kan eksempelvis indgå perioder, hvor socialtilsynet afventer nødvendige oplysninger fra det sociale tilbud eller plejefamilien, eller perioder hvor en kommende plejefamilie selv har udskudt deltagelse i det lovpligtige kursus for plejefamilier, hvilket er en forudsætning for en eventuel godkendelse.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid varierer på tværs af socialtilsynene både for sociale tilbud og for plejefamilierne. På tilbudsområdet varierer den gennemsnitlige sagsbehandlingstid fra 11 til 32 uger, mens den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på plejefamilieområdet varierer fra 15 til 30 uger. Socialtilsyn Øst har med 32 uger den længste gennemsnitlige sagsbehandlingstid i forhold til godkendelse af sociale tilbud, mens Socialtilsyn Nord og Syd har de korteste gennemsnitlige sagsbehandlingstider på 11 uger. Socialtilsyn Midt har den længste gennemsnitlige sagsbehandlingstid i forhold til godkendelse af plejefamilier på 30 uger, mens Socialtilsyn Syd har den korteste gennemsnitlige sagsbehandlingstid på 15 uger, jf. tabel 3.

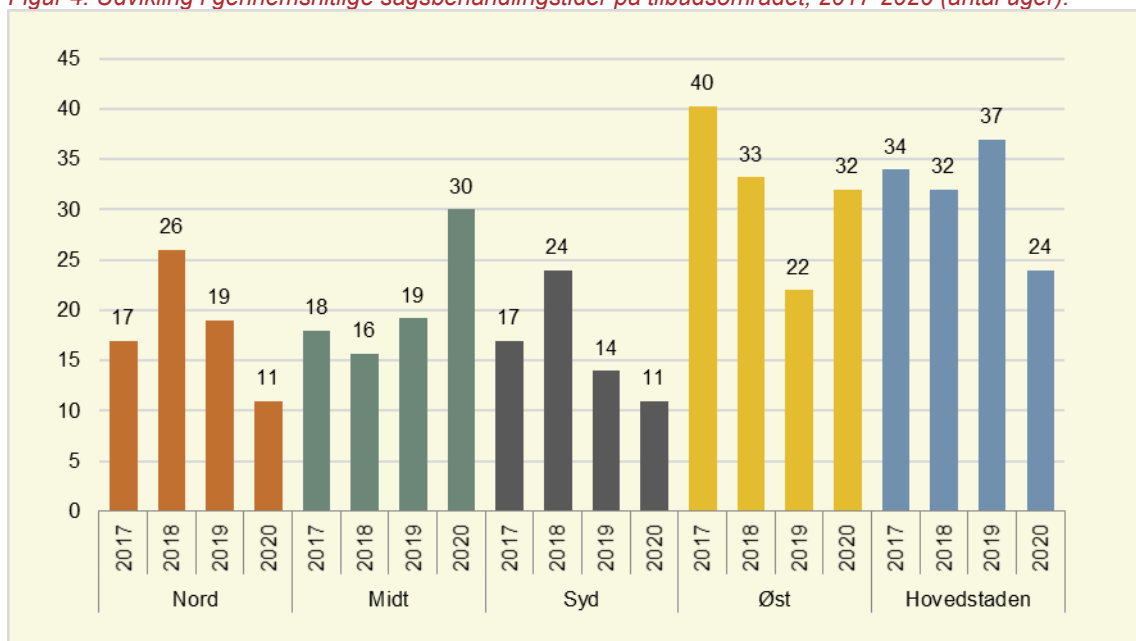
Tabel 3: Gennemsnitlige sagsbehandlingstider i de fem socialtilsyn, 2020 (antal uger).

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden
Sociale tilbud	11	30	11	32	24
Plejefamilier	18	30	15	28	29

Anm.: Tallene er afrundet til hele uger.
Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Udover at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er meget forskellig på tværs af de fem socialtilsyn, så er udviklingen i gennemsnitlig sagsbehandlingstid i perioden 2017 til 2020 tilsvarende meget forskellig på tværs af de fem socialtilsyn, særligt på tilbudsområdet. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for sociale tilbud er steget i 2020 hos Socialtilsyn Midt og Øst, mens den er faldet i de øvrige socialtilsyn, jf. figur 4.

Figur 4: Udvikling i gennemsnitlige sagsbehandlingstider på tilbudsområdet, 2017-2020 (antal uger).

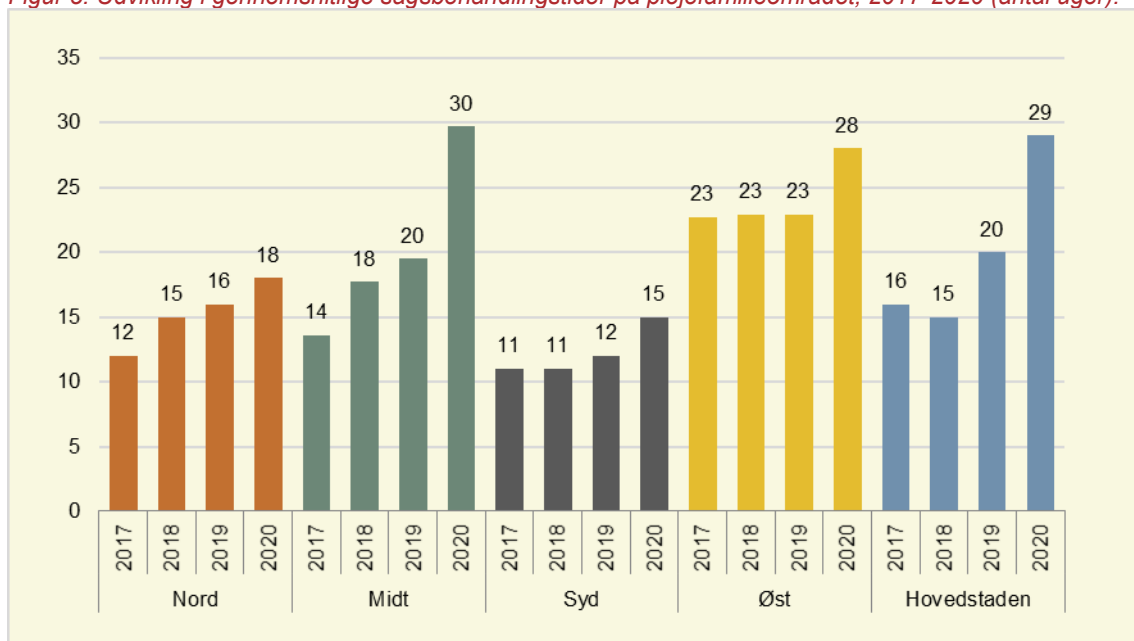

Anm.: Tallene er afrundet til hele uger.
Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

På plejefamilieområdet er der en tendens til, at sagsbehandlingstiden er steget siden 2017. I 2020 er den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på plejefamilieområdet steget for alle fem socialtilsyn, jf. figur 5. Den største stigning er sket i Socialtilsyn Midt og Socialtilsyn Hovedstaden, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er steget hhv. 10 og 9 uger fra 2019 til 2020.

Stigningen i sagsbehandlingstiden for plejefamilier kan skyldes implementeringen af det nye godkendelseskoncept, der trådte i kraft 1. juli 2019. Det kan dog imidlertid ikke afvises, at udviklingen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid kan være påvirket af restriktionerne, som følge af Covid-19 i 2020. Se nærmere herom i afsnit 2.1.

Figur 5: Udvikling i gennemsnitlige sagsbehandlingstider på plejefamilieområdet, 2017-2020 (antal uger).

Anm.: Tallene er afrundet til hele uger.
Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Variationerne i sagsbehandlingstiden på tværs af socialtilsynene i forhold til både plejefamilier og tilbud kan indikere, at der fortsat kan være forskellige tilgange til og måder at tilrettelægge godkendelsesprocessen i socialtilsynene. Sagsbehandlingstiden for godkendelse af plejefamilier behandles særskilt i kapitel 3.

1.3 Iværksatte sanktioner

Socialtilsynene kan iværksætte forskellige former for sanktioner, hvis tilbuddet eller plejefamilien ikke har den fornødne kvalitet. Socialtilsynenes sanktionsmuligheder omfatter godkendelse med vilkår, påbud, skærpet tilsyn og ophør af godkendelse.

Socialtilsynene er forpligtede til, at der forud for iværksatte sanktioner, herunder påbud, skærpet tilsyn og ophør af godkendelse, har været en dialog mellem socialtilsynet og det pågældende tilbud om de forhold, der begrunder overvejelserne om sanktioner, jf. bekendtgørelsen til lov om socialtilsyn § 9, stk. 1 og § 5 stk. 1. Tilbuddet har på den måde mulighed for at rette op på disse forhold hurtigst muligt, og inden en sanktion eventuelt iværksættes. Socialtilsynet skal således indgå i dialog med tilbuddet, hvilket skal bidrage til at fastholde og udvikle kvaliteten i tilbuddet. Som et centralt redskab i dialogen med tilbuddene skal socialtilsynene anvende kvalitetsmodellen. Kvalitetsmodellen er et dialogredskab, som skal give et systematisk og målrettet udgangspunkt for socialtilsynets samlede vurdering af tilbuddenes kvalitet.

I det følgende fremgår niveauet for socialtilsynenes anvendelse af henholdsvis godkendelser med vilkår, påbud, skærpede tilsyn og tilbagekaldte godkendelser.

Godkendelser med vilkår

Socialtilsynene kan i forbindelse med en godkendelse fastsætte vilkår, hvis opfyldelse er en betingelse for godkendelsen, jf. Lov om socialtilsyn § 5, stk. 5. Vilkår skal formuleres så tilstrækkeligt klart, at det er tydeligt for tilbuddet, hvad det skal foretage sig for fortsat at være godkendt eller blive endeligt godkendt, og hvornår det således kan forventes at ske.

For at socialtilsynene kan give en godkendelse med vilkår, må det anses overvejende sandsynligt, at tilbuddet efterfølgende vil kunne opfylde betingelsen. En godkendelse med vilkår kan indeholde flere vilkår og omhandle forskellige temaer inden for den kvalitetsmodel, som udgør rammen for kvalitetsvurderinger – for eksempel kan et vilkår for godkendelse omhandle et tilbuds fysiske rammer.

Fælles for tilbuds- og plejefamilieområdet er, at der generelt udstedes få godkendelser med vilkår. Antallet af godkendelser med vilkår i 2020 er på omtrent samme niveau som i 2019. På tilbudsområdet er udstedt 21 godkendelser med vilkår i 2020, mens der blev udstedt 20 godkendelser med vilkår i 2019. Antallet af godkendelser med vilkår på plejefamilieområdet er faldet fra 9 i 2019 til 4 i 2020, jf. tabel 4 og 5.

På tilbudsområdet har Socialtilsyn Øst godkendt 13 tilbud med vilkår, og derved flest sociale tilbud med vilkår i 2020, mens Socialtilsyn Nord og Midt har godkendt et tilbud med vilkår, og derved færrest sociale tilbud med vilkår i 2020, jf. tabel 4.

Tabel 4: Antal godkendelser med vilkår på tilbudsområdet, 2017-2020.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
2017	6	0	25	4	2	37
2018	5	1	2	2	3	13
2019	3	2	1	12	2	20
2020	1	1	3	13	3	21

Anm.: *Det bemærkes at tallet for 2017 afviger fra socialstyrelsens årsrapport for socialtilsynenes virksomhed 2017, hvor der har optrådt en teknisk fejl.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Det skal understreges, at de absolutte tal ikke umiddelbart kan sammenlignes på tværs af de fem socialtilsyn. Dette skyldes, at antallet af godkendelser af nye tilbud og plejefamilier varierer mellem de fem socialtilsyn.

På plejefamilieområdet har Socialtilsyn Nord og Hovedstaden godkendt én plejefamilie med vilkår i 2020, Socialtilsyn Syd har godkendt to plejefamilier med vilkår, mens hverken Socialtilsyn Midt og Øst har godkendt plejefamilier med vilkår i 2020, jf. tabel 5.

Tabel 5: Antal godkendelser med vilkår på plejefamilieområdet, 2017-2020.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
2017	0	0	10	1	4	15
2018	0	4	2	0	4	10
2019	5	0	0	0	4	9
2020	1	0	2	0	1	4

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Påbud

Socialtilsynet kan, jf. lov om socialtilsyn § 8, stk. 2, udstede påbud over for sociale tilbud og plejefamilier, hvis socialtilsynet ved driftsorienteret tilsyn konstaterer forhold, som tilbuddet skal rette op på som betingelse for en fortsat godkendelse. Socialtilsynet skal anføre en frist for opfyldelsen af påbuddet.

Samlet set er der sket et fald på godt 20 pct. i antallet af påbud på tilbudsområdet fra 2019 til 2020. På tilbudsområdet er påbud steget fra 2019 til 2020 i Socialtilsyn Øst og Syd, og derimod faldet i Socialtilsyn Hovedstaden, Midt og Nord.

På plejefamilieområdet er antallet af påbud steget fra 2019 til 2020. Denne stigning skyldes en stigning i antal udstedte påbud i Socialtilsyn Syd og Hovedstaden, jf. tabel 6.

Tabel 6: Antallet af iværksatte påbud på tilbuds- og plejefamilieområdet fordelt på de fem socialtilsyn, 2017-2020.

	Sociale tilbud				Plejefamilier			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
<i>Nord</i>	25	3	7	0	0	0	2	0
<i>Midt</i>	31	21	31	8	1	2	2	1
<i>Syd</i>	16	2	9	18	19	11	25	31
<i>Øst</i>	6	4	12	32	7	4	1	1
<i>Hovedstaden</i>	33	3	44	24	27	6	5	11
I alt	111	33	103	82	54	23	35	44

Anm.: Tal for 2017 er der ved uoverensstemmelse mellem tal fra evalueringen og socialtilsynenes årsrapporter, som er udgivet efter evalueringen, foretaget supplerende validering af tallene hos socialtilsynene.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Det skal understreges, at de absolutte tal umiddelbart ikke kan sammenlignes på tværs af de fem socialtilsyn grundet socialtilsynenes varierende porteføljestørrelser, jf. afsnit 3.3. For at tage højde for porteføljestørrelsen er antallet af påbud også angivet pr. 100 tilbud/plejefamilier i porteføljen ved udgangen af det pågældende år, jf. tabel 7.

Der er variation i, hvor ofte socialtilsynene iværksætter påbud pr. 100 tilbud/plejefamilier, jf. tabel 7. På tilbudsområdet har Socialtilsyn Øst iværksat flere påbud end de øvrige tilsyn (svarende til 8 påbud pr. 100 aktive tilbud). På plejefamilieområdet viser tabel 7, at særligt Socialtilsyn Syd anvender påbud i højere grad end de øvrige tilsyn, mens at Socialtilsyn Nord har ikke udstedt påbud i 2020.

Tabel 7: Antal iværksatte påbud på tilbuds- og plejefamilieområdet fordelt på de fem socialtilsyn, 2020.

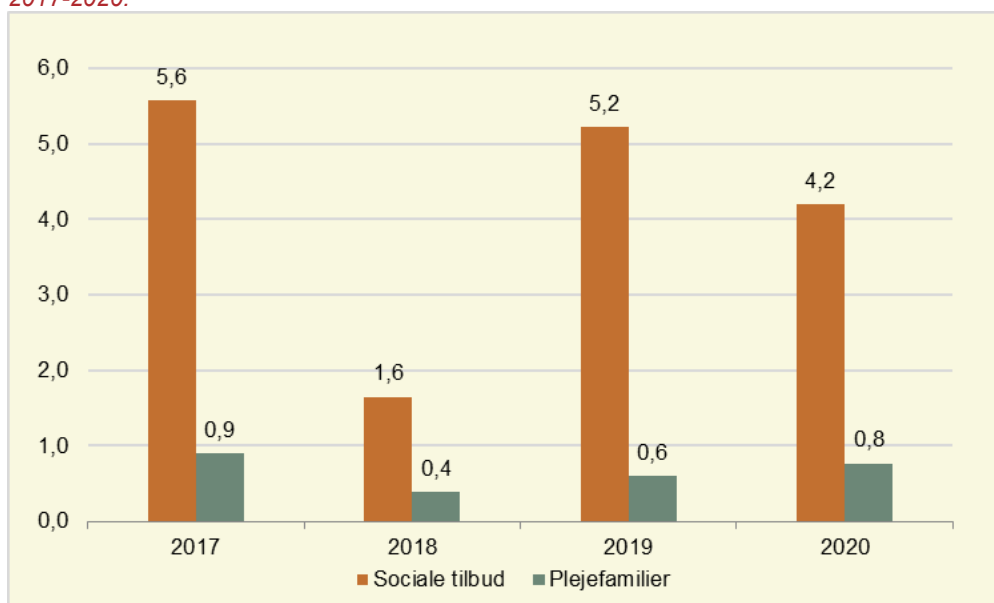
	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Sociale tilbud						
<i>Antal påbud</i>	0	8	18	32	24	82
<i>Antal påbud pr. 100 aktive tilbud i porteføljen</i>	0,0	2,3	4,2	8,0	4,7	4,2
Plejefamilier						
<i>Antal påbud</i>	0	1	31	1	11	44
<i>Antal påbud pr. 100 aktive plejefamilie i porteføljen</i>	0,0	0,1	2,0	0,1	1,3	0,8

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Set over perioden 2017 til 2020 har antallet af påbud pr. 100 aktive tilbud varieret. Højeste antal var i 2017 med 5,6 påbud pr. 100 aktive tilbud, mens det laveste antal påbud var i 2018 med 1,6 påbud pr. 100 aktive tilbud, jf. figur 6.

På plejefamilieområdet er antallet af udstedte påbud steget svagt i 2020 sammenlignet med 2019. Generelt iværksættes der markant færre påbud på plejefamilieområdet end på tilbudsområdet, jf. figur 6. I forlængelse af årsrapporten 2019, bemærker Socialstyrelsen, at det er bemærkelsesværdigt, at der ikke iværksættes flere påbud blandt plejefamilier, da socialtilsynet fører tilsyn med væsentligt flere plejefamilier end sociale tilbud, jf. afsnit 3.3.

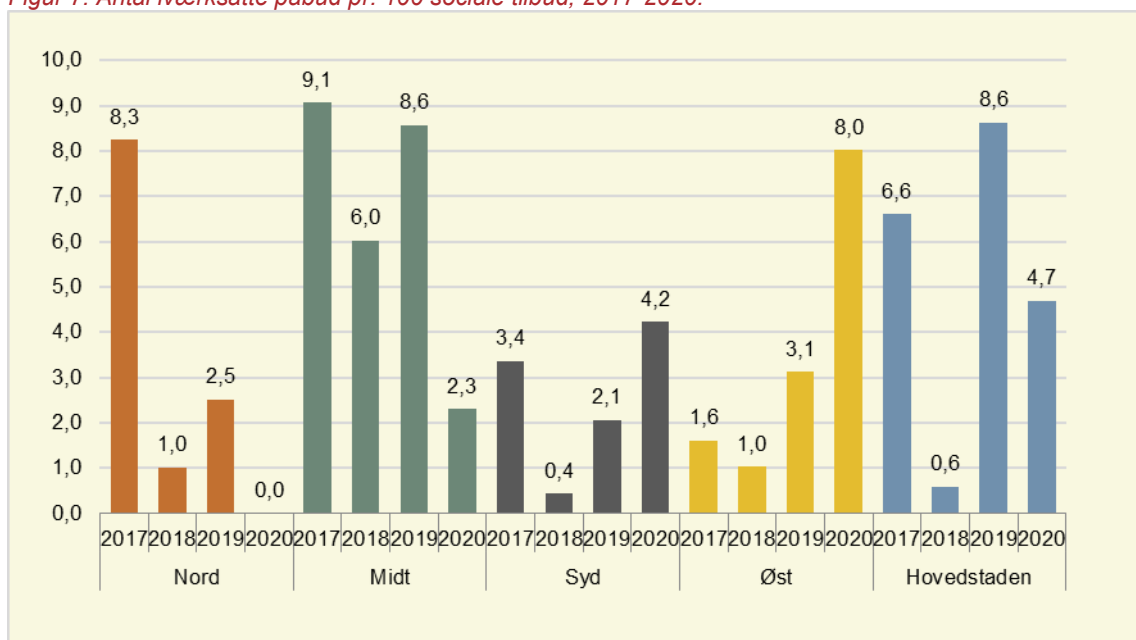
Figur 6: Antal iværksatte påbud i alt på tilbuds- og plejefamilieområdet pr. 100 aktive tilbud/plejefamilier, 2017-2020.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Iværksættelsen af påbud svinger fra 2017 til 2020 i alle fem socialtilsyn. Socialtilsyn Syd og Øst har iværksat flere påbud pr. 100 aktive tilbud siden 2018, mens særligt Socialtilsyn Midt og Hovedstaden iværksatte flere påbud i 2019 end i 2020, jf. figur 7.

Figur 7: Antal iværksatte påbud pr. 100 sociale tilbud, 2017-2020.

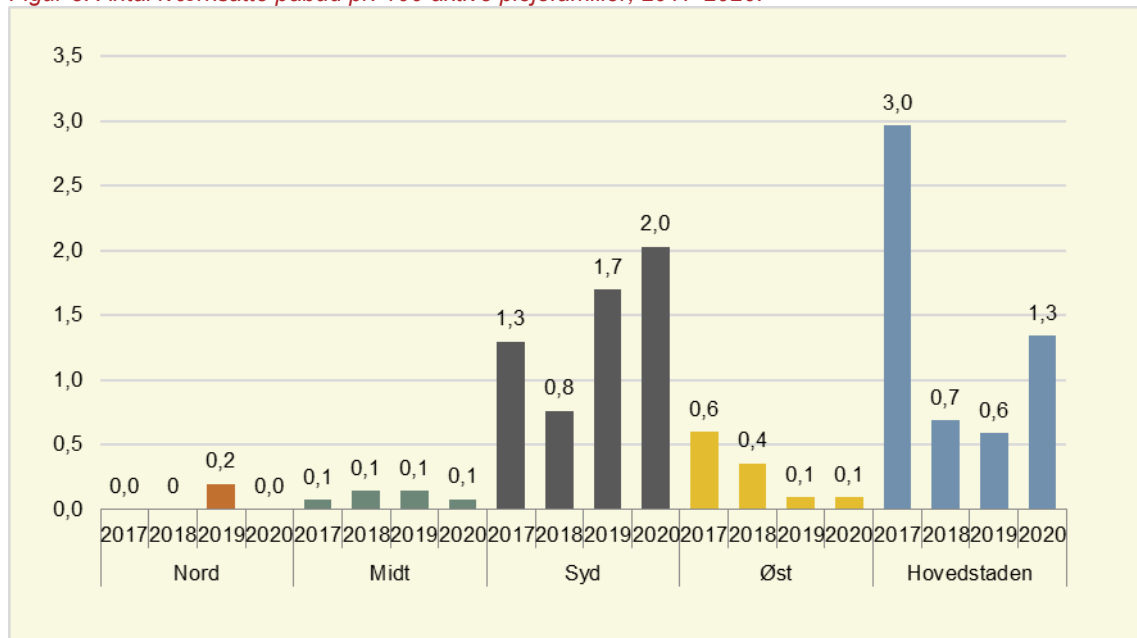

Tallene for 2017 er der ved uoverensstemmelse mellem tal fra evalueringen og socialtilsynenes årsrapporter, som er udgivet efter evalueringen, foretaget supplerende validering af tallene hos socialtilsynene.
Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Iværksættelsen af påbud på plejefamilieområdet er generelt på samme niveau i 2020 som i 2019, bortset fra i Socialtilsyn Hovedstaden, hvor der er sket en stigning i 2020. Generelt iværksætter

Socialtilsyn Syd og Hovedstaden flere påbud pr. 100 aktive plejefamilier set over en fireårig periode end de øvrige socialtilsyn, jf. figur 8.

Figur 8: Antal iværksatte påbud pr. 100 aktive plejefamilier, 2017-2020.

Tallene for 2017 er der ved uoverensstemmelse mellem tal fra evalueringen og socialtilsynenes årsrapporter, som er udgivet efter evalueringen, foretaget supplerende validering af tallene hos socialtilsynene.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Forskellene i anvendelsen af påbud blandt tilbud og plejefamilier kan være et udtryk for, at porteføljerne i de fem socialtilsyn er forskellige, eller at der er lokale forhold, der påvirker rammerne for de sociale tilbud og plejefamilier. Derudover er antallet af iværksatte påbud relativt små, hvilket betyder at få afgørelser om påbud kan give udsving.

Forskellene kan også være udtryk for, at der mellem de fem socialtilsyn er en forskellig praksis omkring anvendelse af påbud, hvilket kan hænge sammen med, at socialtilsynene har forskelligartede forståelser af dialogbegrebet og deres forpligtelse i forhold til dialog.⁵ Det fremgår af bekendtgørelse om socialtilsyn § 9, stk. 1, at afgørelser om påbud og skærpet tilsyn kun kan træffes efter forudgående dialog med tilbuddet om de forhold, der begrundes overvejelserne om påbud og skærpet tilsyn. En forskelligartet forståelse af dialogbegrebet kan således medføre forskellig praksis i varetagelsen af dialogforpligtelsen, og som konsekvens heraf forskellig praksis omkring iværksættelse af påbud. I 2021 udgav Socialstyrelsen derfor en faglig vejledning om dialogforpligtelsen, der rammesætter socialtilsynenes udmøntning af dialogforpligtelsen med henblik på at understøtte en ensartet, systematisk og fagligt kompetent praksis. I 2021-2022 vil Socialstyrelsen i samarbejde med socialtilsynene have særligt fokus på at omsætte den faglige vejledning.⁶

Skærpet tilsyn

Et tilbud kan blive underlagt et skærpet tilsyn, hvis konkrete forhold i et tilbud skaber bekymring for tilbuddets kvalitet, eller hvis socialtilsynet ud fra en samlet vurdering af tilbuddet finder, at tilbuddet ikke længere har den fornødne kvalitet, jf. bekendtgørelse om socialtilsyn § 7.

⁵ Opsamlingen kan findes i Håndbog for Socialtilsyn: <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialtilsyn/redskaber-for-tilsynsforende>

⁶ Den faglige vejledning om dialogforpligtelse kan findes i Håndbog for Socialtilsyn: <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialtilsyn/redskaber-for-tilsynsforende>

Ved et skærpet tilsyn fører socialtilsynet et intensiveret tilsyn med tilbuddet, og socialtilsynet skal i den forbindelse give tilbuddet et eller flere påbud, som tilbuddet skal rette op på for at kunne opnå en fortsat godkendelse. Socialtilsynet træffer afgørelse om skærpet tilsyn for tre måneder ad gangen. Hvis et skærpet tilsyn forlænges yderligere tre måneder, optræder det i opgørelsen som to skærpede tilsyn.

Antallet af skærpede tilsyn på de sociale tilbud og i plejefamilierne kan ikke umiddelbart sammenlignes på tværs af de fem socialtilsyn grundet socialtilsynenes varierende porteføljestørrelser, jf. afsnit 3.3. For at tage højde for porteføljestørrelsen, er antallet af skærpede tilsyn derfor angivet pr. 100 tilbud/plejefamilier i porteføljen ved udgangen af 2020.

Socialstyrelsen bemærker imidlertid, at der iværksættes få skærpede tilsyn både på tilbuds- og plejefamilieområdet. Det betyder, at ét enkelt skærpet tilsyn kan afgøre, om udviklingen er fallende eller stigende. I 2020 er der i alt iværksat 16 skærpede tilsyn på tilbudsområdet, hvor syv af dem er iværksat af Socialtilsyn Øst svarende til 1,8 skærpede tilsyn pr. 100 sociale tilbud. På plejefamilieområdet er der i 2020 i alt iværksat fire skærpet tilsyn. Alle er iværksat af Socialtilsyn Syd, jf. tabel 8.

Tabel 8: Antal skærpede tilsyn på tilbuds- og plejefamilieområdet fordelt på de fem socialtilsyn, 2020.

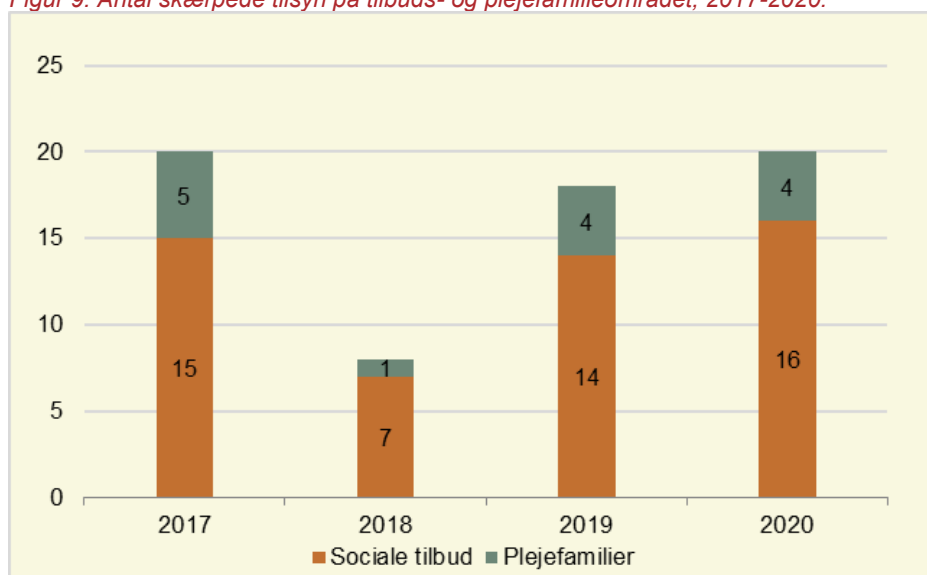
	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Sociale tilbud						
Antal skærpede tilsyn	0	1	3	7	5	16
Antal skærpede tilsyn pr. 100 aktive tilbud i porteføljen	0,0	0,3	0,7	1,8	1,0	0,8
Plejefamilier						
Antal skærpede tilsyn	0	0	4	0	0	4
Antal skærpede tilsyn pr. 100 aktive plejefamilie i porteføljen	0,00	0,00	0,3	0,0	0,0	0,1

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Antallet af skærpede tilsyn i 2020 er på omtrent samme niveau både på tilbuds- og plejefamilieområdet som i 2019 og 2017. I 2018 var antallet af skærpede betragtelig lavere, jf. figur 9.

Som for antallet af påbud på plejefamilieområdet, bemærker Socialstyrelsen også her, at det er bemærkelsesværdigt, at der generelt iværksættes færre skærpede tilsyn på plejefamilieområdet, på trods af at socialtilsynet fører tilsyn med væsentlig flere plejefamilier end sociale tilbud, jf. afsnit 3.3.

Figur 9: Antal skærpede tilsyn på tilbuds- og plejefamilieområdet, 2017-2020.

Tallene for 2017 er der ved uoverensstemmelse mellem tal fra evalueringen og socialtilsynenes årsrapporter, som er udgivet efter evalueringen, foretaget supplerende validering af tallene hos socialtilsynene.
Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Tilbagekaldte godkendelser

I forbindelse med det driftsorienterede tilsyn har socialtilsynet mulighed for at træffe afgørelse om ophør af godkendelsen af et tilbud, hvis tilbuddet ikke længere opfylder betingelserne for godkendelse jf. § 5, stk. 7.

I 2020 blev 4 godkendelser på tilbudsområdet og 22 godkendelser på plejefamilieområdet trukket tilbage af socialtilsynene. Da det er et relativt lille antal godkendelser, der tilbagekaldes, er der ikke stor variation på tværs af socialtilsynene, jf. tabel 9.

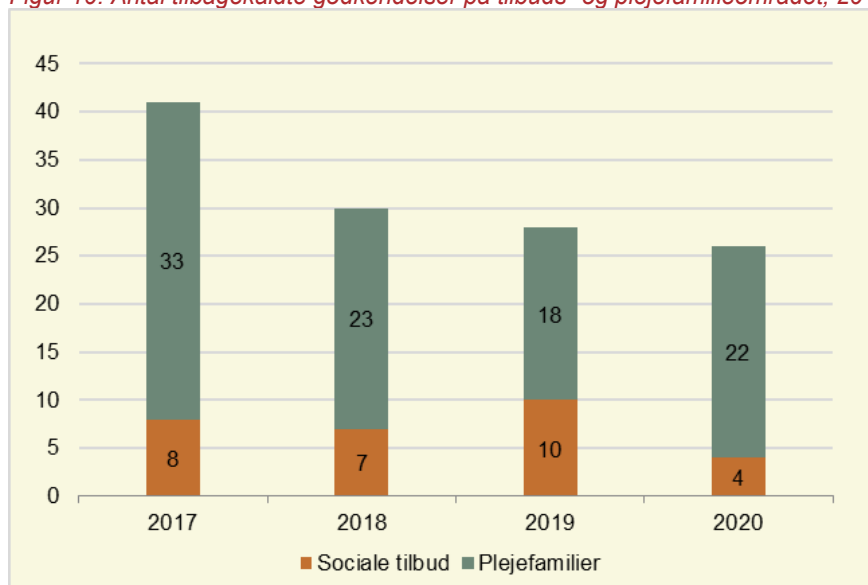
Tabel 9: Antal tilbud, der er ophørt som følge af manglende godkendelse fra socialtilsynet, 2020.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Sociale tilbud						
Antal tilbagekaldte godkendelser	1	3	0	0	0	4
Antal tilbagekaldte godkendelser pr. 100 tilbud i porteføljen	0,4	0,9	0,0	0,0	0,0	0,2
Plejefamilier						
Antal tilbagekaldte godkendelser	2	6	4	2	8	22
Antal tilbagekaldte godkendelser pr. 100 aktive plejefamilie i porteføljen	0,21	0,45	0,26	0,18	0,97	0,38

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Socialtilsynene tilbagekaldte færre godkendelser på tilbudsområdet i 2020 end i de foregående tre år. Antallet af tilbagekaldelser på plejefamilieområdet ligger på omtrent samme niveau i 2020 som de to foregående år, jf. figur 10. Se afsnit 2.2 om udviklingen i plejefamilier, herunder også ophør af plejefamilier fordelt på tilbagekaldte godkendelser og plejefamilier, der ophører af egen drift.

Figur 10: Antal tilbagekaldte godkendelser på tilbuds- og plejefamilieområdet, 2017-2020.

Tallene for 2017 er der ved uoverensstemmelse mellem tal fra evalueringen og socialtilsynenes årsrapporter, som er udgivet efter evalueringen, foretaget supplerende validering af tallene hos socialtilsynene.
Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

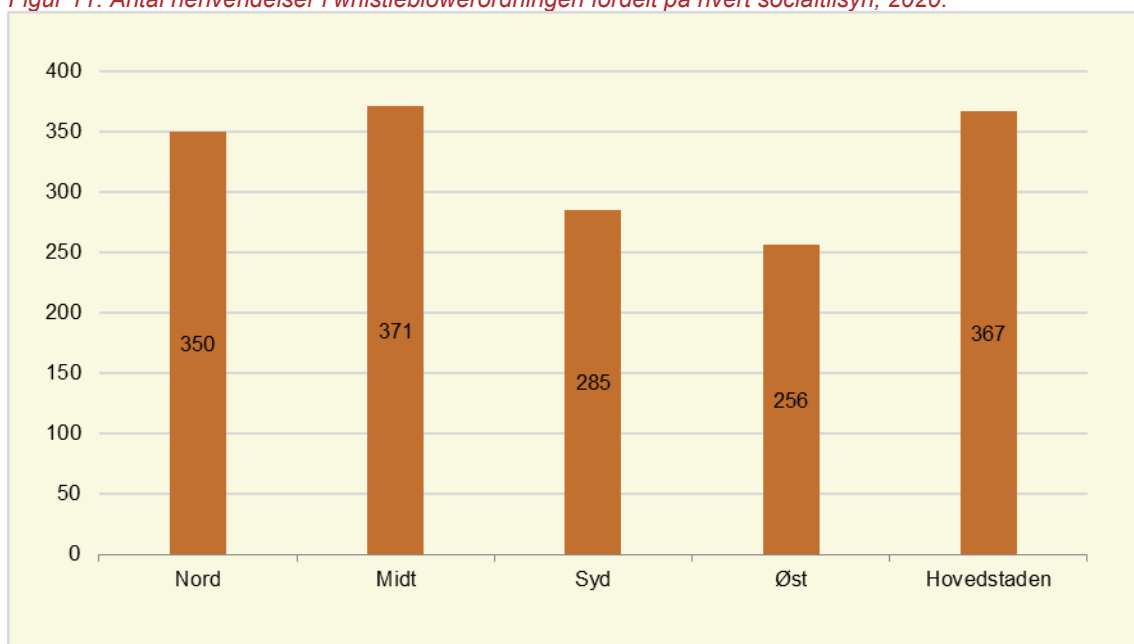
1.4 Whistleblowerordningen

Alle fem socialtilsyn har etableret en whistleblowerordning, jf. lov om socialtilsyn § 11. Ordningen giver beboere, pårørende, ansatte og andre mulighed for at rette henvendelse, hvis de oplever bekymrende forhold i et tilbud eller plejefamilie. Samtidig skal ordningen sikre socialtilsynet det bredest mulige oplysningsgrundlag for varetagelsen af tilsynsopgaven. Som en del af ordningen har socialtilsynene etableret en særlig whistleblower-telefonlinje, samt en skriftlig webformular på deres hjemmesider.

Socialtilsynene registrerer henvendelserne til whistleblowerordningen enkeltvis, uanset om der er flere anmeldere om det samme forhold, eller om en anmelder henvender sig flere gange.

Der er variation imellem socialtilsynene i forhold til, hvor mange henvendelser de modtager. Socialtilsyn Øst har med 256 henvendelser modtaget færrest henvendelser, mens Socialtilsyn Midt har modtaget 371 henvendelser og derved flest, jf. figur 11.

Figur 11: Antal henvendelser i whistleblowerordningen fordelt på hvert socialtilsyn, 2020.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Det skal understreges, at de absolutte tal ikke umiddelbart kan sammenlignes på tværs af socialtilsynene grundet variation i blandt andet porteføljestørrelserne, jf. afsnit 3.3. Set i relation til porteføljestørrelserne er det Socialtilsyn Nord og Hovedstaden, der har modtaget flest henvendelser (28 henvendelser pr. 100 tilbud/plejefamilier i porteføljen). Socialtilsyn Syd har relativt færrest whistleblows (15 henvendelser pr. 100 tilbud/plejefamilie i porteføljen), jf. tabel 10.

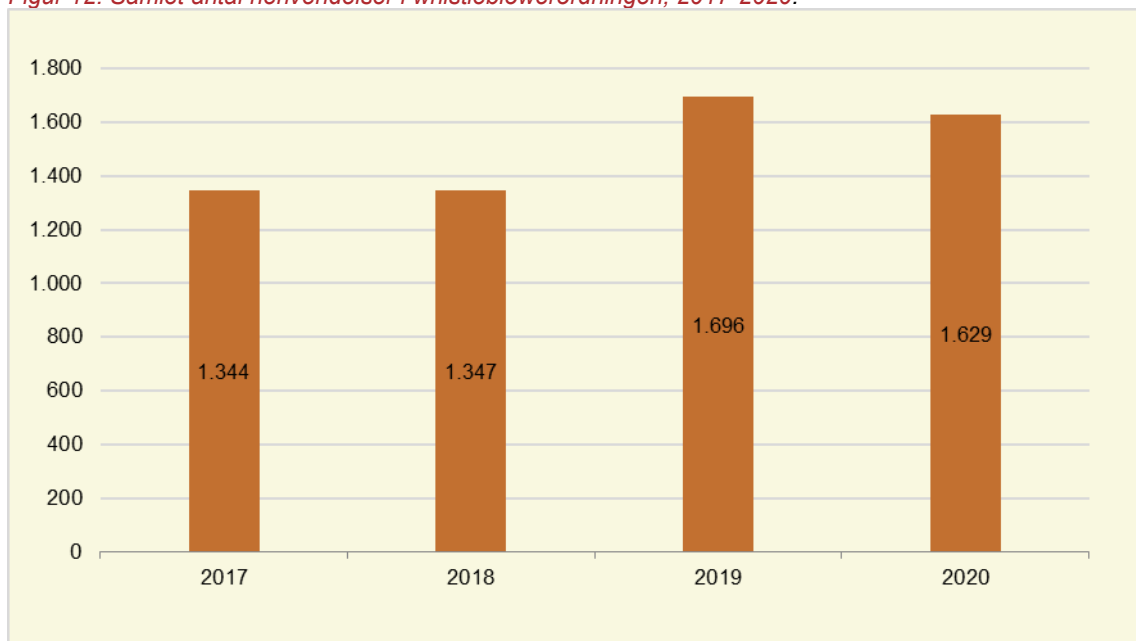
Tabel 10: Antal henvendelser i whistleblowerordningen pr. 100 tilbud/plejefamilie i porteføljen, fordelt på socialtilsyn, 2020.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden
Antal henvendelser i whistleblowerordningen pr. 100 sociale tilbud/plejefamilie i porteføljen	28	22	15	17	28

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Det samlede antal henvendelser ligger på ca. samme niveau som i 2019, jf. figur 12.

Figur 12: Samlet antal henvendelser i whistleblowerordningen, 2017-2020.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

1.5 Magtanvendelser på børne- og ungeområdet

Når der på et tilbud eller i en specialiseret plejefamilie foretages en magtanvendelse, skal den indberettes til anbringende kommune og socialtilsynet skal modtage en kopi af indberetningen. Socialtilsynet skal gennemgå de indkomne indberetningsskemaer og vurdere, om de giver anledning til tilsynsmæssige overvejelser.

Socialstyrelsens auditfunktion har indsamlet aggregeret data om magtanvendelsesindberetninger, som socialtilsynene har modtaget i kopi fra tilbuddene dels for at give et billede af omfanget af magtanvendelser på tilbud og plejefamilier omfattet af socialtilsynet og dels for at give et billede af omfanget og karakteren af tilsynsopgaven.

I denne årsrapport formidles niveauet for de indberettede magtanvendelser på børne- og ungeområdet, da det område grundet lovpligtige indberetningsskemaer vurderes at have en tilstrækkelig datakvalitet⁷. På voksenområdet trådte lovpligtige indberetningsskemaer til indberetning af magtanvendelser efter servicelovens kapitel 24, 24a og 24b i kraft pr. 1. januar 2020. Det vurderes, at disse data aktuelt ikke har en tilstrækkelig datakvalitet.

Socialstyrelsen tager forbehold for, at der kan være unøjagtigheder i nedenstående opgørelser af magtanvendelsesindberetningerne på børne- og ungeområdet, som bl.a. kan stamme fra fejl eller mangelfuld udfyldelse af indberetninger fra tilbud og plejefamilier, som socialtilsynene ikke har mulighed for at rette, da de kun modtager en kopi af magtanvendelserne.

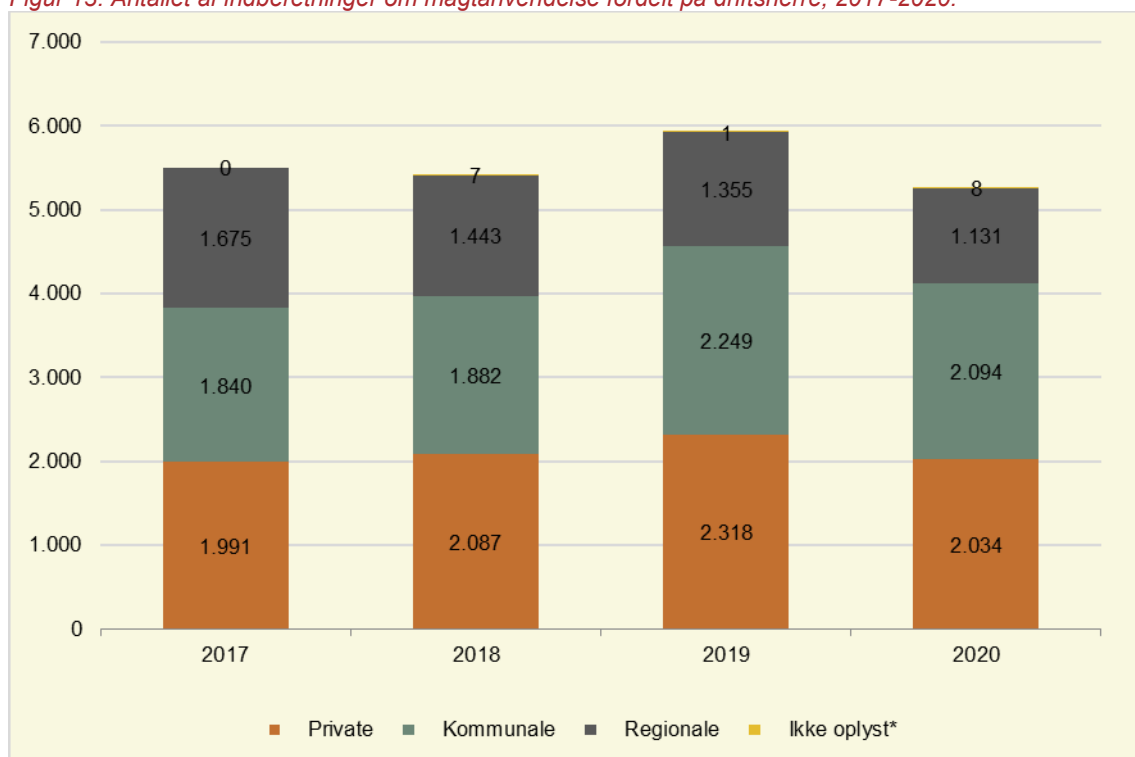
Derudover gør Socialstyrelsen særlig opmærksom på, at de historiske data kun i begrænset omfang er mulige at sammenligne over år. Dette skyldes dels forskellig registreringspraksis i 2017,

⁷ Lov om voksenansvar blev revideret med ikrafttrædelse 1. januar 2017, hvor indholdet i dataforespørgslerne også ændrede sig på dette tidspunkt. Lov om voksenansvar blev desuden revideret med ikrafttrædelse i 2019.

og dels at de lovgivne indberetningsskemaer er blevet ændret⁸. Nedenfor fremgår de data for perioden 2017-2020, hvor data muliggør, at der kan foretages sammenligninger over tid.

I 2020 var der i alt 5.267 indberetninger om magtanvendelser på børne- og ungeområdet. Der er således sket en fald af antallet af indberettede magtanvendelser sammenlignet med årene 2017-2019. Der var flest indberetninger på magtanvendelser over for børn og unge på tilbud, der har en kommunal driftsherre (2.094) efterfulgt af det private (2.034) og regionale driftsherrer (1.131), jf. figur 13.

Figur 13: Antallet af indberetninger om magtanvendelse fordelt på driftsherre, 2017-2020.

Anm.: *Kategorien "Ikke oplyst" indgik ikke i Socialstyrelsens dataforespørgsel i 2017.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Antallet af indberettede magtanvendelser på tilbud med såvel privat, kommunal som regional driftsherre er faldet fra 2019 til 2020. I perioden fra 2017 til 2020 er antallet af indberettede magtanvendelser på tilbud med regional driftsherre faldet hvert år. Antallet af indberettede magtanvendelser på tilbud med privat og offentlig driftsherre er steget frem til 2019, hvorefter der er sket et fald i 2020. Det skal bemærkes, at de absolutte tal ikke umiddelbart kan sammenlignes på tværs af driftsherretyper, da der ikke er korrigeret for, hvor mange pladser hver driftsherretype har.

Der var i 2020 flest indberetninger om magtanvendelser for unge i alderen 13-17 år (2.848) efterfulgt af børn og unge i alderen 7-12 år (2.221). Antallet af indberetninger om magtanvendelse mod børn og unge er faldet i alle aldersgrupper fra 2019 til 2020, jf. tabel 11.

⁸ Lov om voksenansvar blev revideret med ikrafttrædelse 1. jan. 2017, hvorfor indholdet i dataforespørgslerne også ændrede sig. Lov om voksenansvar blev desuden revideret med ikrafttrædelse i 2019.

Tabel 11: Antallet af indberetninger om magtanvendelse fordelt på alder, 2017-2020.

	2017	2018	2019	2020
<i>Antal indberetninger fordelt på alder</i>	5.522*	5.419	5.923	5.267
0-6 år	154	44	75	58
7-12 år	1.459	1.788	2.299	2.221
13-17 år	3.724	3.454	3.393	2.848
18+	137	81	117	110
<i>Ikke oplyst</i>	48	52	39	30

Anm.: *I 2017 er der 16 registreringer af alder for meget.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Det bør imidlertid bemærkes, at antallet af indberetninger om magtanvendelser inden for hver aldersgruppe ikke direkte kan sammenlignes med antallet for de øvrige aldersgrupper, da tallene ikke er korrigeret for antallet af anbragte børn og unge inden for de respektive aldersgrupper.

I 2020 var de fleste indberetninger om magtanvendelser på åbne døgninstitutioner (2.899), efterfulgt af private opholdssteder (1.558) og sikrede døgninstitutioner (394), jf. tabel 12.

Tabel 12: Antallet af indberetninger om magtanvendelse fordelt på tilbudstype, 2020.

	2020
<i>Antal indberetninger fordelt på tilbudstype</i>	
<i>Privat opholdssted</i>	1.558
<i>Åben døgninstitution</i>	2.899
<i>Delvist lukket afdeling på døgninstitution</i>	186
<i>Delvist lukket døgninstitution</i>	66
<i>Sikret døgninstitution</i>	394
<i>Særlig sikret afdeling på sikret døgninstitution</i>	74
<i>Ukendt/ikke oplyst</i>	90

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Det bør bemærkes, at antallet af indberetninger ikke kan sammenlignes direkte mellem de enkelte tilbudstyper, da der ikke er korrigeret for antallet af pladser inden for de enkelte tilbudstyper.

Hovedparten af magtanvendelserne hører under typen "Fysisk magtanvendelse, ved at fastholde og / eller føre, fordi barnet eller den unge var til fare for sig selv eller andre jf. § 9" (4.087), mens der var 540 magtanvendelser af typen "Afværgehjælp, ved at fastholde og / eller føre for at afværge beskadigelsen af ting, jf. lovens § 8", og 509 der hører under "Undersøgelse af person og/ eller opholdsrum ved bestemte grunde til mistanke, jf. lovens § 16 stk. 1", jf. tabel 19.

Der er registreret flere magtanvendelsestyper, end der er magtanvendelsesindberetninger i 2020. Det skyldes, at der i en magtanvendelsessituation/-indberetning godt kan være tale om flere typer af magtanvendelse.

Tabel 13: Magtanvendelser fordelt på indgrebets art, 2020.

	I alt
Antal magtanvendelsestyper i alt	6.131
<i>Fordelt på indgrebets art</i>	
<i>Afværgehjælp, ved at fastholde og / eller føre for at afværge beskadigelsen af ting, jf. lovens § 8</i>	540
<i>Fysisk magtanvendelse, ved fastholde og / eller føre, fordi barnet eller den unge var til fare for sig selv eller andre jf. § 9.</i>	4.087
<i>Fysisk magtanvendelse, ved at fastholde og/eller føre, når barnet eller den unge overtræder regler i en husorden fastsat efter lovens § 4, stk. 2, og magtanvendelsen er nødvendig for at bringe overtrædelsen til ophør, jf. lovens § 9, stk. 3.</i>	200
<i>Tilbageførelse ved rømning, og hvor der har været risiko for, at barnet eller den unge ville skade sig selv eller andre, jf. § 10.</i>	73
<i>Tilbageholdelse med fysisk magt i forbindelse med eller under en anbringelse inden for rammer fastsat af kommunalbestyrelsen, jf. lovens § 11 og bek. § 3 stk. 3, jf. stk. 1.</i>	13
<i>Tilbageholdelse ved aflåsning af døre og vinduer på delvis lukket døgninstitutioner eller delvis lukket afdeling, jf. lovens § 12, stk. 4.</i>	74
<i>Fastholdelse ved fysisk magt på delvis lukket døgninstitution eller delvis lukket afdeling, jf. lovens § 13, stk. 3.</i>	22
<i>Isolation på sikret døgninstitutioner eller særlig sikret afdeling, jf. lovens § 14, stk. 1.</i>	32
<i>Undersøgelse af person og/ eller opholdsrum ved bestemte grunde til mistanke, jf. lovens § 16 stk. 1.</i>	509
<i>Undersøgelse af person og opholdsrum på sikret døgninstitution eller særlig sikret afdeling ved anbringelse, besøg eller fravær, jf. lovens § 16, stk. 2.</i>	10
<i>Effekter taget i bevaring, jf. lovens § 16, stk. 6.</i>	158
<i>Påhør eller overvågning af telefon og internet eller afbrydelse eller forhindring af adgang til telefon og internet for unge, anbragt som led i en strafferetlig dom eller kendelse, jf. lovens § 19.</i>	5
<i>Magtanvendelse i øvrigt.</i>	408

Anm.: Kategorien "magtanvendelse i øvrigt" indeholder også indberetninger, der ikke indeholder en afkrydsning af magtanvendelsestypen.

Kategorien "Undersøgelse af person og opholdsrum på sikret døgninstitution eller særligt sikret afdeling ved anbringelse, besøg eller fravær, jf. lovens § 16, stk. 2" er udgået som følge af den nye bekendtgørelse om lov om voksenansvar, og var således kun relevant for indberetninger, der har fundet sted før d. 1. feb. 2019.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

2. Udvikling og godkendelse på plejefamilieområdet

Den 1. juli 2019 trådte lovændringer på plejefamilieområdet i kraft. Lovændringerne indebar blandt andet indførelse af nye plejefamilietyper samt et nyt godkendelseskoncept for plejefamilier. Disse lovændringer beskrives i første del af dette kapitel, som også indeholder en opgørelse over plejefamilietyper. I anden del af kapitlet præsenteres den generelle udvikling i antallet af plejefamilier og aldersfordelingen blandt plejefamilier. Afslutningsvist belyses, hvordan lovændringerne – herunder det nye godkendelseskoncept – har påvirket sagsbehandlingstiden for godkendelse samt udfaldet af ansøgning om godkendelse som plejefamilier.

2.1 Indførelse af nye plejefamilietyper og nyt godkendelseskoncept

Den 1. juli 2019 trådte et nyt godkendelseskoncept for plejefamilier i kraft, jf. bekendtgørelsen om socialtilsyn bilag 3. Godkendelseskonceptet skal sikre, at socialtilsynet foretager en grundig undersøgelse af ansøgerfamilierne, herunder sikre at kvaliteten i ansøgerfamilien afdækkes systematisk og målrettet med afsæt i § 6 i lov om socialtilsyn. Samtidig er formålet også, at sikre en ensartet godkendelse af plejefamilier på tværs af de fem socialtilsyn.

Godkendelseskonceptet understøtter vurderingen af væsentlige forhold i kvalitetsmodellen og beskriver procedurer for, hvordan ansøgere skal godkendes. Konceptet består af følgende centrale elementer:

- a) Grundkursus, med et omfang svarende til to gange to grundkursusdage
- b) Besøg i ansøgers hjem, herunder tre redskaber til afdækning af ansøgers kompetencer. De tre redskaber er:
 - a. Redskab til afdækning af ansøgers mentaliseringsressourcer
 - b. Redskab til observation af familiedynamik i ansøgerfamilier
 - c. Redskab til afdækning af hjemmeboende børns perspektiver
- c) Afsluttende samtale med ansøger.

Godkendelseskonceptet angiver indholdet og fastligger rækkefølgen for afviklingen af de centrale elementer – som samlet set udgør en grundig undersøgelse af ansøger. Godkendelseskonceptet indeholder ikke krav til socialtilsynenes organisering eller sagsbehandlingstid for godkendelser af plejefamilier.⁹

Fordelingen af plejefamilietyper på tværs af tilsynene

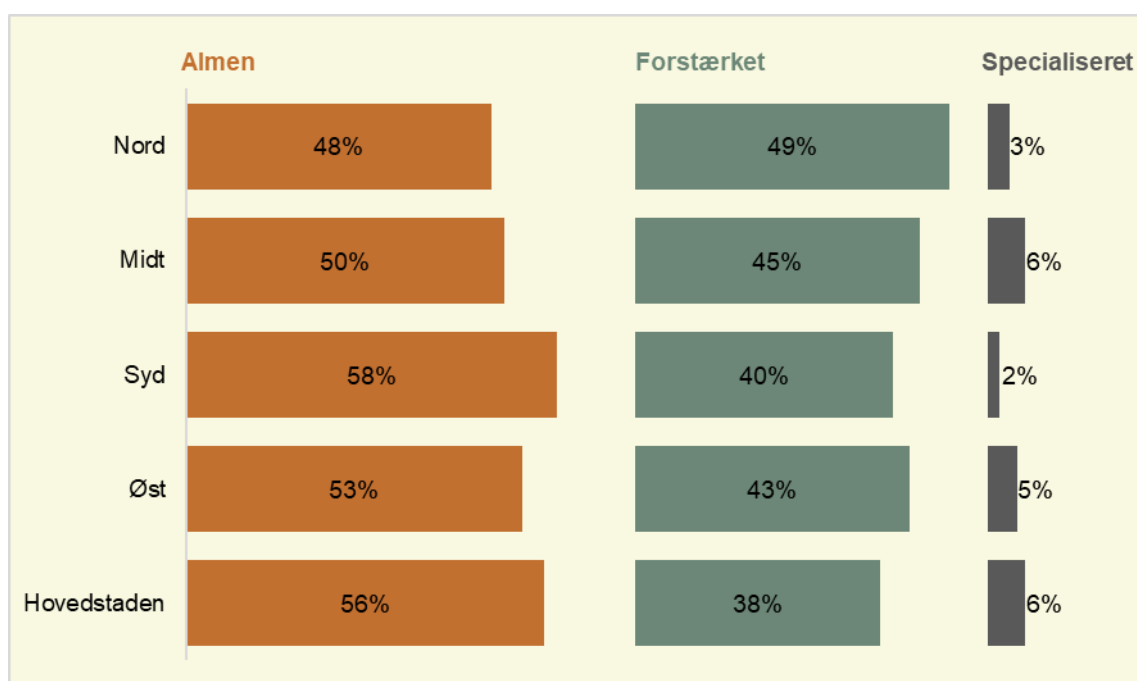
Ud over godkendelseskonceptet indebar lovændringerne også andre elementer, herunder en ny kategorisering af plejefamilier. Den nye kategorisering af plejefamilier skal sikre plejefamilietyper, der matcher bredden i de behov, børn i plejefamilier har i dag. Plejefamilietyperne skal desuden understøtte, at de vilkår, kommunerne fastsætter for plejefamilien og den støtte, som plejefamilien får under anbringelsen, er differentieret og tilpasset den konkrete opgave, som plejefamilien skal løse.

⁹ Der kan læses mere om godkendelseskonceptet i Håndbog for Socialtilsyn (<https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialtilsyn/redskaber-for-tilsynsforende>)

De nye plejefamilietyper omfatter "almene plejefamilier", "forstærkede plejefamilier" og "specialiserede plejefamilier".¹⁰ Ultimo 2020 er alle plejefamilier blevet omkategoriseret til de tre nye plejefamilietyper. Flest plejefamilier er godkendt som almen plejefamilier (53 pct.) eller forstærkede plejefamilier (43 pct.).

Der er mindre forskelle i fordelingen af almene, forstærkede og specialiserede plejefamilier på tværs af socialtilsynene, jf. figur 14. Den største forskel er blandt plejefamilier godkendt som forstærket plejefamilie, hvor der er en forskel på 11 procentpoint mellem Socialtilsyn Nord og Socialtilsyn Hovedstaden. For almene plejefamilier ses den største variation mellem Socialtilsyn Syd og Nord, hvor forskellen er 10 procentpoint. Der er kun en lille variation i andelen af specialiserede plejefamilier på tværs af socialtilsynene, da andelen godkendt som specialiseret plejefamilie er relativt små.

Figur 14: Andel godkendte plejefamilier i de fem socialtilsyn fordelt på plejefamilietyper, ultimo 2020 (pct).

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

2.2 Udvikling inden for plejefamilieområdet

Socialtilsynene har til opgave at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med alle plejefamilier, jf. lov om socialtilsyn § 4, stk. 1, nr. 1, mens rekrutteringen af nye plejefamilier er en opgave, som varetages af kommunerne. Imidlertid er der tidligere set et fald i antallet af plejefamilier på landsplan¹¹.

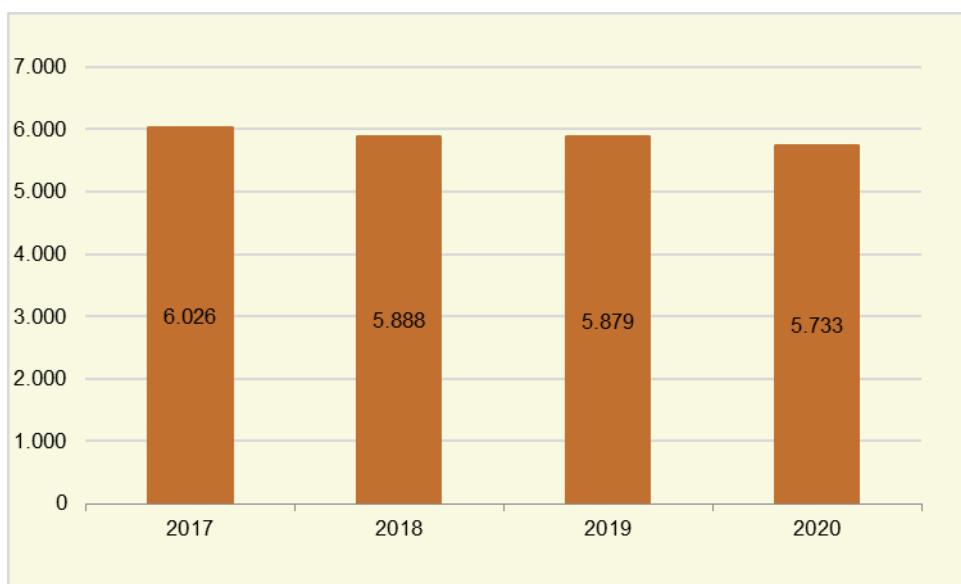
Udvikling i antal plejefamilier

På landsplan har der været et fald på 5 pct. i antallet af plejefamilier fra 2017 til 2020, jf. figur 15.

¹⁰ Der kan læses mere om de tre plejefamilietyper i Håndbog for socialtilsyn: <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialtilsyn/redskaber-for-tilsynsforende>

¹¹ Se Socialstyrelsens rapport om socialtilsynenes virksomhed i 2018: <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/socialstyrelsens-arsrapport-om-socialtilsynenes-virksomhed-i-2018>

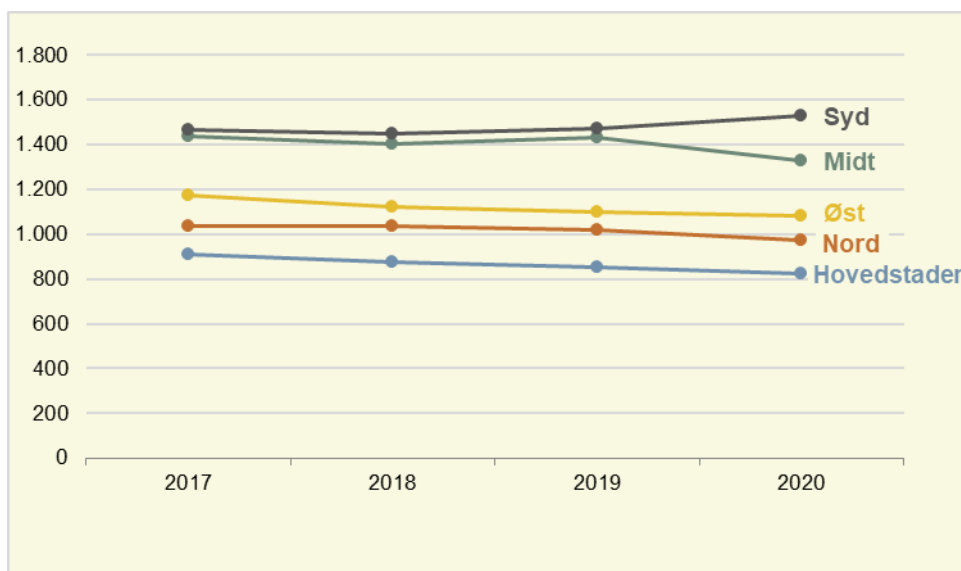
Figur 15: Udvikling i antallet af plejefamilier, 2017-2020

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

I fire ud af fem socialtilsyn har antallet af plejefamilier været faldende fra 2017 til 2020. I Socialtilsyn Syd har der derimod været en mindre stigning i antallet af plejefamilier fra 2018 til 2020, jf. figur 16.

Figur 16: Udvikling i antallet af plejefamilier i de fem socialtilsyn, 2017-2020

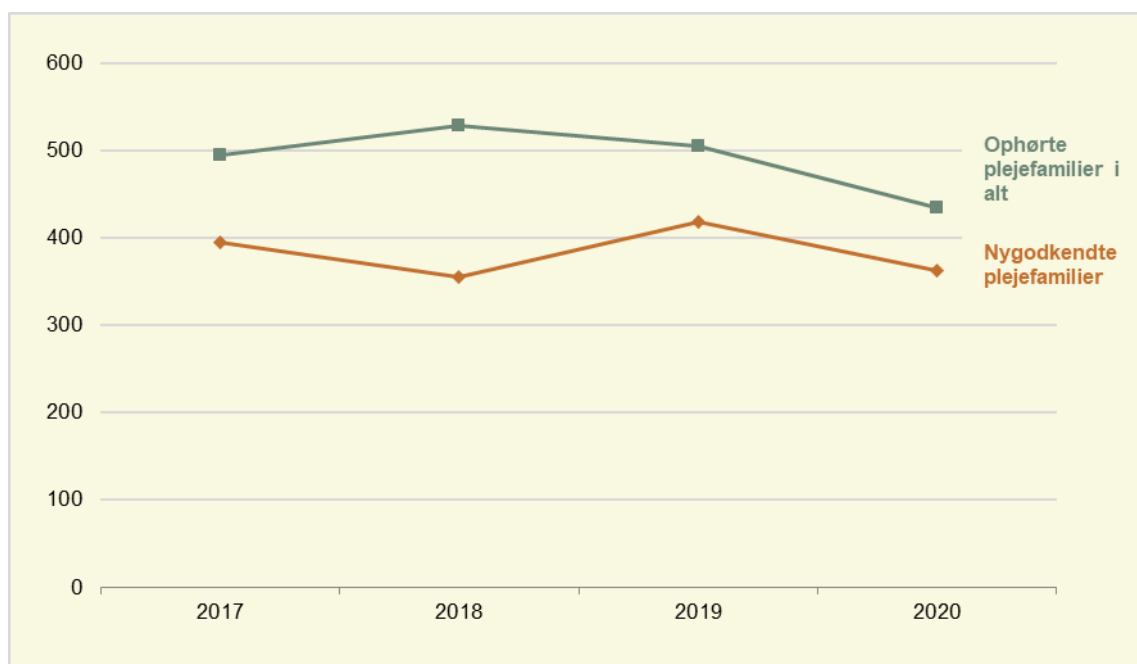

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Godkendelse og ophør

I 2020 er antallet af ophørte og nygodkendte plejefamilier begge faldet. Hvert år siden 2017 har der været et større antal ophørte plejefamilier end nygodkendte plejefamilier, jf. figur 17.

Figur 17: Udvikling i antallet af ophørte og nygodkendte plejefamilier i de fem socialtilsyn, 2017-2020

Anm.: * Antal ophørte plejefamilier i alt inkluderer plejefamilier, hvor socialtilsynet har trukket ansøgningen tilbage, hvor plejefamilien selv har valgt at ophøre som plejefamilie og plejefamilier, hvor godkendelsen automatisk er bortfaldet efter tre år fordi plejefamilien ikke har været benyttet til det godkendte formål i en sammenhængende periode på tre år.

**Antallet af ophørte plejefamilier i 2017 inkluderer ikke antallet af plejefamilier, der selv har valgt at trække deres ansøgning tilbage i Socialtilsyn Syd. Det totale antal ophørte plejefamilier i 2017 vil således være højere end angivet i figuren.

Socialtilsyn Hovedstaden peger i deres årsrapport for 2020 på, at de har godkendt færre plejefamilier i 2020 sammenlignet med 2019. Dette begrundes med, at mange ansøgere satte deres ansøgning i bero grundet coronasituationen.

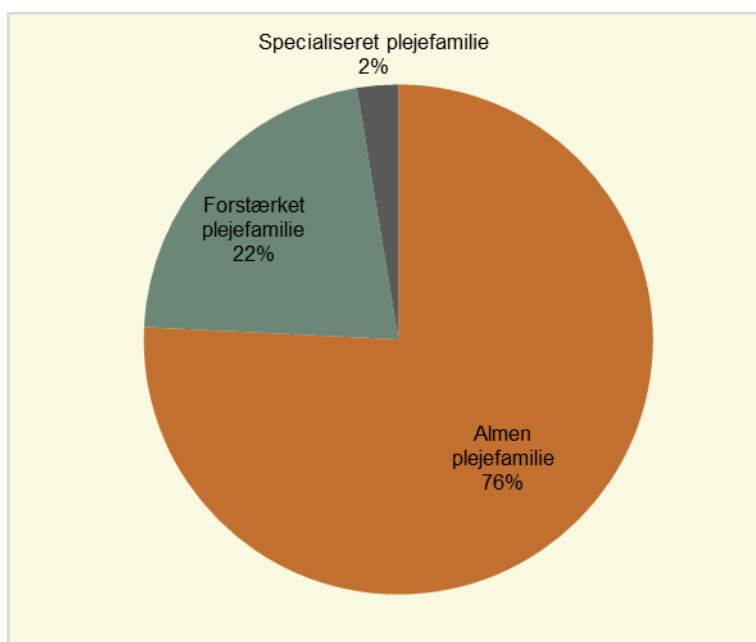
Ophørte plejefamilier dækker over plejefamilier, hvor socialtilsynet har tilbagekaldt godkendelsen, plejefamilier der selv vælger at ophøre, og plejefamilier hvor godkendelsen automatisk er bortfaldet¹². Ligeledes bør det bemærkes, at antallet af ophør i 2017 sandsynligvis er højere end angivet i figuren, eftersom Socialtilsyn Syd for 2017 kun har opgørelser over antallet af plejefamilier, hvor socialtilsynet har trukket godkendelsen tilbage.

Af de plejefamilier, som ophører, vælger hovedparten at ophøre af egen drift. I 2020 ophørte 89 pct. af plejefamilierne af egen drift, 6 pct. ophørte grundet automatisk bortfald af godkendelsen og 5 pct. ophørte pga. socialtilsynets afgørelse om ophør af godkendelsen.

Størstedelen af ophørte plejefamilier i 2020 tilhørte plejefamilietynologien almen plejefamilie, svarende til ca. 76 pct. jf. figur 18. Derudover tilhørte 22 pct. af ophørte plejefamilier typologien forstærket plejefamilie, mens de sidste 2 pct. var specialiserede plejefamilier.

¹² Det fremgår af 5, stk. 8 i lov om socialtilsyn, at godkendelsen om plejefamilie bortfalder, hvis plejefamilien ikke har været benyttet til det godkendte formål i en sammenhængende periode på tre år.

Figur 18: Andel ophørte plejefamilier fordelt på plejefamilietyper, 2020 (pct.)

Anm.: 14 plejefamilier fra Socialtilsyn Hovedstaden indgår ikke, da disse ophørte familier endnu ikke var blevet omkategoriseret, til de nye plejefamilietyper.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

For alle tre plejefamilietyper vælger hovedparten af plejefamilier at ophøre af egen drift, jf. tabel 15. Andelen af tilbagekaldte godkendelser er imidlertid større inden for hhv. forstærkede plejefamilier og specialiserede plejefamilier end for almene plejefamilier.

Tabel 15: Ophørte plejefamilier inden for hver typologi, opdelt på tilbagekaldte godkendelser, ophørt ved egen drift og bortfaldet automatisk, 2020

	Almen plejefamilie	Forstærket plejefamilie	Specialiseret plejefamilie
Tilbagekaldt godkendelse	2 pct.	13 pct.	18 pct.
Ophørt ved egen drift	91 pct.	82 pct.	73 pct.
Bortfaldet automatisk ¹³	7 pct.	4 pct.	9 pct.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

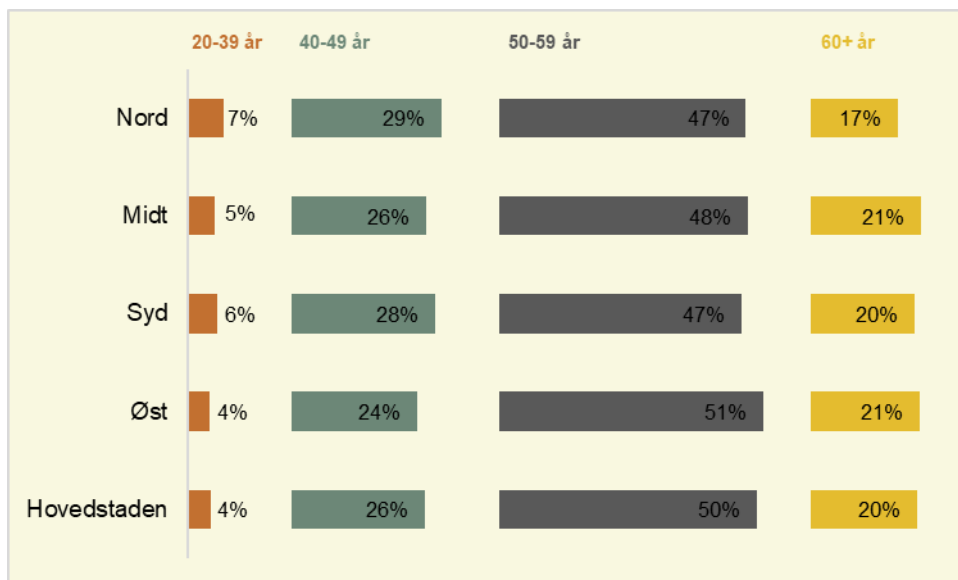
Plejefamiliernes alder

Ultimo 2020 var omkring halvdelen af plejefamilierne i aldersgruppen 50-59 år, jf. figur 19. Den næststørste aldersgruppe blandt plejefamilierne er 40-49 år, efterfulgt af aldersgruppen 60+ år. Den mindste gruppe af plejefamilier udgøres af aldersgruppen 20-39 år.

På tværs af de fem socialtilsyn ses kun en mindre forskel i forhold til plejefamiliernes alder, hvor de største forskelle varierer mellem tre og fem procentpoint.

¹³ Det fremgår af 5, stk. 8 i lov om socialtilsyn, at godkendelsen om plejefamilie bortfalder, hvis plejefamilien ikke har været benyttet til det godkendte formål i en sammenhængende periode på tre år.

Figur 19: Procentandel af plejefamilier, godkendt til Tilbudsportalen pr. 31. december 2020, efter primære plejeforældres alder og Socialtilsyn

Anm.: Opgørelsen omfatter alle typer af plejefamilier, der var godkendt til Tilbudsportalen pr. 31. december 2020. Netværksplejefamilier udstilles ikke på Tilbudsportalen og indgår derfor ikke. Oplysninger vedr. plejeforældres alder er baseret på fødselsåret for den primære plejeforældre.

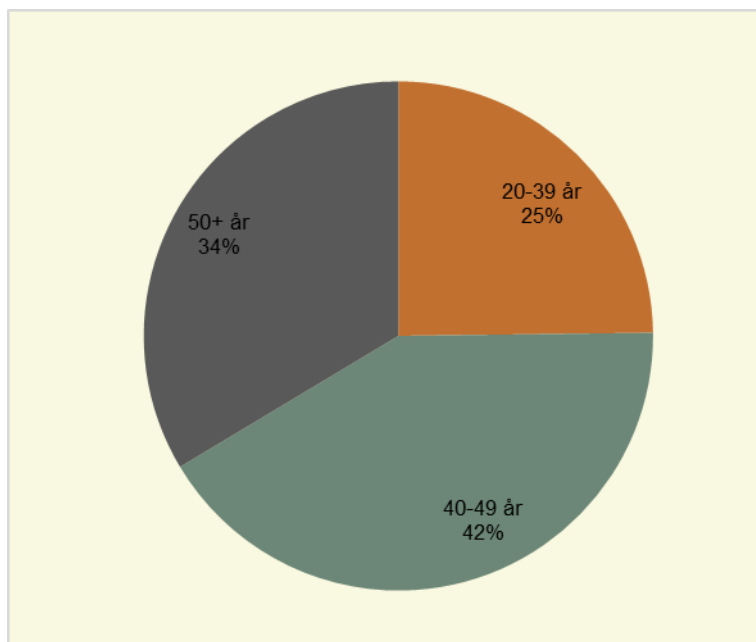
Antallet af plejefamilier, som figuren er baseret på, kan afvige fra antallet af plejefamilier i alt opgjort andetsteds i Socialstyrelsens årsrapport.

Kilde: Beregninger på baggrund af data fra Tilbudsportalen.

På landsplan er 20 pct. af alle plejefamilier 60+ år (svarende til 1149 plejefamilier). Dette kan på længere sigt medføre en risiko for et større fald i antallet af plejefamilier, hvis de plejefamilier der er 60+ ophører som plejefamilie – fx grundet pension – og dette fald ikke modsvares af tilgang af nye plejefamilier.

Samlet set er der fra 2019 til 2020 kommet flest nye plejefamilier til i aldersgruppen 40-49 år, svarende til 42 pct. af alle nye plejefamilier, efterfulgt af aldersgruppen 50+ år, som udgør 34 pct. af nye plejefamilier, jf. figur 20.

Figur 20: Procentandel af nygodkendte plejefamilier pr. 31. december 2020 efter primære plejeforældres alder, opgjort på landsplan

Anm.: Opgørelsen omfatter alle typer af plejefamilier, der var godkendt til Tilbudsportalen pr. 31. december 2020. Netværksplejefamilier udstilles ikke på Tilbudsportalen og indgår derfor ikke. Oplysninger vedr. plejeforældres alder er baseret på fødselsåret for den primære plejeforælder.

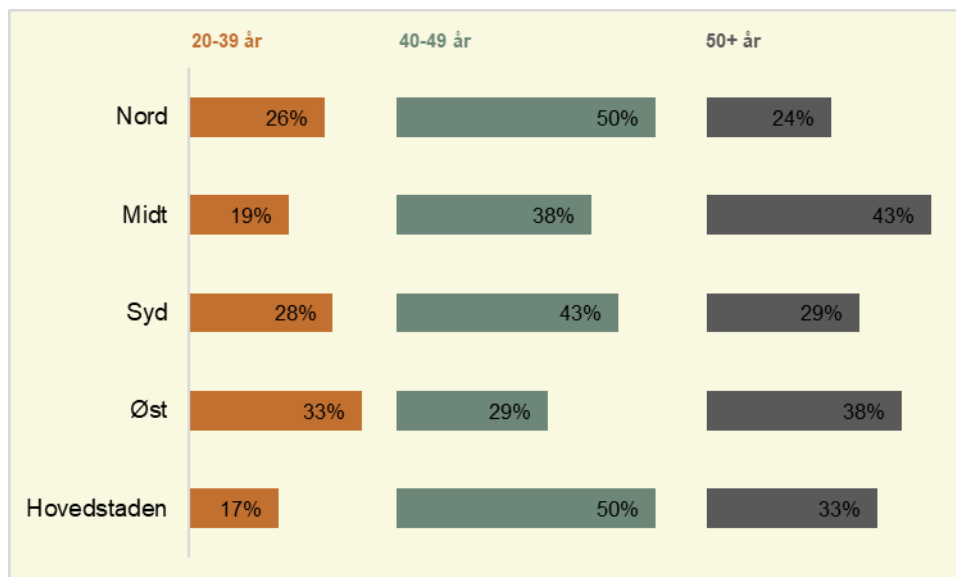
Nygodkendte plejefamilier er opgjort som plejefamilier, der var godkendt til Tilbudsportalen pr. 31. december 2020 og som ikke var godkendt til Tilbudsportalen pr. 31. december 2019.

Antallet af plejefamilier, som figuren er baseret på, kan afvige fra antallet af nygodkendelser opgjort andetsteds i Socialstyrelsens årsrapport.

Kilde: Beregninger på baggrund af data fra Tilbudsportalen.

Aldersfordelingen blandt nye plejefamilier i 2020 varierer på tværs af de fem socialtilsyn, jf. figur 21. Socialtilsyn Nord, Syd og Hovedstaden har godkendt den største andel af plejefamilier i aldersgruppen 40-49 år, mens Socialtilsyn Midt og Øst har godkendt den største andel plejefamilier i aldersgruppen 50+ år.

Figur 21: Procentandel af nygodkendte plejefamilier pr. 31. december 2020, efter primære plejeforældres alder og Socialtilsyn

Anm.: Opgørelsen omfatter alle typer af plejefamilier, der var godkendt til Tilbudsportalen pr. 31. december 2020. Netværksplejefamilier udstilles ikke på Tilbudsportalen og indgår derfor ikke. Oplysninger vedr. plejeforældres alder er baseret på fødselsåret for den primære plejeforældre.

Nygodkendte plejefamilier er opgjort som plejefamilier, der var godkendt til Tilbudsportalen pr. 31. december 2020 og som ikke var godkendt til Tilbudsportalen pr. 31. december 2019.

Antallet af plejefamilier, som figuren er baseret på, kan afvige fra antallet af nygodkendelser opgjort andetsteds i Socialstyrelsens årsrapport.

Kilde: Beregninger på baggrund af data fra Tilbudsportalen.

Ved udgangen af 2020 var 20 pct. af alle plejefamilier 60+, og to ud af tre nygodkendte plejefamilier var under 50 år. Det mindsker risikoen for et større fald i antallet af plejefamilier, såfremt de ældre plejefamilier inden for en årrække vælger at gå pension. Analysen viser imidlertid også, at ophøret af plejefamilier fortsat er større end tilgangen af nye plejefamilier, så der er tale om et samlet fald.

2.3 Godkendelseskoncept for plejefamilier – mere ensartet godkendelse af plejefamilier

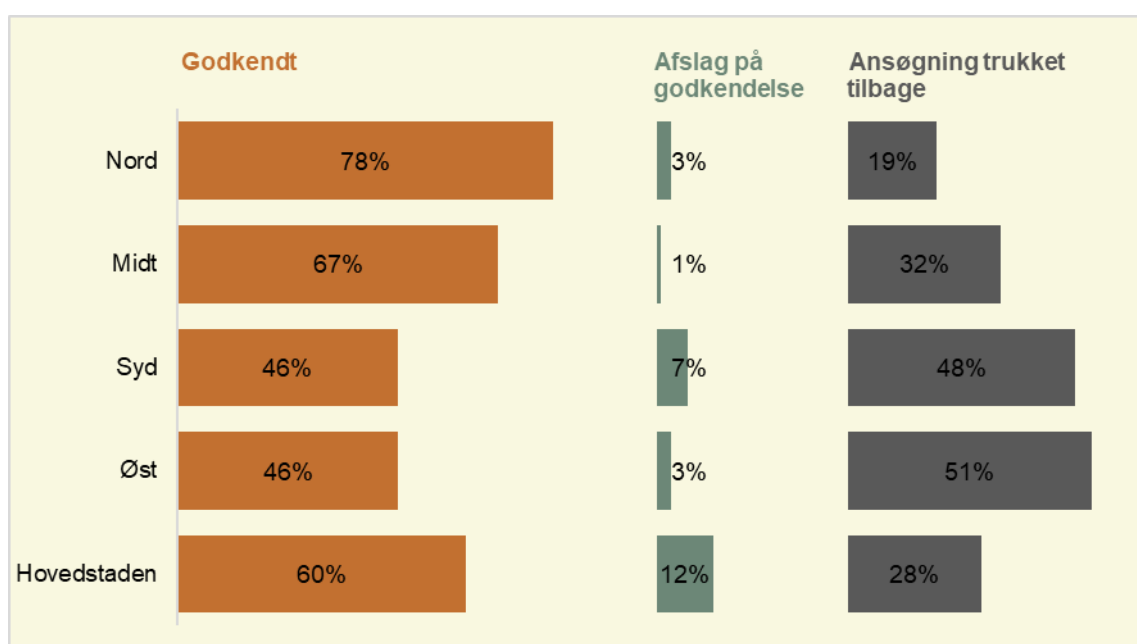
Lovændringerne på plejefamilieområdet fra 1. juli 2019 omfattede også indførelse af et nyt godkendelseskoncept for plejefamilier, der sætter en ramme for socialtilsynenes godkendelse af plejefamilier, jf. afsnit 2.1. Et af formålene med lovændringerne på plejefamilieområdet var at sikre en ensartet godkendelse af plejefamilier på tværs af de fem socialtilsyn. For at følge om godkendelseskonceptet har ført til en mere ensartet godkendelse af plejefamilier på tværs af de fem socialtilsyn, ses i dette afsnit på ændringer i sagsbehandlingstiden for godkendelser samt udfaldet af ansøgning om godkendelse som plejefamilie i 2018 i forhold til 2020. Ændringer i variationer før og efter lovændringerne kan indikere, hvorvidt godkendelsesprocessen af plejefamilier er blevet mere ensartet på tværs af socialtilsynene. Ændringer i sagsbehandlingstid for godkendelse og udfald af ansøgninger kan imidlertid ikke entydigt kobles til indførelsen af et nyt godkendelseskoncept, hvilket uddybes nedenfor.

Færdigbehandlede ansøgninger om nygodkendelse

I 2018 modtog socialtilsynene samlet set 619 ansøgninger om godkendelse af plejefamilier¹⁴, hvoraf størstedelen af ansøgningerne blev godkendt. På tværs af de fem socialtilsyn var der imidlertid forskel i andelen af ansøgere, der blev godkendt, fik afslag og som selv valgte at trække deres ansøgning tilbage, jf. figur 22.

Den største forskel i andelen af plejefamilier, som blev godkendt, ses mellem henholdsvis Socialtilsyn Øst og Syd og så Socialtilsyn Nord med en variation på 32 procentpoint. Ligeledes er der variation i andelen af ansøgere, der selv valgte at trække deres ansøgning tilbage. Andelen, der selv valgte at trække deres ansøgning tilbage, varierer fra 19 pct. i Socialtilsyn Nord til 51 pct. i Socialtilsyn Øst, dvs. en variation på 32 procentpoint.

Figur 22: Andel ansøgninger i de fem socialtilsyn, 2018

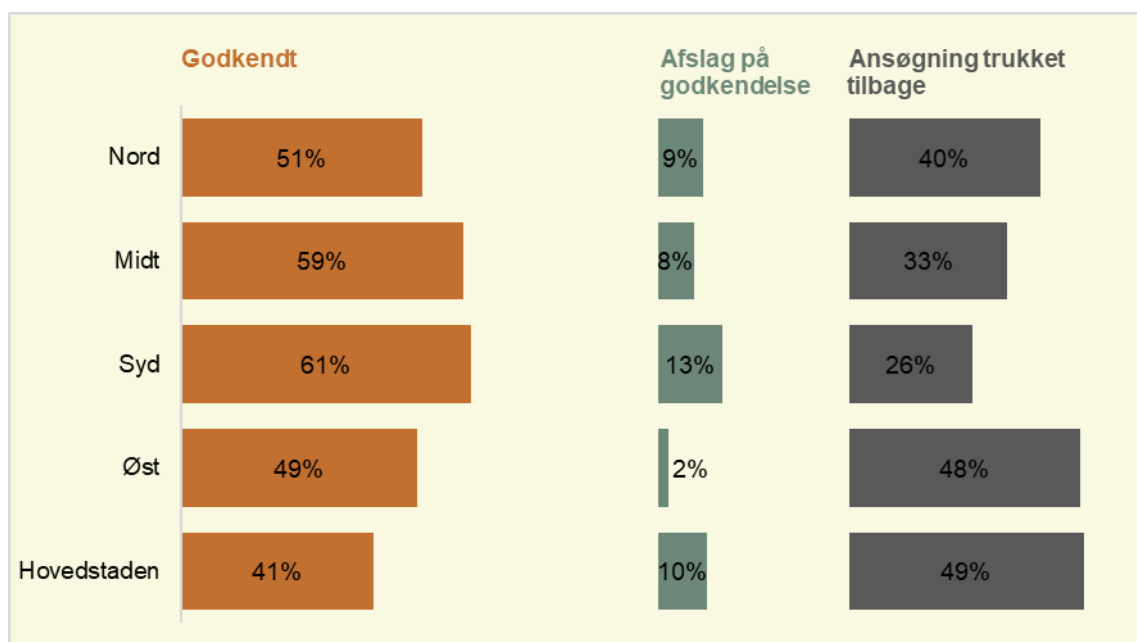

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

I 2020 modtog socialtilsynene i alt 672 ansøgninger om godkendelse fra plejefamilier. Variationen på tværs af socialtilsynene er mindre i 2020 end i 2018, hvilket kan indikere, at udfaldet af godkendelsesprocessen er blevet mere ensartet på tværs af socialtilsynene. Eksempelvis varierer andelen af ansøgere, der er blevet godkendt i 2020 fra 41 pct. til 61 pct., dvs. en variation på 20 procentpoint, jf. figur 23, hvilket er mindre end variationen på 32 procentpoint i 2018. Tilsvarende varierer andelen af ansøgere, der selv har trukket deres ansøgning tilbage med 23 procentpoint på tværs af socialtilsynene i 2020 mod 32 procentpoint i 2018.

¹⁴ Antallet af ansøgninger i 2018 er baseret på et estimat. Dette skyldes at Socialtilsyn Syd ikke har en opgørelse over antallet af alle ansøgninger i 2018. Socialtilsynet estimerer at have modtaget ca. 200 ansøgninger i 2018.

Figur 23: Andel ansøgninger i de fem socialtilsyn, 2020

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Sagsbehandlingstid

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid varierer for plejefamilier på tværs af socialtilsynene, men generelt er sagsbehandlingstiden steget, jf. figur 24.

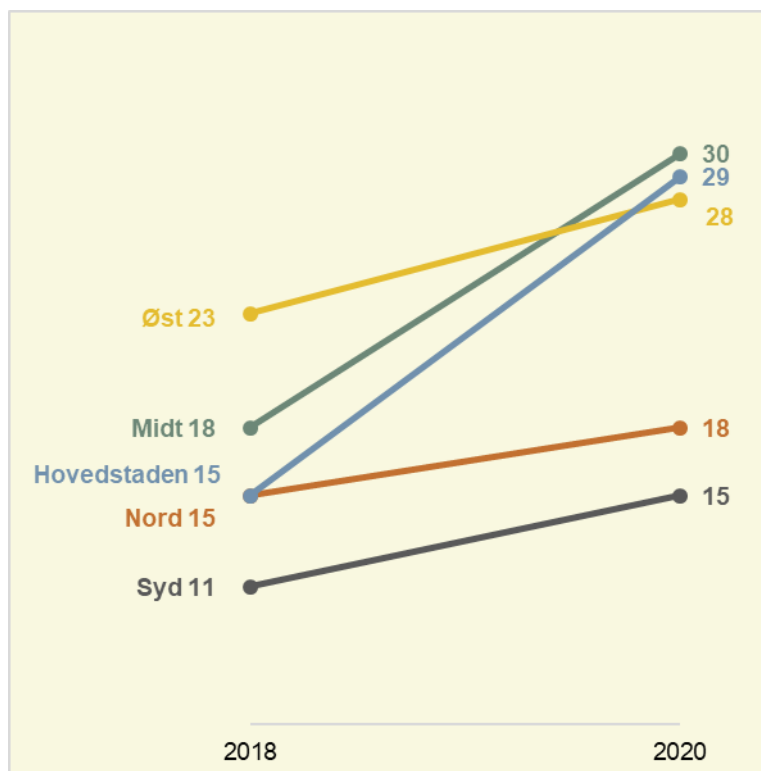
Sagsbehandlingstiden er steget i alle fem socialtilsyn i 2020 sammenlignet med 2018, jf. figur 24. Dette kan skyldes implementeringen af det nye godkendelseskoncept. Det kan imidlertid også skyldes andre forhold, eksempelvis restriktioner som følge af Covid-19, ændret ansøgningspraksis eller forskellige opgørelsesmetoder af sagsbehandlingstid. Flere socialtilsyn skriver i deres årsrapport, at stigningen i sagsbehandlingstiden for godkendelse af plejefamilier i 2020 kan skyldes aflysninger af grundkurser som følge af Covid-19 restriktioner. Socialtilsyn Hovedstaden skriver derimod, at stigningen i sagsbehandlingstiden i 2020 først og fremmest skyldes implementeringen af det nye godkendelseskoncept for plejefamilier.

Derudover er variationen i sagsbehandlingstid på tværs af socialtilsynene steget fra 2018 til 2020. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid varierer med op til 12 uger i 2018 og op til 15 uger i 2020, jf. figur 24.

Socialtilsyn Syd har den korteste sagsbehandlingstid i både 2018 og 2020, mens henholdsvis Socialtilsyn Øst og Midt har de længste sagsbehandlingstider i 2018, og Socialtilsyn Øst, Midt og Hovedstaden har de længste sagsbehandlingstider i 2020. Variationen i sagsbehandlingstiden for plejefamilier på tværs af socialtilsynene er således ikke blevet mere ensartet efter ikrafttrædelsen af det nye godkendelseskoncept. Variationen er tværtimod blevet større i 2020 sammenlignet med 2018. Der er derfor fortsat indikationer på, at der er forskellige tilgange til godkendelsesprocessen i socialtilsynene. Det kan imidlertid ikke entydigt konkluderes, om dette skyldes godkendelseskonceptet eller andre forhold, eksempelvis socialtilsynenes organisering omkring godkendelseskonceptet eller følger af Covid-19 restriktioner. Det er imidlertid Socialstyrelsens vurdering at variationen på tværs af socialtilsynene ikke er udtryk for væsentlige faglige forskelle

i godkendelsesprocessen. Socialstyrelsen har iværksat en række implementeringsaktiviteter i perioden 2018 til 2021. I denne forbindelse er der ikke blevet identificeret usaglige forskelle i anvendelsen af godkendelseskonceptet.

Figur 24: Gennemsnitlige sagsbehandlingstider i de fem socialtilsyn, 2018 og 2020 (antal uger)

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

En mulig forklaring på, at variationen i sagsbehandlingstiden for godkendelse af plejefamilier er større i 2020 end i 2018, kan findes i afholdelsen af grundkurser. Som led i godkendelsen skal socialtilsynene tilbyde ansøgere et grundkursus i at være plejefamilie. Formålet med grundkurset er at ruste ansøgerne til opgaven og give socialtilsynet informationer om plejefamiliernes kompetencer. Grundkurset skal have et omfang svarende til to gange to grundkursusdage. Socialtilsynene afholder imidlertid grundkurserne med forskellige kadencer.

Socialtilsyn Syd har afholdt 13 grundkurser i 2020, og er derved det socialtilsyn, der har afholdt flest grundkurser. Socialtilsyn Syd har samtidig den korteste sagsbehandlingstid. Derudover er det forskelligt, hvor lang tid der går mellem afholdelsen af de første to kursusdage og de sidste to kursusdage. Både Socialtilsyn Syd og Socialtilsyn Nord har flere grundkurser, hvor modul 1 og 2 afholdes med ca. 14. dages mellemrum, hvorimod øvrige socialtilsyn har flere grundkurser, hvor modulerne afholdes med længere tidsinterval imellem. Socialtilsynenes organisering omkring grundkurserne kan derfor have en betydning i forhold til variationen i sagsbehandlingstiden efter det nye godkendelseskoncept er trådt i kraft. Det kan heller ikke afvises, at der er andre forskelle i socialtilsynenes organisering omkring godkendelse af plejefamilier, der kan forklare variationen i sagsbehandlingstid.¹⁵

¹⁵ Godkendelseskonceptet indeholder ikke krav til organiseringen eller sagsbehandlingstiden for godkendelse af plejefamilier.

Tabel 14: Antal afholdte grundkurser i 2020

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden
Antal afholdte grundkurser	7	9	13	7	8,5*

Anm.: Socialtilsyn Hovedstaden har afholdt 8,5 kursus i 2020, fordi de grundet Covid-19 restriktioner måtte aflyse 1,5 grundkursus.
Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Samlet set kan analysen indikere, at godkendelseskonceptet, der trådte i kraft 1. juli 2019, har ført til et mere ensartet udfald af ansøgningen om godkendelse. Samtidig kan stigningen i sagsbehandlingstid imidlertid indikere, at der er forskelle i socialtilsynenes organisering omkring godkendelse af plejefamilier, herunder i kadencen for afholdelse af kurser.

3. Socialtilsynenes økonomi og opgaveportefølje

3.1 Tilsynenes økonomi og finansiering

Socialtilsynenes drift finansieres dels af kommunerne efter objektive kriterier og dels af omkostningsbaserede takster for godkendelse og driftsorienteret tilsyn, som opkræves fra tilbuddene.

Opgaverne i forbindelse med godkendelse af og tilsyn med generelt godkendte plejefamilier og kommunale plejefamilier finansieres af kommunerne i hver region efter objektive kriterier. Den enkelte kommunes andel af finansieringen fastsættes på baggrund af kommunens andel af 0-17-årige i socialtilsynets dækningsområde.

Tilsyn med sociale tilbud er finansieret ved omkostningsbaserede takster. Det enkelte tilbud afholder dermed selv udgiften for tilsynsbesøg. Taksterne differentieres efter tilbuddets størrelse og tilsynets omfang, og der fastsættes en særlig takst for godkendelse af væsentlige ændringer i allerede eksisterende godkendelser.

Derudover kan socialtilsynene efter § 3, stk. 1, nr. 1 og 2 i lov om socialtilsyn tilbyde tilkøbsydelse i form af konsulentbistand og undervisning relateret til socialtilsynets tilsynsfaglige, socialfaglige eller sundhedsfaglige viden til en kommune, en region eller et tilbud. Socialtilsynenes konsulent- og kursusvirksomhed skal være i umiddelbar tilknytning til socialtilsynets godkendelses- og tilsynsopgaver.

Tilsynstakster

Tilsynstaksterne fastlægges som gennemsnitlige takster ud fra de budgetterede omkostninger, med undtagelse af taksten for skærpet tilsyn, der fra 2017 opkræves som 10 pct. af tilsynstaksten pr. påbegyndt måned. Hver takstkategori er desuden differentieret i forhold til antal pladser i tilbuddet, hvor det bærende princip er, at jo flere pladser et tilbud rummer, desto højere er taksten for tilsyn.

Der er variationer i taksterne mellem de fem socialtilsyn, jf. tabel 16.

Tabel 16: Socialtilsynenes takster i 2020 (kr.)

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden
<i>Tilsyn med tilbud</i>					
0-7 pladser	35.129	34.591	33.221	34.373	31.348
8-24 pladser	42.155	41.509	39.865	41.247	37.618
25-49 pladser	70.258	69.182	66.441	68.745	62.697
50+ pladser	105.387	134.395	99.662	103.118	94.045
<i>Godkendelse af nyt tilbud</i>					
0-7 pladser	32.021	22.393	23.165	35.310	28.861
8-24 pladser	38.425	26.872	27.798	42.372	34.634
25-49 pladser	64.041	44.786	46.330	70.619	57.723
50+ pladser	96.062	67.179	69.496	105.929	86.584
<i>Væsentlig ændring af eksisterende tilbud</i>					
0-7 pladser	10.203	6.133	8.564	7.902	7.890
8-24 pladser	12.243	7.360	10.227	9.482	9.468
25-49 pladser	20.405	12.266	17.129	15.804	15.781
50+ pladser	30.608	18.399	24.886	23.706	23.671
<i>Skærpet tilsyn</i>					
0-7 pladser	3.513	3.459	3.225	3.437	3.135
8-24 pladser	4.215	4.151	3.986	4.125	3.762
25-49 pladser	7.026	6.918	6.644	6.875	6.270
50+ pladser	10.539	13.440	9.966	10.312	9.405

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

I bilag 3 fremgår udviklingen i de enkelte takster for hvert af de fem socialtilsyn i perioden 2017-2020 i løbende priser.

Tilsynenes samlede indtægter

I fire ud af fem socialtilsyn stammer den største del af indtægterne fra objektiv finansiering. Den eneste undtagelse er Socialtilsyn Hovedstaden, der har en større indtægt fra tilsynstakster, jf. tabel 17.

Tabel 17: Fordelingen af socialtilsynenes indtægter i 2020 (mio. kr.)

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
<i>Indtægter fra objektiv finansiering</i>	19,5	29,2	27,7	22,4	19,6	118,3
<i>Indtægter fra tilsynstakster</i>	14,8	22,4	25,3	21,3	27,4	111,2
<i>Indtægter fra tilkøbsdels</i>	0,1	0,1	1,1	0,5	1,4	3,1
I alt (inkl. tilkøbsdels)	34,4	51,8	54,0	44,2	48,3	232,6
I alt (ekskl. tilkøbsdels)	34,3	51,6	52,9	43,7	46,9	229,5

Anm.: Tallene er afrundede og det samlede tal kan derfor variere fra delsummerne. De summerede tal er beregnet på baggrund af de ikke-afrundede tal.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

I 2020 er der sket en stigning i socialtilsynenes samlede indtægter fra objektiv finansiering og tilsynstakster sammenlignet med tidligere år, hvor indtægter fra objektiv finansiering og tilsynstakster lå på et lavere niveau, jf. tabel 18.

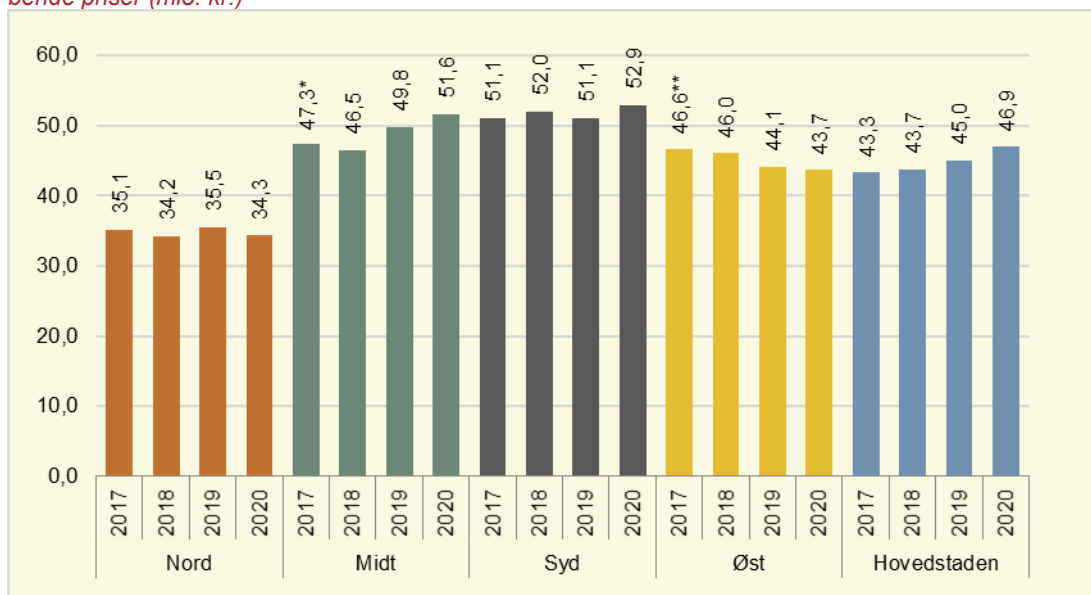
Tabel 18: Socialtilsynenes samlede indtægter fra objektiv finansiering og tilsynstakster i perioden 2017-2020 i løbende priser (mio. kr.)

	2017	2018	2019	2020
Socialtilsynenes samlede indtægter fra objektiv finansiering og tilsynstakster	223,4	222,5	225,6	229,5

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Der er variationer mellem niveauet af indtægterne på tværs af socialtilsynene, hvor Socialtilsyn Syd har flest indtægter, og Socialtilsyn Nord har færrest, jf. figur 25. I 2020 ses en stigning i indtægterne i Socialtilsyn Midt, Syd og Hovedstaden, mens der er sket et lille fald i indtægter i Socialtilsyn Nord og Øst.

Figur 25: Socialtilsynenes indtægter fra objektiv finansiering og tilsynstakster i perioden 2017-2020 i løbende priser (mio. kr.)

Anm.: Tallene er afrundede, og det samlede tal kan derfor variere fra delsummerne. De summerede tal er beregnet på baggrund af de ikke-afrundede tal.

*I totalen for Socialtilsyn Midt er der fratrukket 0,163 mio. kr. (tilkøbsydelse), som ikke optræder som en selvstændig indtægtskilde.

**I totalen for Socialtilsyn Øst er der fratrukket 1,5 mio. kr. (tilkøbsydelse), som ikke optræder som en selvstændig indtægtskilde.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Årsagen til forskellen på indtægterne skyldes størrelsen på tilsynenes opgaveportefølje, hvor Socialtilsyn Syd ved udgangen af 2020 havde den største opgaveportefølje, og Socialtilsyn Nord havde den mindste, jf. afsnit 3.3.

Tilkøbsydelse

Socialtilsynene kan, jf. bekendtgørelse om socialtilsyn § 3, stk. 1, nr. 1 og 2, udbyde tilkøbsydelse. Det kan f.eks. være, at socialtilsynene tilbyder kurser eller undervisning til kommuner eller tilbud om emner, der relaterer sig til socialtilsynets virksomhed.

Tabel 19 nedenfor viser, hvilke tilkøbsydelse de enkelte socialtilsyn udbød i 2020. Ikke alle ydelse blev nødvendigvis købt.

Tabel 19: Socialtilsynenes udbudte tilkøbsydelse, 2020.

<i>Nord</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Konsulentbistand • Tilkøb af grundkurser • Tilsyn med plejefamilier udenfor Socialtilsyn Nords geografiske tilsynsområde
<i>Midt</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tilsyn med aflastning (SEL § 84) • Tilsyn med socialpædagogisk bistand (SEL § 85) • Tilsyn med beskyttet beskæftigelse (SEL § 103) • Tilsyn med aktivitets- og samværstilbud (SEL § 104) • Tilsyn med domfældte udviklingshæmmede (kriminalpræventive tilsyn) • Tilsyn med plejeboliger og friplejeboliger (SEL § 151) • Pædagogisk tilsyn med dagtilbud (0-6 år) • Introduktion til magtanvendelsesreglerne • Støtte til voksne i økonomiske forhold
<i>Syd</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetsvurdering af dagpleje, børnehaver og vuggestuer • Certificering og kvalitetsvurdering af plejehjem, herunder lovpligtige tilsyn • Særlige udredninger i komplekse sager for tilbud eller myndighedsudøver • Kvalitetsvurdering af danskuddannelse for voksne udlændinge, herunder lovpligtige tilsyn • Kvalitetsvurdering af beskyttet beskæftigelse samt aktivitets- og samværstilbud (§ 103 og § 104) • Seminarer, kurser og ad hoc-opgaver • Overblik/opsamling ift. kvalitet på egne tilbud til en driftsherre - kommunal som privat
<i>Øst</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tilsyn med beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud, som ikke er en del af et andet tilbud, og som derfor ikke er omfattet af tilsynsforpligtelsen fra socialtilsynene (servicelovens §§ 103 og 104) • Ny-godkendelse af beskyttet beskæftigelse og/eller aktivitets- og samværstilbud, jf. servicelovens §§ 103 og 104, som ikke er omfattet af tilsynsforpligtelsen fra socialtilsynene • Tilsyn med leverandører af ydelse jf. servicelovens § 85, som ikke er en del af et andet tilbud, og som derfor ikke er omfattet af tilsynsforpligtelsen fra socialtilsynene • Formidling, undervisning mm.
<i>Hovedstaden</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tilsyn med tilbud (en kontrakt kan omfatte flere tilsyn) • Grundkursus til plejefamilier • Undervisning i lov om voksenansvar mv.

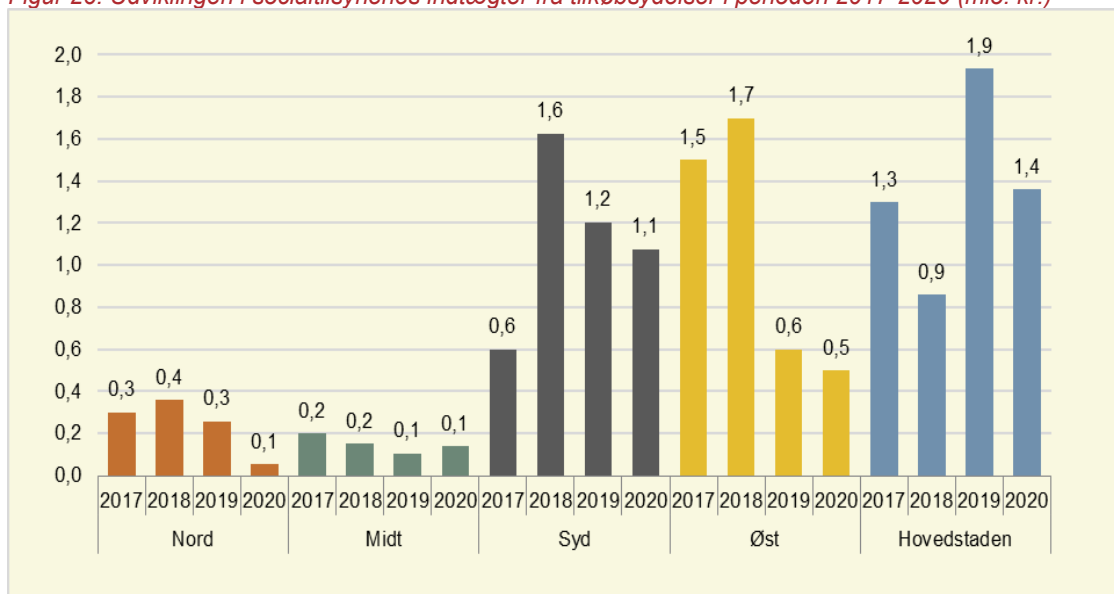
Anm.: Socialtilsynene anvender forskellige kategoriseringer for de tilkøbsydelse, de hver især udbyder.

Kilde: Oplysninger om socialtilsynenes udbudte tilkøbsydelse stammer fra socialtilsynenes egne årsrapporter samt fra socialtilsynenes hjemmesider.

Socialtilsynenes indtægter fra tilkøbsydelse er faldet i perioden fra 2019 til 2020. Indtægterne fra tilkøbsydelse på landsplan er faldet fra 4,1 mio. kr. i 2019 til 3,1 mio. kr. i 2020 (opgjort i løbende priser, hvilket betyder at tallene ikke er pristalsregulerede).

Den største fald i indtægter fra tilkøbsydelse er sket i Socialtilsyn Hovedstaden, hvor indtægter fra tilkøbsydelse er faldet fra 1,9 mio. kr. i 2019 til 1,4 mio. kr. i 2020, jf. figur 26.

Figur 26: Udviklingen i socialtilsynenes indtægter fra tilkøbsydelse i perioden 2017-2020 (mio. kr.)

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

3.2 Personale og kompetencer i socialtilsynene

Et af formålene med tilsynsreformen er at sikre, at socialtilsynene kan udfordre tilbuddene på deres pædagogiske tilgang, på deres behandling af borgerne og på deres styringsmæssige forhold som for eksempel økonomien.

I 2020 var 347 årsværk beskæftiget i de fem socialtilsyn. Socialtilsynene har en meget ensartet porteføljestørrelse pr. tilsynskonsulent og pr. medarbejder, når der ses på den samlede opgaveportefølje i forhold til antal tilsynskonsulenter og årsværk, jf. tabel 20.

Tabel 20: Oversigt over medarbejdere i de fem socialtilsyn, 2020 (årsværk)

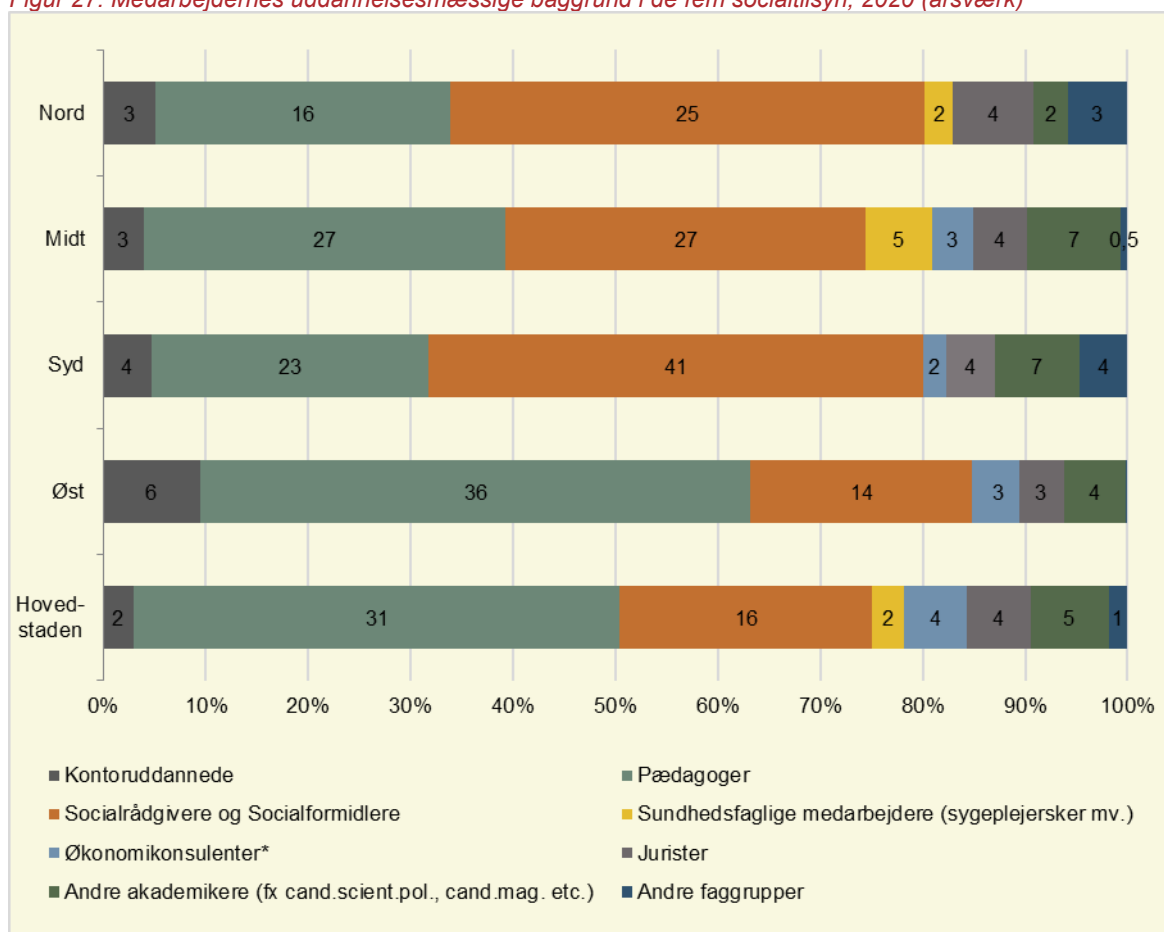
	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Antal årsværk (afrundet)	55	76	85	66	65	347
- Heraf ledelse	4	5	5	4	4	22
- Heraf stab/administration	10	14	14	13	12	63
- Heraf tilsynskonsulenter	41	58	66	49	49	262
Gennemsnitligt antal tilbud/plejefamilier pr. tilsynskonsulent	31	29	30	30	27	29
Gennemsnitligt antal tilbud/plejefamilier pr. årsværk	23	22	23	22	21	22

Anm.: Opgørelse pr. 31/12 2020. Tallene er afrundede, og det samlede antal kan derfor variere fra delsummerne.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

De største medarbejdergrupper i socialtilsynene har en pædagogisk eller socialfaglig baggrund. Det varierer på tværs af tilsynene, hvilken af disse medarbejdergrupper, der er størst, jf. figur 27.

Figur 27: Medarbejdernes uddannelsesmæssige baggrund i de fem socialtilsyn, 2020 (årsværk)

Anm.: Opgørelse pr. 31/12 2020. Tallene er afrundede, og det samlede antal kan derfor variere fra delsummerne.
 *Økonomikonsulenter kan både indeholde akademiske og ikke-akademiske uddannelser.
 Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

3.3 Tilsynenes opgaveporteføljer

De fem socialtilsyn har ansvaret for at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med sociale tilbud og plejefamilier. Ved udgangen af 2020 var der 5.733 plejefamilier og 1.956 sociale tilbud, dvs. en samlet opgaveportefølje på 7.689 plejefamilier og tilbud på landsplan. Socialtilsyn Syd har den største opgaveportefølje, mens Socialtilsyn Nord har den mindste opgaveportefølje, jf. tabel 21.

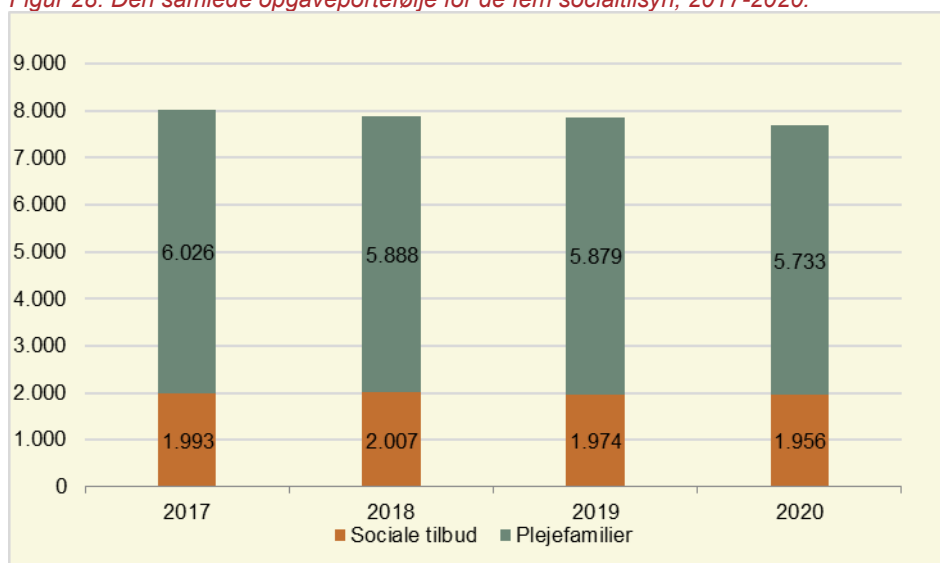
Tabel 21: Antal sociale tilbud og plejefamilier fordelt på de fem socialtilsyn, 2020.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Antal sociale tilbud i alt	273	347	426	399	511	1956
Antal plejefamilier i alt	971	1327	1528	1085	822	5733
Samlet opgaveportefølje	1244	1674	1954	1484	1333	7689

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Der har været et fald i opgaveporteføljen på både tilbuds- og plejefamilieområdet fra 2017 til 2020, jf. figur 28.

Figur 28: Den samlede opgaveportefølje for de fem socialtilsyn, 2017-2020.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

Det skal bemærkes, at opgaveporteføljerne løbende ændrer sig blandt andet pga. sammenlægninger af tilbud, oprettelse af nye tilbud, godkendelse af nye plejefamilier eller ophør og lukning af plejefamilier og sociale tilbud.

Tilsyn med BPA-arbejdsgiverfunktion

Socialtilsynene fik fra 1. januar 2018 til opgave at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med foreninger og private virksomheder, der varetager eller ønsker at varetage arbejdsgiverfunktioner i ordninger med kontant tilskud til ansættelse af hjælpere og borgerstyret personlig assistance (BPA) efter §§ 95 og 96 i lov om social service, jf. lov om socialtilsyn § 18 a.

Godkendelsen og det driftsorienterede tilsyn med foreninger og virksomheder, der varetager arbejdsgiverfunktionen i forbindelse med ordninger om BPA, har en anden karakter end socialtilsynets øvrige godkendelses- og tilsynsopgaver. Dette ses eksempelvis ved, at kvalitetsmodellen ikke skal benyttes. Der er i bekendtgørelse om socialtilsyn § 21 opstillet tre betingelser for godkendelse af de omfattede foreninger og virksomheder. De tre betingelser for godkendelse er:

- 1) foreningen eller den private virksomhed skal være solvent,
- 2) foreningen eller den private virksomhed skal have en kompetent ledelse og benytte sig af ekstern faglig supervision eller anden form for sparring for ledelse og medarbejdere, og
- 3) ledelsen af foreningen eller den private virksomhed skal kunne påvise, at der i foreningen eller den private virksomhed er kendskab til ansættelsesret. Kendskabet skal påvises ved, at ledelsen indsender relevant dokumentation til socialtilsynet, f.eks. om tidligere relevant erfaring, gennemførte kurser, uddannelser m.v.

Hertil kommer et krav om, at foreningerne eller virksomhederne skal indsende årsbudget og revideret regnskab til socialtilsynet.

Foreninger og private virksomheder, der før 1. januar 2018 varetog BPA-arbejdsgiverfunktioner, skulle senest 1. juli 2019 være godkendt efter de nye regler af socialtilsynet.

De fem socialtilsyn godkendte og førte i 2020 tilsyn med i alt 24 foreninger eller private virksomheder med BPA-arbejdsgiverfunktion i 2020, jf. tabel 22.

Tabel 22: Antal godkendte foreninger eller private virksomheder med BPA-arbejdsgiverfunktion i 2020 fordelt på socialtilsyn.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
<i>Antal foreninger eller private virksomheder med BPA-arbejdsgiverfunktion</i>	3	2	3	5	11	24

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn samt fra socialtilsynenes hjemmesider

4. Klager og klagebehandling

Socialtilsynets afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen, jf. socialtilsynslovens § 19. I 2020 modtog Ankestyrelsen 42 klagesager fra de fem socialtilsyn om afgørelser truffet efter lov om socialtilsyn, og der blev realitetsbehandlet og truffet afgørelse i 35 sager på området.

Afgørelserne i 2020 fordeler sig således:

Tabel 23: Afgørelser efter socialtilsynsloven truffet af Ankestyrelsen i 2020.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
<i>Afgørelser i alt</i>	6	8	2	8	11	35
<i>Stadfæstet</i>	5	8	2	7	10	32
<i>Ændret/ophævet</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Hjemvist</i>	1	0	0	1	1	3

Kilde: Data fra Ankestyrelsen.

Godt halvdelen af sagerne vedrører plejefamilier, herunder godkendelse samt ophør og ændring af godkendelse af plejefamilier.

Resten af sagerne omhandler andre tilbud end plejefamilier, blandt andet en række sager om afvisning af budget. Andre eksempler er fastlæggelse af takstkategori og påbud vedrørende magtanvendelse.

Tabel 24: Afgørelser om aktindsigt efter offentlighedsloven i 2020.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
<i>Afgørelser i alt</i>	2	2	0	0	1	5
<i>Stadfæstet</i>	2	2	0	0	1	5
<i>Ændret/ophævet</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Hjemvist</i>	0	0	0	0	0	0

Kilde: Data fra Ankestyrelsen.

Ved udgangen af 2020 havde Ankestyrelsen 17 verserende sager, som fordeler sig således:

Tabel 25: Verserende klagesager i Ankestyrelsen pr. 31. december 2020.

	Antal
<i>Nord</i>	1
<i>Midt</i>	8
<i>Syd</i>	1
<i>Øst</i>	4
<i>Hovedstaden</i>	3

Kilde: Data fra Ankestyrelsen.

Efter retssikkerhedslovens § 76 har Ankestyrelsen pligt til på landsplan at koordinere praksis. Som led i vejledningen om praksis offentliggør Ankestyrelsen principafgørelser. Offentliggørelsen sker i Ankestyrelsens principmeddelelser. Alle principmeddelelserne kan ses i Ankestyrelsens principdatabase og Retsinformation.

I 2020 har Ankestyrelsen ikke offentliggjort principmeddelelser, som vedrører socialtilsynene.

Der er i alt 10 offentliggjorte principmeddelelser på området. Principmeddelelserne er offentliggjorte anonymiserede afgørelser, som er en bindende retskilde for socialtilsynene. Socialtilsynene skal derfor anvende Ankestyrelsens principmeddelelser ved senere afgørelser i tilsvarende sager.

Andre aktiviteter

Ankestyrelsen deltager i en række samarbejds møder, og er løbende i dialog med Socialstyrelsen om udviklingen på området. Denne dialog har til formål at understøtte Ankestyrelsens rolle som klageinstans og praksisdannende og Socialstyrelsens rolle som auditfunktion.

Det er aftalt, at Ankestyrelsen holder cirka to dialogmøder om året med socialtilsynene og Socialstyrelsen, hvor der er mulighed for at drøfte forskellige, særligt juridiske, problemstillinger på området. Ankestyrelsen vejleder også løbende om en række spørgsmål inden for lov om socialtilsyn.

Bilag 1

Links til socialtilsynenes årsrapporter

Nedenfor findes links til hvert af de fem socialtilsyns årsrapporter:

[Socialtilsyn Nord](#)

[Socialtilsyn Midt](#)

[Socialtilsyn Syd](#)

[Socialtilsyn Øst](#)

[Socialtilsyn Hovedstaden](#)

Bilag 2

Lov om socialtilsyn trådte i kraft 1. januar 2014. Formålet med loven er, at borgeren ydes en indsats, der er i overensstemmelse med offentlige og private tilbud efter lov om social service. Dette opnås ved en systematisk, ensartet, uvildig og fagligt kompetent varetagelse af opgaverne med at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med tilbuddene og plejefamilierne.

Hovedelementer i lov om socialtilsyn

Formålet med socialtilsynet kan overordnet opridses i fem hovedelementer¹⁶:

- Et mere professionelt og uafhængigt tilsyn
- Fra tilfældige indsatser til systematisk inddragelse af viden
- Borgerne i centrum
- Alle sociale døgntilbud og ambulante stofmisbrugsbehandlingstilbud skal godkendes
- Bedre styr på økonomien

Et mere professionelt og uafhængigt tilsyn

Tilsynsopgaven består i at bidrage til at sikre og udvikle kvaliteten af tilbuddene i hele landet. Derudover består opgaven i at kontrollere, at der ikke foregår snyd og misbrug på stedet, at offentlige midler bruges korrekt, og at borgerne behandles ordentligt. Det forudsætter, at personalet i socialtilsynene skal have et stærkt fagligt indblik i bl.a. sociale metoder, pædagogik, økonomi og jura.

Der er i lov om socialtilsyn desuden fokus på uvildighed i tilsynet, som blev sikret ved overdragelse af tilsynsansvaret fra kommunerne til de fem socialtilsyn. Den enkelte tilsynskommune fører ikke tilsyn med tilbud beliggende i egen kommune. Her føres tilsynet af et af de øvrige socialtilsyn.

Fra tilfældige indsatser til systematisk inddragelse af viden

Der stilles krav om, at alle tilbud har en professionel tilgang, og at de formår at sikre, at borgeren trives og helst forbedrer borgerens situation. Endvidere skal alle tilbud løbende opdatere deres viden og forbedre deres kompetencer samt sikre, at der sker en systematisk inddragelse af viden i indsatser til borgerne.

Borgeren i centrum

Målsætningen for de sociale døgntilbud er at forbedre borgerens situation og bidrage til borgerens trivsel. I den forbindelse er det vigtigt, at den enkelte borger er centrum for indsatsen. Samtaler med borgerne og systematiske trivselsvurderinger er et væsentligt bidrag til at afdække svigt og udvikle kvaliteten.

Derfor er der i det nye tilsyn stort fokus på borgeren. Samtidig skal bekymrende oplysninger altid videregives fra den visiterende kommune til socialtilsynet.

Alle sociale døgntilbud og ambulante stofmisbrugsbehandlingstilbud skal godkendes

Alle borgere skal have adgang til samme kvalitet i indsatsen, uanset om de er tilknyttet et kommunalt eller privat tilbud. Derfor skal alle sociale døgntilbud og ambulante stofmisbrugsbehandlingstilbud godkendes. Socialtilsynene skal desuden som led i det driftsorienterede tilsyn besøge alle omfattede tilbud mindst én gang om året.

¹⁶ Jf. "Aftale om Et Nyt Socialtilsyn" af 25. oktober 2012.

Bedre styr på økonomien

Det er vigtigt, at tilbud til udsatte og handicappede borgere har en bæredygtig økonomi, ligesom det er vigtigt, at de økonomiske ressourcer anvendes hensigtsmæssigt og til gavn for borgerne. Derfor skal socialtilsynene godkende tilbuddets samlede budget samt have indsigt i tilbuddets regnskab for dermed at kunne følge udviklingen i økonomien. Der stilles også krav til tilbuddene med henblik på at sikre gennemsigthed med økonomien, økonomisk soliditet og høj faglig kvalitet.

De fem kommunale socialtilsyn

Der er etableret ét socialtilsyn i hver region, som er dækningsområde for hvert socialtilsyn. Ingen socialtilsyn fører tilsyn med tilbud i egen kommune. Denne opgave varetager et af de øvrige socialtilsyn.

Socialtilsynet er placeret i fem kommuner:

- Socialtilsyn Hovedstaden i Frederiksberg Kommune
- Socialtilsyn Øst i Holbæk Kommune
- Socialtilsyn Syd i Faaborg-Midtfyn Kommune
- Socialtilsyn Midt i Silkeborg Kommune
- Socialtilsyn Nord i Hjørring Kommune

Tilsynskommunerne har ansvaret for at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med alle sociale tilbud i regionen. Det omfattede i 2019:

- Plejefamilier (SEL § 66, stk. 1, nr. 1 og 2)
- Private opholdssteder (SEL § 66, stk. 1, nr. 5)
- Døgninstitutioner (SEL § 66, stk. 1, nr. 6)
- Stofmisbrugsbehandling (SEL § 101 og § 101a)
- Midlertidige botilbud til voksne (SEL § 107)
- Længerevarende botilbud til voksne (SEL § 108)
- Krisecentre (SEL § 109)
- Herberg og forsorgshjem (SEL § 110)
- Tilbud i form af hjælp og støtte (SEL § 83-87, 97, 98 og 102)
- Alkoholmisbrugsbehandling (SUL § 141 (offentlig finansiering))
- BPA-arbejdsgiverfunktion (SEL §§ 95 og 96)

Socialtilsynenes afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen, der som ankeinstans har til opgave at være praksisdannende på området.

Socialstyrelsens rolle og udvalgte fokusområder i 2020

Socialstyrelsen har en national auditfunktion i relation til socialtilsynene. Det indebærer, at Socialstyrelsen skal bidrage til en effektiv og ensartet implementering af tilsynsreformen. Derudover skal Socialstyrelsen løbende følge praksis i socialtilsynene, herunder foretage stikprøver, ligesom Socialstyrelsen løbende skal understøtte udførelsen af godkendelses- og tilsynsopgaven med relevant vejledning og materiale.

Understøttelsen af godkendelses- og tilsynsopgaven sker eksempelvis igennem undervisning, tematiserede læringsgrupper og dialogmøder, hvor viden, udfordringer og løsninger deles, lige-

som Socialstyrelsen vejleder i forståelsen og anvendelsen af tilsynsredskaber og kvalitetsmodellen. Socialstyrelsens analyser og vejledninger kan findes i Håndbog for socialtilsyn¹⁷. Kvalitetsmodellen er nærmere beskrevet i bilag 3.

Socialstyrelsen har ikke beføjelser i forhold til socialtilsynene og skal ikke som led i stikprøvekontrollen føre tilsyn med lovligheden af socialtilsynenes opgavevaretagelse. Denne opgave varetages af det kommunale tilsyn, der er placeret hos Ankestyrelsen.

Udvalgte fokusområder i 2020

Socialstyrelsen gennemførte i 2020 en række aktiviteter i forbindelse med auditfunktionens rolle med at følge og understøtte socialtilsynenes opgavevaretagelse. Nedenfor omtales udvalgte fokusområder.

Socialstyrelsens auditfunktion udarbejdede og offentliggjorde i 2020 to faglige vejledning om henholdsvis sociale medier og ekstern supervision og faglig sparring.

Faglig vejledning om sociale medier

Bekendtgørelsen om socialtilsyn blev ændret i 2020, således at sociale medier er direkte adresseret i kvalitetsmodellen, hvorved det tydeliggjordes, at sociale medier er et vigtigt fokusområde for socialtilsynet i vurderingen af kvaliteten i tilbud og plejefamilier. Den faglige vejledning om sociale medier vejleder socialtilsynene i, hvilke områder der konkret kan sættes fokus på, når problemstillinger omkring sociale medier skal inddrages i vurderingen af kvaliteten i tilbud og plejefamilier. Den faglige vejledning formidler generel viden om problemstillinger og anbefalinger til, hvad socialtilsynet bør være opmærksom på i forhold til sociale medier¹⁷.

Faglig vejledning om ekstern supervision og faglig sparring

Som opfølgning på Auditforløb 19.1, som havde fokus på kvalitetsmodellens tema om organisation og ledelse, udarbejdede Socialstyrelsen i 2020 en faglig vejledning om ekstern supervision og faglig sparring, som socialtilsynet bedømmer, jf. Indikator 8.b i kvalitetsmodellen. Den faglige vejledning formidler viden om de væsentligste indholdselementer i henholdsvis ekstern supervision og faglig sparring og kommer med eksempler på, hvordan ekstern supervision og faglig sparring kan afspejle sig i praksis. Endvidere formidles tilsynsfaglige opmærksomheder, og der oplistes en række tilsynsfaglige inspirationsspørgsmål, som på baggrund af en konkret risikovurdering kan bidrage til afdækning af, hvilke forhold der kan tillægges vægt i kvalitetsvurderingen af indikatoren. Endelig indeholder vejledningen en 'Quick guide' med en række forskellige eksempler på praksis, der illustrerer mulige kvalitetsforskelle for både supervision og sparring¹⁷.

Faglig vejledning om dialogforpligtelse og faglig vejledning om det risikobaserede tilsyn

Socialstyrelsen igangsatte i 2020 et arbejde om yderligere to faglige vejledninger om henholdsvis socialtilsynets dialogforpligtelse og det risikobaserede socialtilsyn. Begge faglige vejledninger inddrager viden og erfaringer fra den relevante litteratur og praksis, hvorfor socialtilsynene er inddraget i begge udviklingsarbejder.

Den faglige vejledning om socialtilsynets dialogforpligtelse ligger i forlængelse af auditforløb 19.2, og er blevet offentliggjort i august 2021¹⁷. Vejledningen ledsages af en række implementeringsaktiviteter. Den faglige vejledning om det risikobaserede socialtilsyn er en udløber af resultaterne fra et udviklingsarbejde om det risikobaserede tilsyn i 2019, og forventes offentliggjort primo 2022.

¹⁷ Håndbogen for socialtilsyn kan findes på Socialstyrelsens hjemmeside: <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omraeder/socialtilsyn/redskaber-for-tilsynsforende>

Øvrige udvalgte aktiviteter

I 2020 afholdte Socialstyrelsen herudover en fagkonference med titlen: Vidensbasering og kvalificering af socialtilsynenes kvalitetsvurderinger inden for børne- og ungeområdet for socialtilsynets tilsynskonsulenter, ledere og øvrige medarbejdere. Pga. Covid-19 var det kun muligt at gennemføre en enkelt fagkonference i 2020.

Med henblik på at følge socialtilsynets praksis, gennemførte Socialstyrelsen i 2020 et auditforløb med deltagelse af socialtilsynene, der satte fokus på socialtilsynenes godkendelse af tilbud, samt en analyse af socialtilsynets vurdering af temaet uddannelse og beskæftigelse. På baggrund af auditforløbet og analysen blev henholdsvis auditrapport 20.1 og en rapport offentliggjort i Håndbog for socialtilsyn¹⁸.

I forlængelse af auditforløbet om godkendelser af tilbud iværksatte Socialstyrelsen i 2020 et udviklingsarbejde med henblik på at udarbejde et inspirationsmateriale, der kan understøtte socialtilsynene i at afdække og vurdere kvaliteten i tilbud, der søger om godkendelse. Desuden igangsatte Socialstyrelsen også et arbejde om at udvikle film til plejefamilieområdet. Både materialet om godkendelse af tilbud samt film om plejefamilieområdet er udkommet i 2021¹⁸.

Socialtilsynet under Covid-19

I 2020 har også socialtilsynet været underlagt ny omstændigheder, vilkår og restriktioner som følge af COVID-19. Dette afsnit giver et indblik i, hvilke omstændigheder socialtilsynet har været underlagt som følge af COVID-19, samt hvilken læring socialtilsynene har opnået i forhold til andre tilsynsmuligheder. Datagrundlaget for afsnittet er socialtilsynenes egne årsrapporter og data, som Socialstyrelsen har indsamlet i foråret 2020 med henblik på at få viden om og indsigt i socialtilsynenes praksis under COVID-19.

Selvom Socialtilsynene har været underlagt ny omstændigheder, vilkår og restriktioner, formåede socialtilsynene at gennemføre minimum det ene lovpligtige tilsynsbesøg med alle landets sociale tilbud og plejefamilier i 2020.

Fra den 15. marts til den 27. april 2020 havde socialtilsynene hjemmel til midlertidig fravigelse af deres tilsynsforpligtigelser for at forebygge og inddæmme udbredelse af COVID-19. Det betød blandt andet en ændring i en række tilsynsaktiviteter, herunder at størstedelen af de fysiske tilsynsbesøg blev omlagt til virtuelle tilsyn, fx i form af video- eller som telefonsamtaler. Undtagelsesvist blev tilsyn med tilbud eller plejefamilier, hvor der var en alvorlig bekymring for borgernes trivsel og sikkerhed, gennemført som fysiske tilsynsbesøg.

Fra den 27. april 2020 kunne socialtilsynene igen genoptage fysiske tilsynsbesøg. I den politiske aftale vedr. genåbningen fremgik følgende¹⁹:

- at socialtilsynene generelt kan interessere sig for, hvordan Covid-19 påvirker borgernes trivsel, og hvordan tilbuddene arbejder på at modvirke ensomhed, sårbarhed og mental trivsel hos borgerne
- at socialtilsynenes fysiske tilsynsbesøg ses som et centralt understøttende initiativ i forhold til tilbud, som helt eller delvist har været lukket ned og som nu åbner gradvist op; ikke mindst i forhold til de tilbud, som er omfattet af besøgsrestriktioner.
- at de fysiske tilsynsbesøg skal foregå i overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens retningslinjer for brug af værnemidler og øvrige tiltag mod smittespredning.

¹⁸ Håndbogen for socialtilsyn kan findes på Socialstyrelsens hjemmeside: <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omraeder/socialtilsyn/redskaber-for-tilsynsforende>

¹⁹ Aftale om initiativer for sårbare og udsatte grupper i forbindelse med COVID-19. Regeringen, Venstre, Dansk Folkeparti: https://sim.dk/media/37951/aftale_om_initiativer_for_saarbare_og_udsatte_grupper_apr2020.pdf

Den 10. juni 2020 blev Covid-19 bekendtgørelsen på det sociale område ophævet²⁰. Det betød, at de regler, der gav mulighed for at fravige forpligtelser og rettigheder efter serviceloven som led i den forbyggende indsats mod udbredelsen af Covid-19, ikke længere var gældende, og at socialtilsynene kunne genoptage gennemførelse af fysiske tilsynsbesøg på tilbud for både børn, unge og voksne og i plejefamilier.

Denne uvante situation har både givet muligheder ift. nye tilsynsmetoder og har begrænset tilsynet. I det følgende samler vi op på lærings- og udviklingspunkter for tilsynenes arbejde under Covid-19.

Tilsynsbesøg og nye tilsynsfaglige metoder og teknologier

COVID-19 situationen har blandt andet betydet, at socialtilsynene i vid udtrækning har skulle indsamle data på andre måder end ved fysiske tilsynsbesøg, og at de fysiske tilsynsbesøg har skullet være kortere end de plejer. Det har medført, at socialtilsynene har taget nye tilsynsfaglige metoder og teknologier i brug, herunder virtuelle og telefoniske interviews, udendørs interviews samt spørgeskemaer. Brugen af de nye metoder og teknologier har således givet socialtilsynene en mulighed for at gennemføre kortere og mere fokuserede tilsynsbesøg, da indhentningen af data også er foregået på andre måder end via det fysiske tilsynsbesøg.

Virtuelle og telefoniske interview kan umiddelbart både have fordele og ulemper. Dette giver sig blandt andet til udtryk ved, at disse interviewformer kan give mere begrænset data vedrørende samspillet dynamik og stemning, konflikter, mellemmenneskelig kommunikation og kropssprog. Flere socialtilsyn har derfor tilsyneladende primært anvendt disse interviewformer til at interviewe tilbudsledere, medarbejdere, plejefamilier og særligt udvalgte borgere.

Enkelte socialtilsyn fremhæver endvidere, at COVID-19 situationen har skærpet deres risikovurderinger forud for tilsynsbesøget i forhold til planlægning af og fokus for det fysiske tilsynsbesøg og den øvrige dataindsamling samt gennemførelsen af selve tilsynsbesøget, herunder en forstærket anvendelse af observation.

Nogle socialtilsynene fremhæver, at disse metodiske og teknologiske erfaringer har givet værdifuld læring, som fremadrettet kan være med til at kvalificere socialtilsynenes praksis.

Undersøgelse af borgernes trivsel under COVID-19

Socialtilsynene har haft fokus på at afdække borgernes trivsel under Covid-19 situationen. Nogle socialtilsyn opstillede særlige opmærksomhedspunkter, som tilsynskonsulenterne skulle have øget fokus på, hvor andre socialtilsyn lod det bero på en konkret vurdering i relation til det enkelte tilbud eller plejefamilie.

Også i forhold til at afdække borgernes trivsel har nogle socialtilsyn gode erfaringer med at anvende virtuelle interviews med borgere. Eksempelvis virtuelle interviews med målgrupper med meget social angst eller børn og unge, der har været trygge ved interviews over virtuelle platforme. Enkelte socialtilsyn har også haft gode erfaringer med at indhente data, der kan dække borgernes perspektiv på anden vis end ved et interview og observation, fx en monolog fra borgeren som lydoptagelse.

²⁰ Jf. Bekendtgørelse af 10. juni om ophævelse af bekendtgørelse om mulighed for midlertidig fravigelse af forpligtelser for det offentlige og af privates rettigheder over for det offentlige på socialområdet som led i håndtering af coronavirus-sygdom.

Derudover har socialtilsynene også gjort brug af udendørs interviews, såsom *walk-and-talk*-interviews med borgere, og et forstærket fokus på de mere traditionelle tilsynsfaglige metoder som observation og fysiske interviews.

Generelt har socialtilsynene derfor haft fokus på at afdække, hvordan borgernes trivsel har været påvirket af COVID-19. Socialtilsynene har afprøvet virtuelle platforme til interview, mens COVID-19 situationen også har givet anledning til, at flere socialtilsyn har eksperimenteret med andre måder, at afdække borgernes perspektiv.

Samlet set har socialtilsynene således formået at gennemføre minimum ét tilsynsbesøg på alle landets sociale tilbud og plejefamilier i 2020. Derudover har de nye omstændigheder og restriktioner under COVID-19 givet socialtilsynene mulighed for at afprøve nye tilsynsmetoder, herunder særligt nye teknologiske erfaringer, som fremadrettet kan være med til at kvalificere socialtilsynenes praksis.

Bilag 3

Kvalitetsmodellen udgør rammen om socialtilsynets kvalitetsvurdering af sociale tilbud og plejefamilier.

Kvalitetsmodellens udformning og struktur bygger på en række grundlæggende præmisser med afsæt i de politiske intentioner og ønsker for tilsynsreformen, som blev fastlagt i forbindelse med udarbejdelsen af lov om socialtilsyn i 2013. I forbindelse med evalueringen af tilsynsreformen i 2016, blev de grundlæggende præmisser for kvalitetsmodellen fastholdt.

Præmisserne for kvalitetsmodellen er bl.a. at:

- Kvalitetsmodellen er generisk, hvorfor kriterier og indikatorer inden for syv temaer gælder for alle typer tilbud. Nogle tilbud kan imidlertid undtages enkelte indikatorer
- Kvalitetsmodellen er resultatorienteret, så fokus er på, hvilke resultater der skabes for borgerne
- Kvalitetsmodellen et dialogredskab mellem socialtilsynet og tilbuddet, og indeholder tal-scorer som ikke kan stå alene og altid skal ses i forlængelse af en skriftlig vurdering.

Socialtilsynet skal anvende kvalitetsmodellen ved både godkendelse og driftsorienteret tilsyn med sociale tilbud og plejefamilier. Vurderingen af kvaliteten i et tilbud eller en plejefamilie beror på en konkret faglig vurdering af de enkelte tilbud og plejefamiliers indsats i relation til målgruppen, ledelses- og medarbejderforhold, fysiske rammer mv.

Der er to udgaver af kvalitetsmodellen, som er målrettet henholdsvis tilbud og plejefamilier.

Kvalitetsmodellen understøtter formålet de lovgivningsmæssige intentioner med oprettelsen af socialtilsynene, herunder at socialtilsynet systematisk, ensartet, uvildig og fagligt kompetent skal varetage opgaven med at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med tilbuddene.

Kvalitetsmodellen er opdelt i syv temaer, der er fastlagt i § 6, stk. 2 nr. 1-6 og 8 i lov om socialtilsyn:

- Uddannelse og beskæftigelse
- Selvstændighed og relationer
- Målgrupper, metoder og resultater
- Sundhed og trivsel
- Organisation og ledelse
- Kompetencer
- Fysiske rammer

I § 6, stk. 2 nr. 7 fremgår temaet økonomi, som adresseres og skal vurderes særskilt i henhold til bekendtgørelsen, og derved ikke er indeholdt i selve kvalitetsmodellen.

Kvalitetsmodellens syv temaer består hver især af en række kvalitetskriterier og -indikatorer. Kriterierne er udtrykt som konkrete mål for indsatsen i tilbuddene. For hvert kvalitetskriterium er der en eller flere kvalitetsindikatorer.

Kvalitetsmodellens generiske karakter betyder, at socialtilsynet skal vurdere kvaliteten i alle tilbud ud fra de samme kriterier og indikatorer. Dette skal sikre ensartethed og gennemsigtighed i kvalitetskravene samt sammenlignelighed i socialtilsynets arbejde. Nogle tilbudstyper er undtaget enkelte indikatorer, og enkelte indikatorer gælder kun for nogle tilbudstyper.

Hvordan anvendes kvalitetsmodellen?

Ved godkendelsen af et tilbud eller en plejefamilie skal socialtilsynet tage stilling til om det er sandsynligt, at tilbuddet kan levere den fornødne kvalitet, og vurdere tilbuddet/plejefamiliens forudsætninger og forventede evne til at opfylde kvalitetsmodellens indikatorer og kriterier.

Ved det driftsorienterede tilsyn skal socialtilsynet vurdere om tilbuddet fortsat har den fornødne kvalitet. Her kan eksisterende praksis og konkrete resultater for borgerne indgå i socialtilsynets vurdering af kvaliteten i tilbuddet.

Kvalitetsmodellens indikatorer bedømmes på baggrund af en talscore. Bedømmelsen af indikatorerne understøtter vurderingen af kriterierne, hvilket resulterer i en samlet skriftlig kvalitetsvurdering af hvert tema.

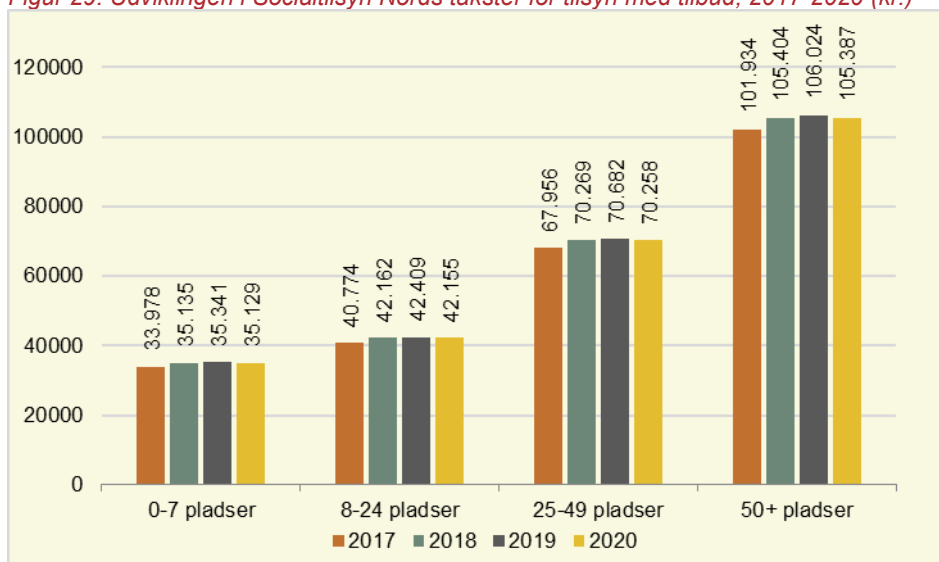
Kvalitetsvurderingen formidles til tilbuddet i en rapport, der kan danne baggrund for socialtilsynets dialog med tilbuddet om kvaliteten i tilbuddet/plejefamilien.

Socialtilsynets skriftlige vurdering af kvaliteten i tilbuddet/plejefamilien på temaniveau offentliggøres Tilbudsportalen, forudsat, at tilbuddet godkendes.

Bilag 4

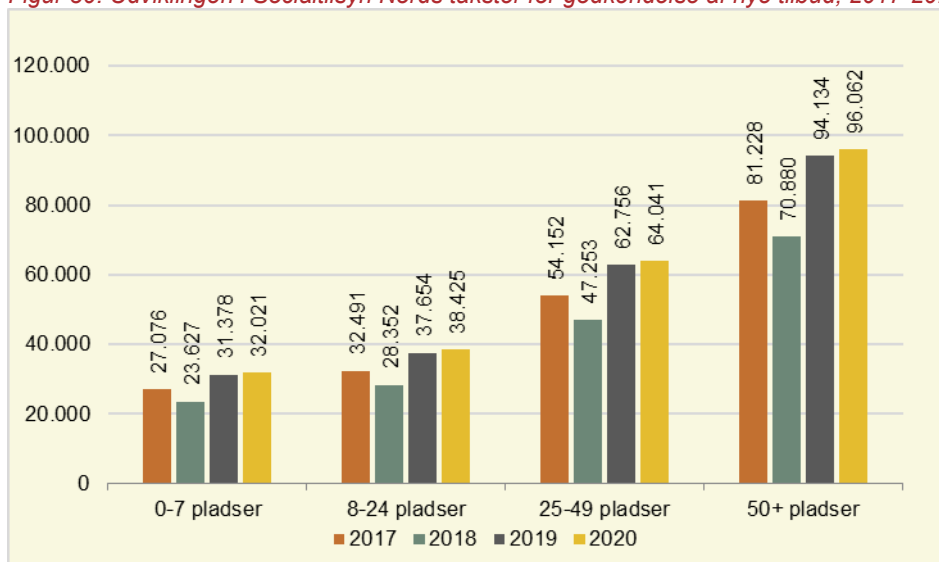
Figur 29-32 viser udviklingen i Socialtilsyn Nords takster for henholdsvis tilsyn med tilbud, godkendelse af nye tilbud, godkendelse af væsentlige ændringer og skærpet tilsyn.

Figur 29: Udviklingen i Socialtilsyn Nords takster for tilsyn med tilbud, 2017-2020 (kr.)

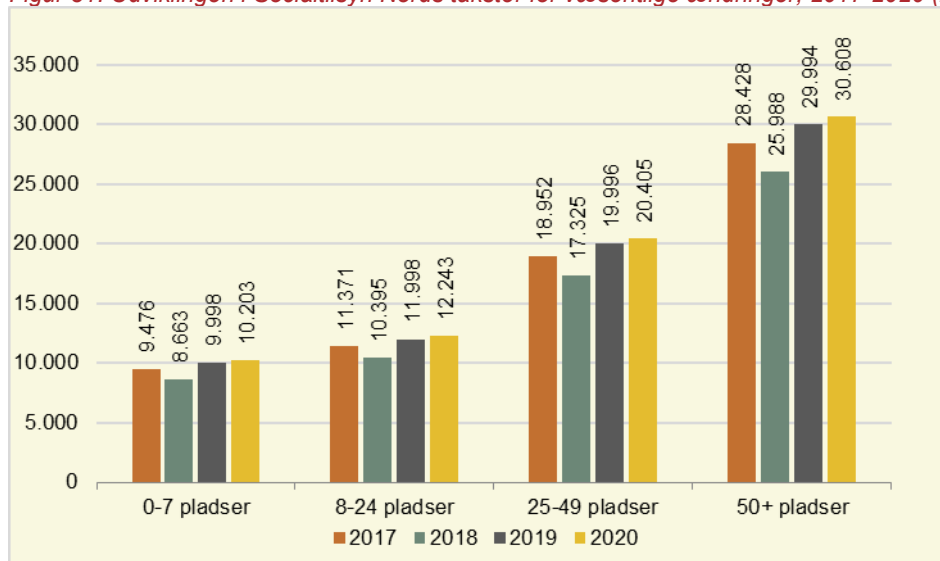
Kilde: Data fra Socialtilsyn Nord

Figur 30: Udviklingen i Socialtilsyn Nords takster for godkendelse af nye tilbud, 2017-2020 (kr.)

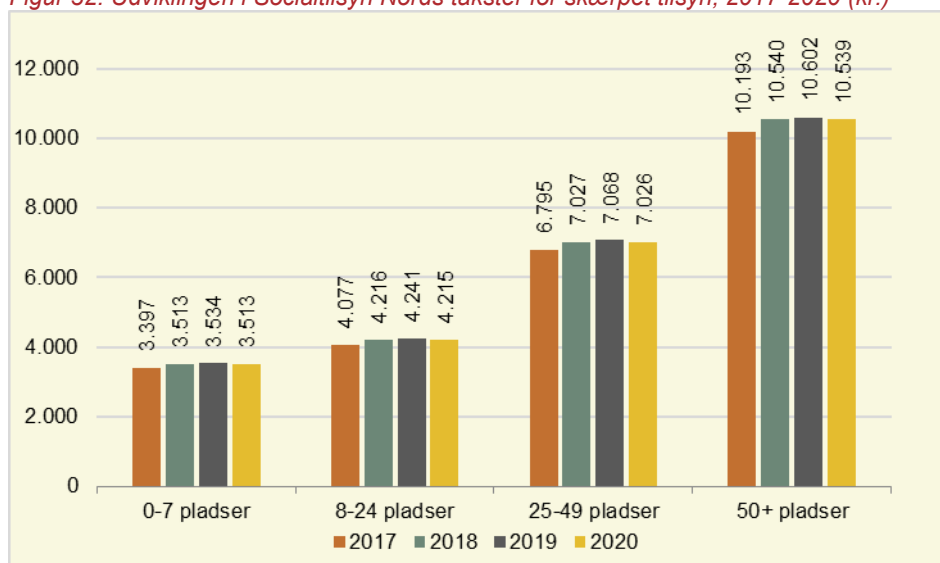
Kilde: Data fra Socialtilsyn Nord.

Figur 31: Udviklingen i Socialtilsyn Nords takster for væsentlige ændringer, 2017-2020 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Nord.

Figur 32: Udviklingen i Socialtilsyn Nords takster for skærpet tilsyn, 2017-2020 (kr.)

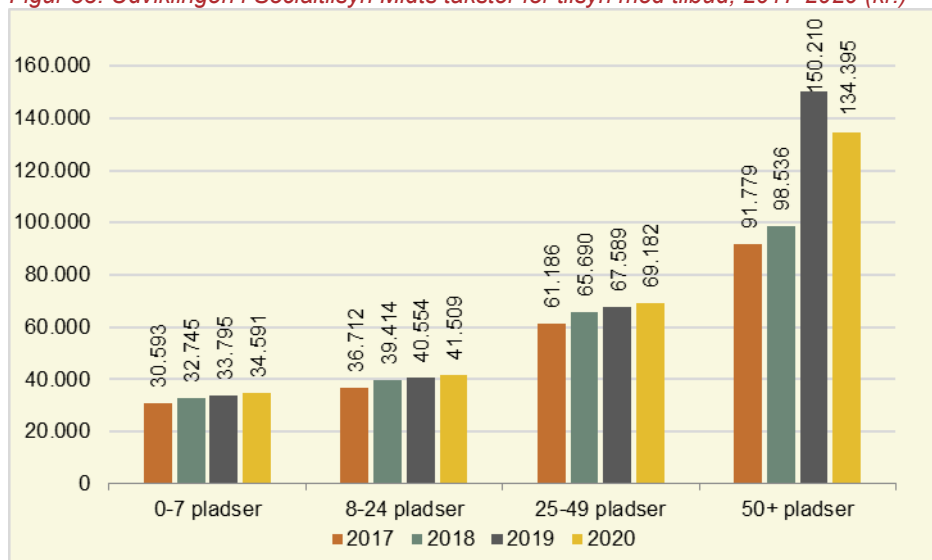

Anm.: Takster for skærpet tilsyn opkræves fra 2017 som 10 pct. af tilsynstaksten pr. påbegyndt måned.

Kilde: Data fra Socialtilsyn Nord.

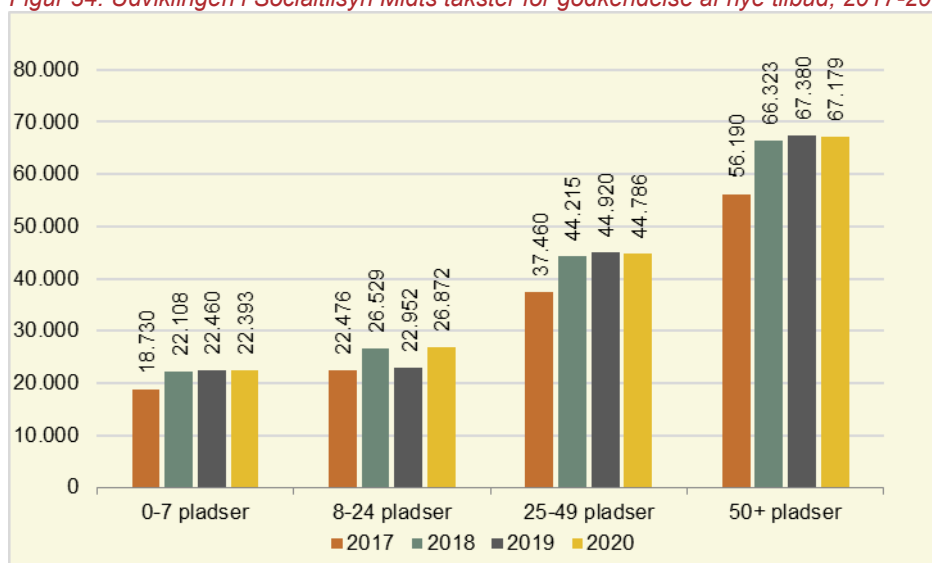
Figur 33-36 viser udviklingen i Socialtilsyn Midts takster for henholdsvis tilsyn med tilbud, godkendelse af nye tilbud, godkendelse af væsentlige ændringer og skærpet tilsyn.

Figur 33: Udviklingen i Socialtilsyn Midts takster for tilsyn med tilbud, 2017-2020 (kr.)

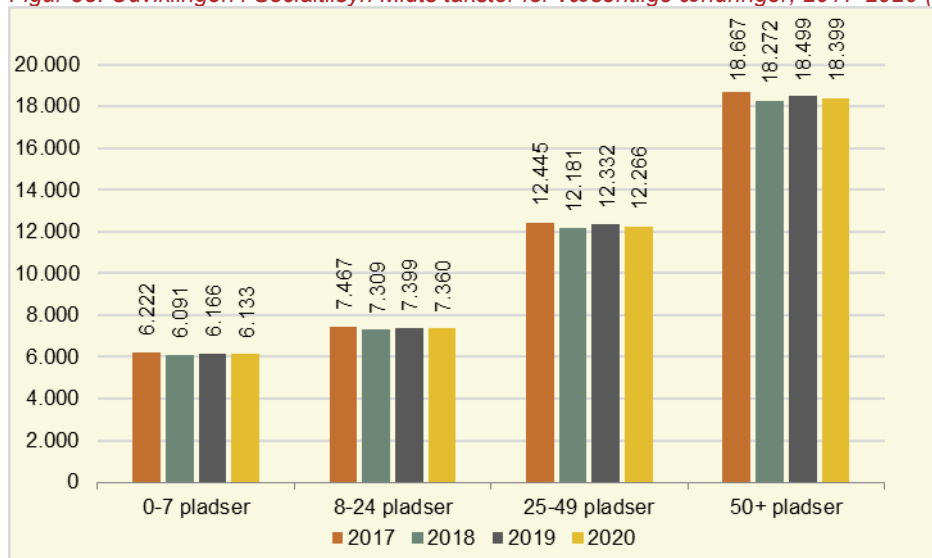
Kilde: Data fra Socialtilsyn Midt.

Figur 34: Udviklingen i Socialtilsyn Midts takster for godkendelse af nye tilbud, 2017-2020 (kr.)

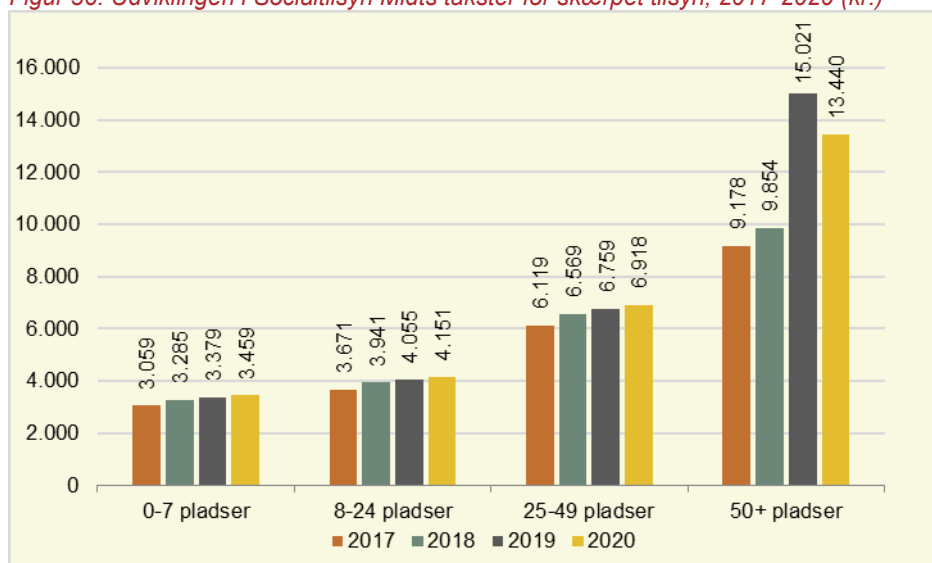
Kilde: Data fra Socialtilsyn Midt.

Figur 35: Udviklingen i Socialtilsyn Midts takster for væsentlige ændringer, 2017-2020 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Midt.

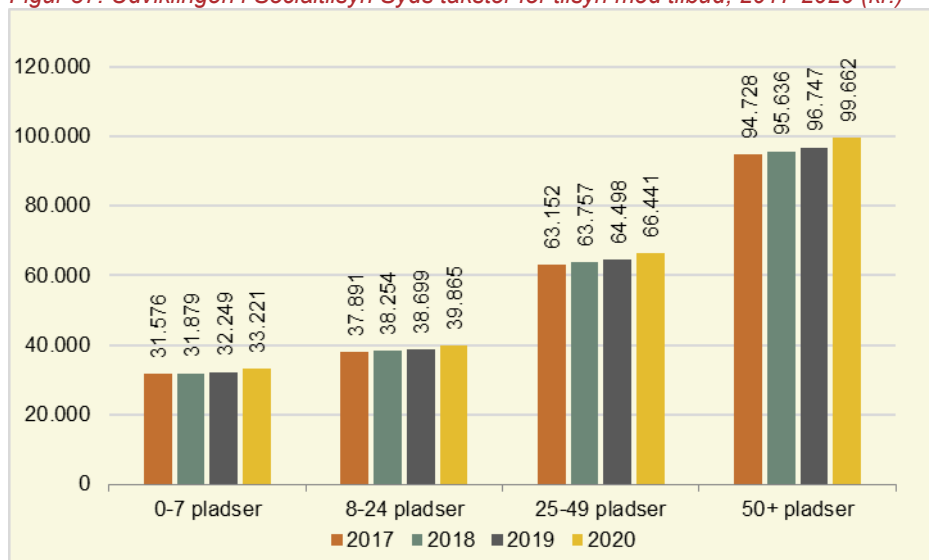
Figur 36: Udviklingen i Socialtilsyn Midts takster for skærpet tilsyn, 2017-2020 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Midt.

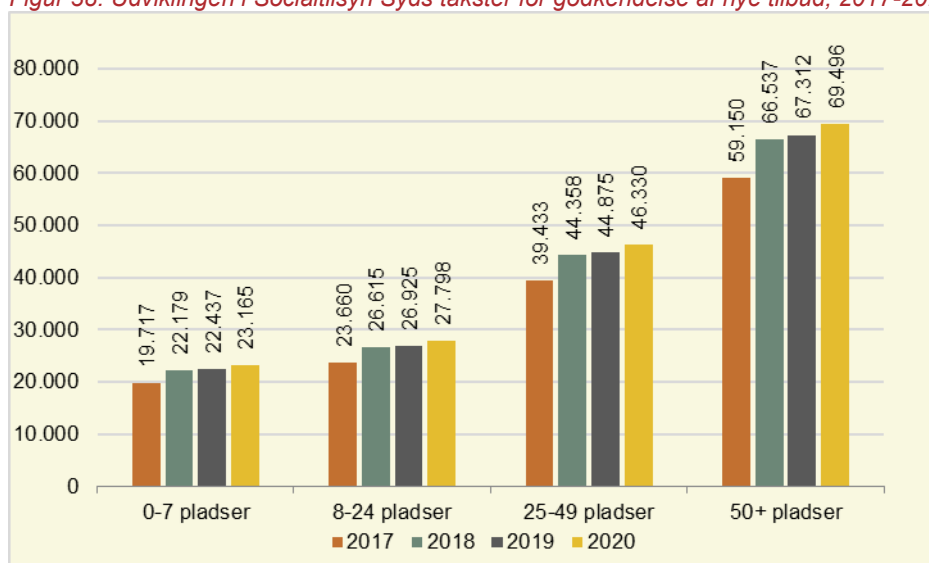
Figur 37-40 viser udviklingen i Socialtilsyn Syds takster for henholdsvis tilsyn med tilbud, godkendelse af nye tilbud, godkendelse af væsentlige ændringer og skærpet tilsyn.

Figur 37: Udviklingen i Socialtilsyn Syds takster for tilsyn med tilbud, 2017-2020 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Syd.

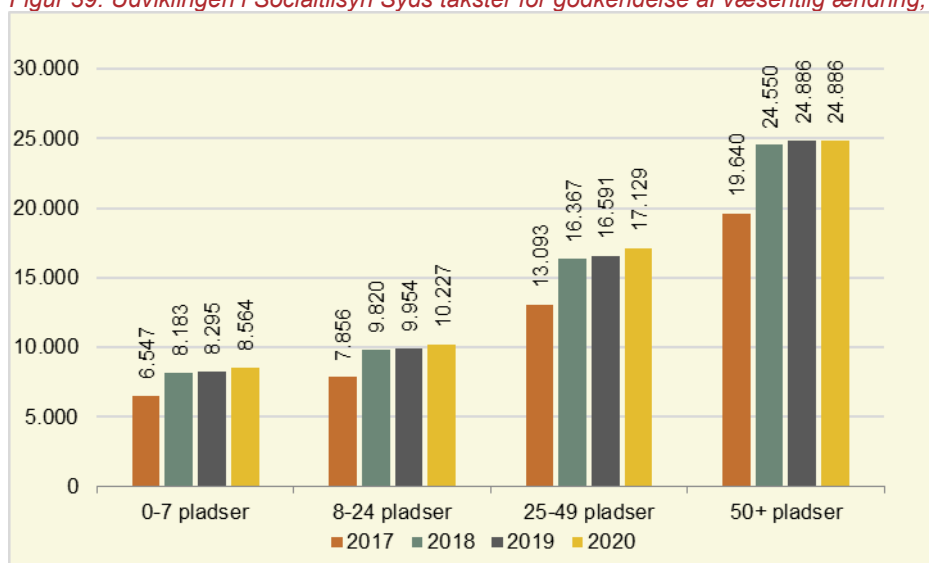
Figur 38: Udviklingen i Socialtilsyn Syds takster for godkendelse af nye tilbud, 2017-2020 (kr.)

Anm.: Det bemærkes at tallene afviger fra Socialstyrelsens årsrapport for socialtilsynenes virksomhed 2017, hvor der har optrådt en teknisk fejl.

Kilde: Data fra Socialtilsyn Syd.

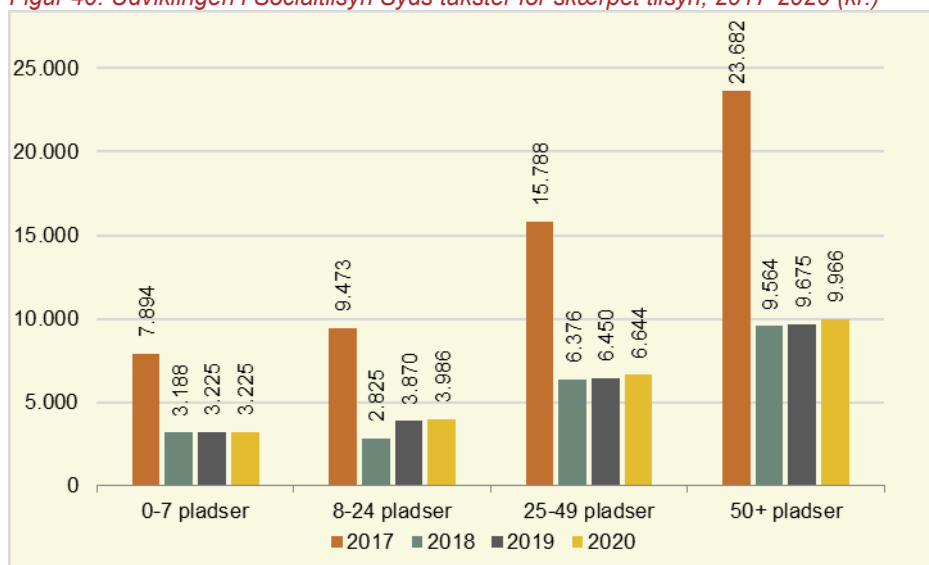
Figur 39: Udviklingen i Socialtilsyn Syds takster for godkendelse af væsentlig ændring, 2017-2020 (kr.)

Anm.: Det bemærkes at tallene afviger fra Socialstyrelsens årsrapport for socialtilsynenes virksomhed 2017, hvor der har optrådt en teknisk fejl.

Kilde: Data fra Socialtilsyn Syd.

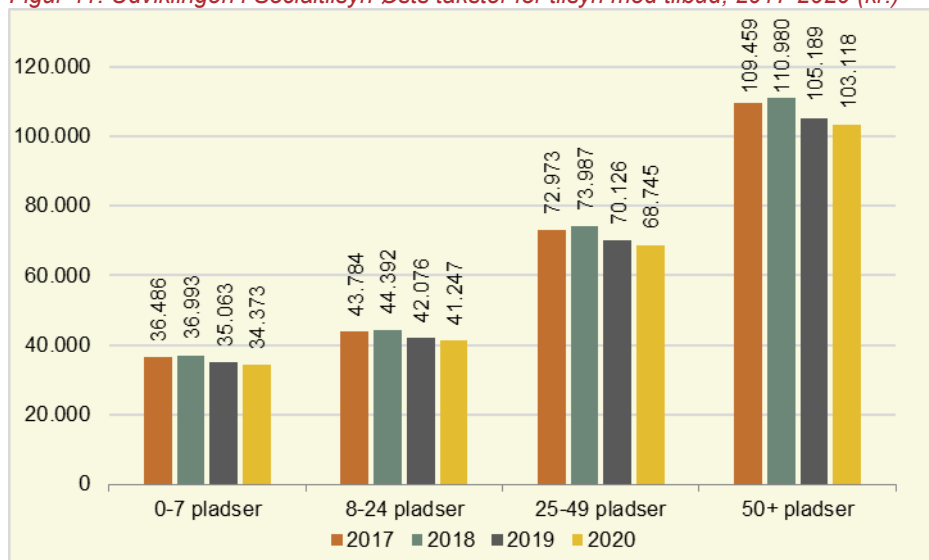
Figur 40: Udviklingen i Socialtilsyn Syds takster for skærpet tilsyn, 2017-2020 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Syd.

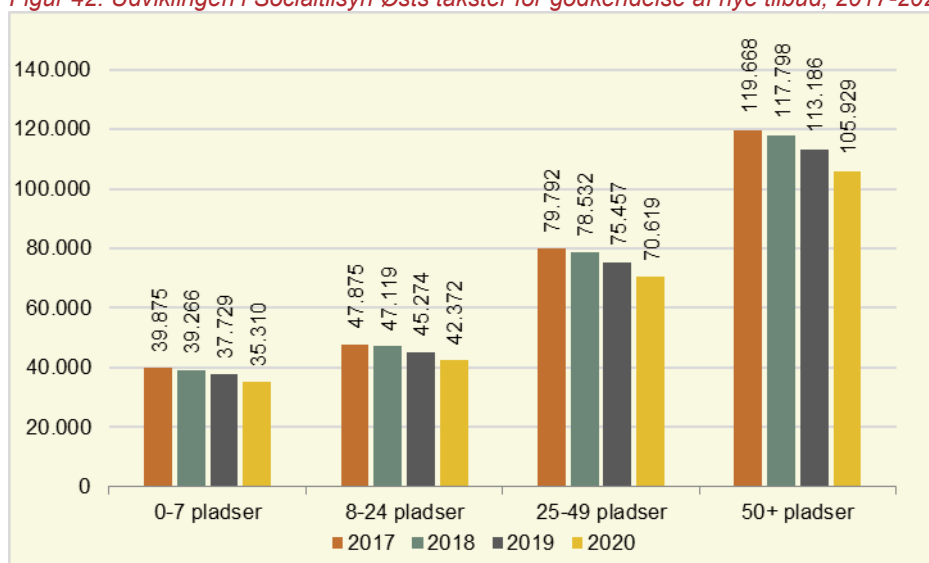
Figur 41-44 viser udviklingen i Socialtilsyn Østs takster for henholdsvis tilsyn med tilbud, godkendelse af nye tilbud, godkendelse af væsentlige ændringer og skærpet tilsyn.

Figur 41: Udviklingen i Socialtilsyn Østs takster for tilsyn med tilbud, 2017-2020 (kr.)

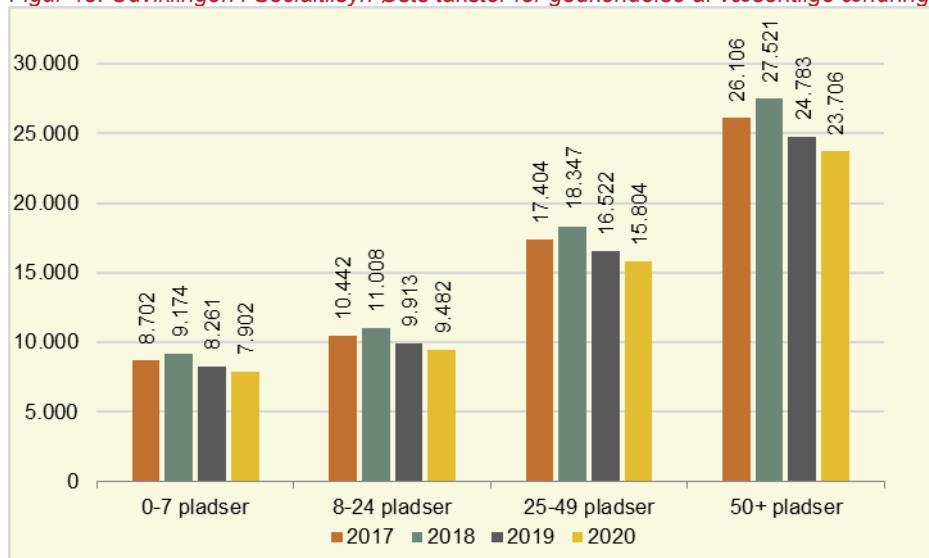
Kilde: Data fra Socialtilsyn Øst.

Figur 42: Udviklingen i Socialtilsyn Østs takster for godkendelse af nye tilbud, 2017-2020 (kr.)

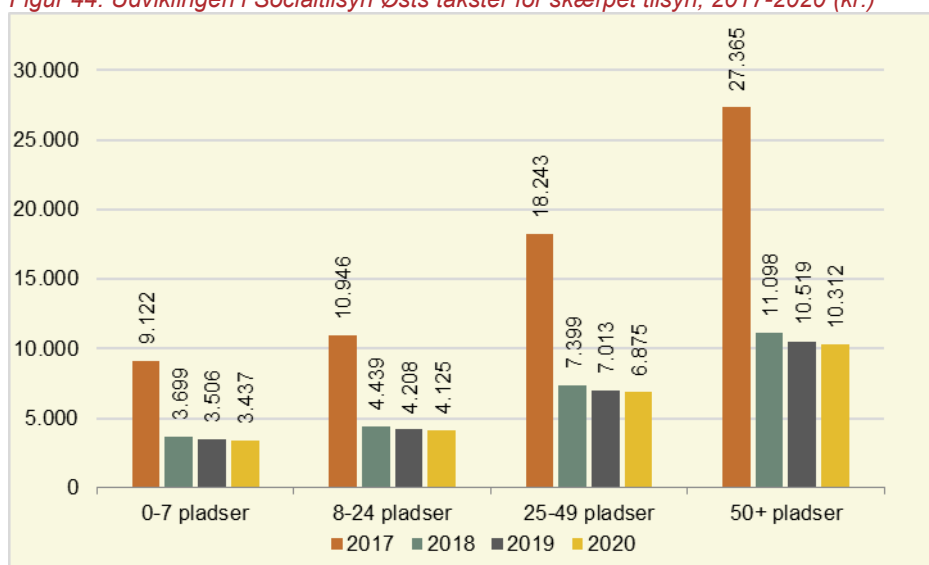
Kilde: Data fra Socialtilsyn Øst.

Figur 43: Udviklingen i Socialtilsyn Østs takster for godkendelse af væsentlige ændringer, 2017-2020 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Øst.

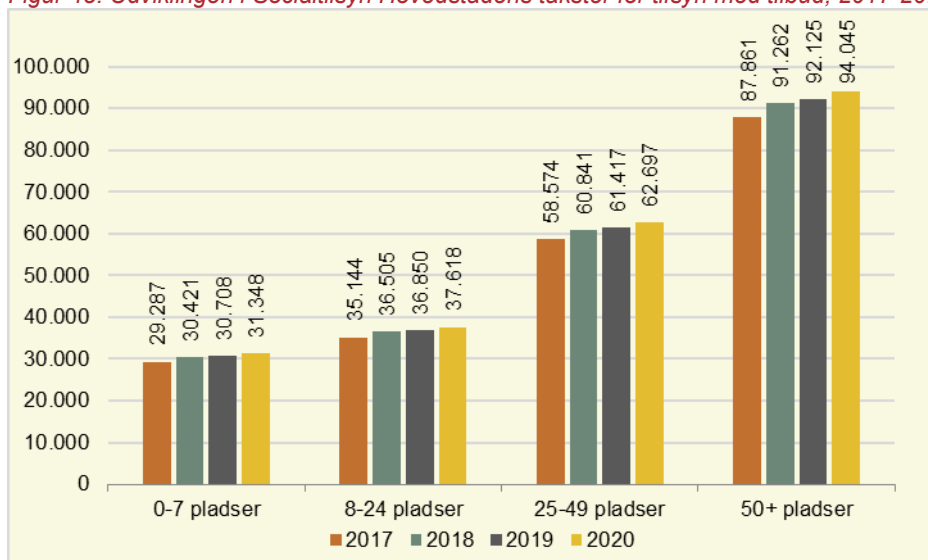
Figur 44: Udviklingen i Socialtilsyn Østs takster for skærpet tilsyn, 2017-2020 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Øst.

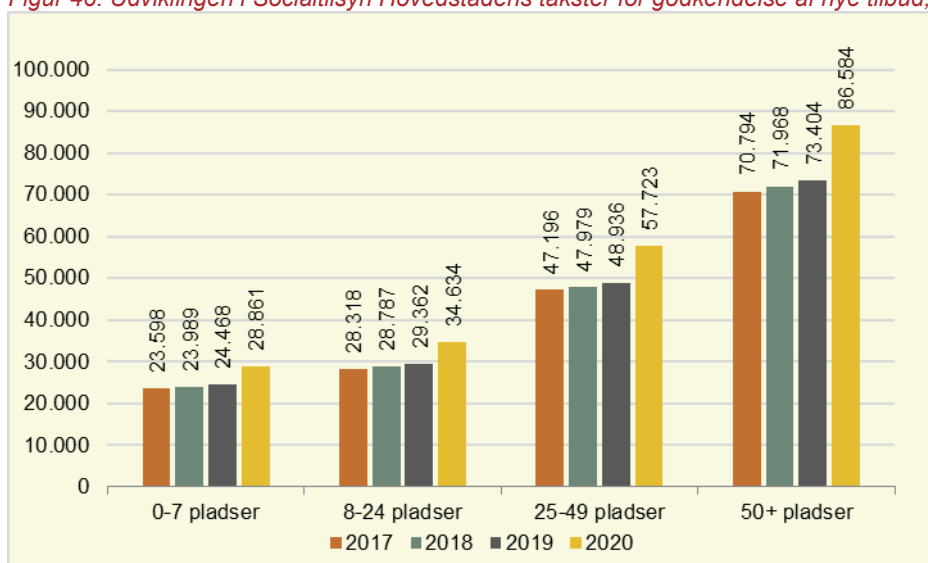
Figur 45-48 viser udviklingen i Socialtilsyn Hovedstadens takster for henholdsvis tilsyn med tilbud, godkendelse af nye tilbud, godkendelse af væsentlige ændringer og skærpet tilsyn.

Figur 45: Udviklingen i Socialtilsyn Hovedstadens takster for tilsyn med tilbud, 2017-2020 (kr.)

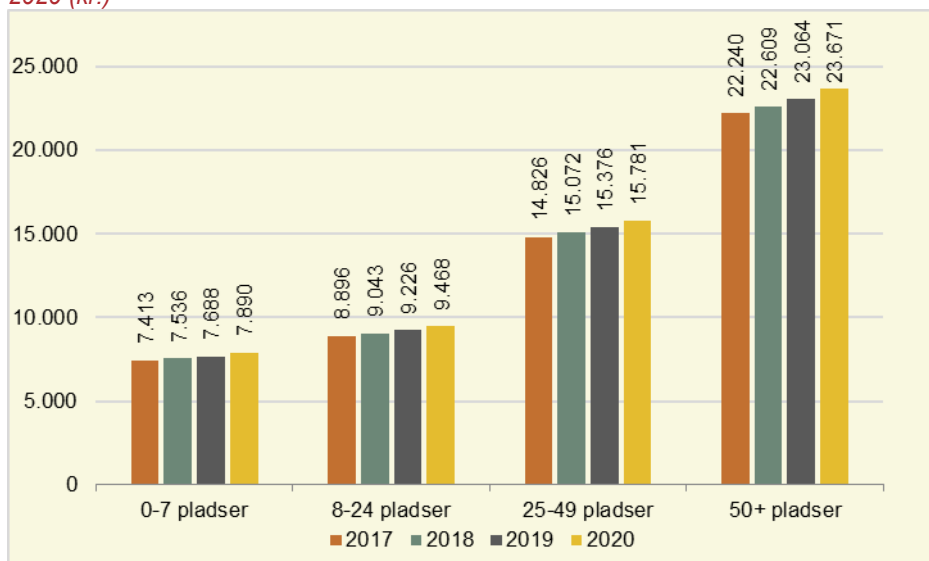
Kilde: Data fra Socialtilsyn Hovedstaden.

Figur 46: Udviklingen i Socialtilsyn Hovedstadens takster for godkendelse af nye tilbud, 2017-2020 (kr.)

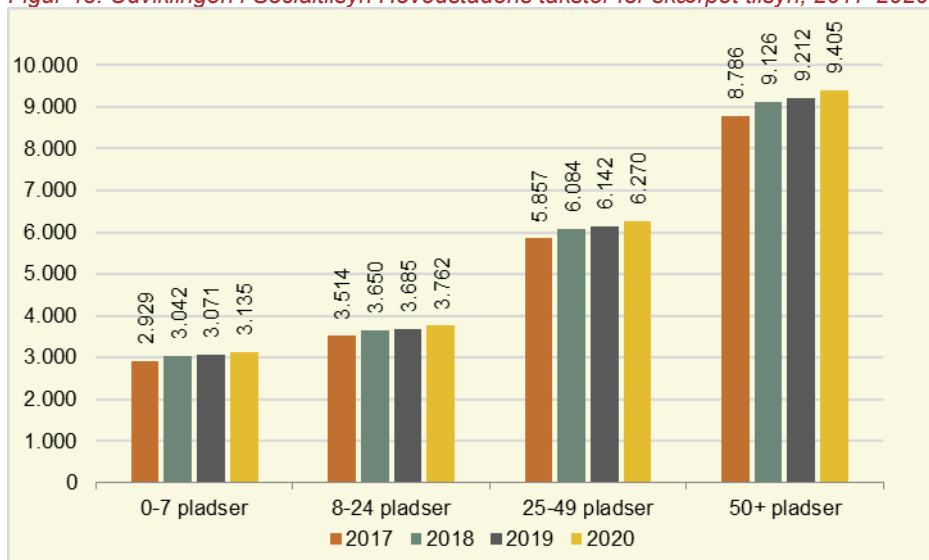
Kilde: Data fra Socialtilsyn Hovedstaden.

Figur 47: Udviklingen i Socialtilsyn Hovedstadens takster for godkendelse af væsentlige ændringer, 2017-2020 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Hovedstaden.

Figur 48: Udviklingen i Socialtilsyn Hovedstadens takster for skærpet tilsyn, 2017-2020 (kr.)

Anm.: Takster for skærpet tilsyn opkræves fra 2017 som 10 pct. af tilsynstaksten pr. påbegyndt måned.

Kilde: Data fra Socialtilsyn Hovedstaden.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk